

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)

The study of voluntourism demand and supply in Sanuk
Group (Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)

โดย

จารินี ศานติจรรยาพร และคณะ

มีนาคม 2559

สัญญาเลขที่ RDG5750008

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)

The study of voluntourism demand and supply in Sanuk Group
(Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)

โดย

อาจารย์ จารินี ศานติจรรยาพร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณี สวนเพลง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ดร. จิรานุช โสภา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
อาจารย์ วริษฐา แก่นसानสันติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ชุดโครงการ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก
(สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
และสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนการดำเนินการวิจัยตลอดระยะเวลาของโครงการจาก ผศ.ดร.นิรมิต คุณานุวัฒน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต รวมถึงสำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ที่อำนวยความสะดวกในการประสานงาน ระหว่าง สกว. กับคณะผู้วิจัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร. จันทรวีภา ธนะโสภณ ผู้อำนวยการฝ่ายอุตสาหกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และทีมงานที่ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

ขอขอบพระคุณ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครพนม (พื้นที่รับผิดชอบ : สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) นักท่องเที่ยวและประชาชนในจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลแก่คณะผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณคณาจารย์ที่มนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่าน ที่ได้ช่วยทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัย
มีนาคม 2559

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก มีการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ชุด และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 190 ชุด และสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 20 คน การศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกมีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 20 คน มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

1.1 ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก จากการเก็บข้อมูลด้านอุปสงค์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทยถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 และเป็นเพศชายจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 และนักท่องเที่ยวส่วนมากไม่เคยเป็นอาสาสมัครหรือเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75

1.1.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.81) อันดับหนึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 (SD = 0.74)

1.1.3 ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวไทยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 1.00) อันดับหนึ่ง เห็นว่านักท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 (SD = 0.76)

1.1.4 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า อันดับหนึ่ง การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 24.48 อันดับสอง กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 และอันดับสาม การสอนและให้ความรู้ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 ตามลำดับ

1.1.5 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.76) โดยอันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.36 (SD = 0.72)

1.1.6 ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ สรุปได้ว่า

1) กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 72.18 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 23.68 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 61.28 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20

2) กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.95 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.89 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 57.72 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 26.42

3) กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 69.93 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 28.76 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 62.09 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.99

1.2 ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 190 คน พบว่าชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 53.68 มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 27.37 มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 65.59 เป็นพนักงานบริษัท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 43.62 มีรายได้ต่อเดือน 12,000 – 36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.21 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 37.89 ก่อนที่จะเดินทางมากลุ่มจังหวัดสนุกนักท่องเที่ยวเหล่านี้เดินทางมาจากประเทศลาว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 โดย

จุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือประเทศไทย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.79 และเดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 35.79 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 55.79 นั้นไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์เลยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

1.2.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 (SD = 0.81) อันดับหนึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 (SD = 0.74)

1.2.3 ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 (SD = 0.78) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวรู้สึกได้ทำอะไรที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 (SD = 0.76)

1.2.4 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่งมีความสนใจการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 17.88 อันดับสอง งานสาธารณสุขและดูแลเด็ก จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 16.06 และอันดับสาม กิจกรรมสอนหนังสือ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 ตามลำดับ

1.2.5 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 0.79) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวจะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 (SD = 0.74)

1.2.6 ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ สรุปได้ว่า

1) กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่ให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อมในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 และเดินทางมาจากทวีปเอเชียมากที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.78 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีอายุอยู่ระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.61 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86

2) กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่ให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธารณสุข ดูแลเด็ก ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และเดินทางมาจากทวีปยุโรปมากที่สุด จำนวน 38 คน

คิดเป็นร้อยละ 43.18 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็กจะมีอายุอยู่ระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 74.42 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็ก จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91

3) กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้เพศชายมากกว่าเพศหญิง กล่าวคือเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 และเดินทางมาจากทวีปอเมริกามากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีอายุอยู่ระหว่าง 16 – 25 ปีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 76.74 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 51.16

1.3 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

1.3.1 ทศคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

1) ทศคติเชิงบวก เปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้ให้

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ค่อนข้างห่างไกล ความเจริญ กลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้จะมีความต้องการที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือชุมชน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ท่องเที่ยว

2) เกิดความรู้สึกรักภูมิใจ อิ่มเอิบใจที่ได้ทำอะไรดีๆ ในระหว่างการท่องเที่ยวสู่สังคม

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เคยเป็นจิตอาสาหรือเคยทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวนั้น โดยส่วนใหญ่เมื่อเดินทางในครั้งต่อไป ก็จะนิยมเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบนี้อีกเนื่องจากเกิดความรู้สึกรักภูมิใจ อิ่มเอิบใจที่ได้ทำอะไรดีๆ ในระหว่างการท่องเที่ยว

3) เกิดประสบการณ์ท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

กระแสการทำกิจกรรมในรูปแบบของคำว่า “การคืนกำไรสู่สังคม” นั้นกำลังได้รับความนิยมโดยเฉพาะในกลุ่มของนักท่องเที่ยววัยรุ่นและวัยทำงาน การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จึงนับเป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในสังคมไทย

1.3.2 ความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของการบำเพ็ญประโยชน์

1) รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ตนเองได้มีความรู้สึกว่าตนได้เป็นผู้ให้ โดยไม่ได้หวังผลตอบแทน เช่น การบริจาคสิ่งของให้กับโรงเรียน การมอบสิ่งของเครื่องใช้ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การร่วมปลูกป่า สร้างฝายหรือการสร้างงานพัฒนาอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน เป็นต้น แต่ในส่วนของนักท่องเที่ยวต่างชาติในรูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วมส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกิจกรรมที่ต้องอยู่กับชุมชนนั้นๆ เช่น งานก่อสร้างอาคารเรียน งานซ่อมแซมบูรณะ งานสอนหนังสือเด็กนักเรียน โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความต้องการพักอาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อต้องการที่จะศึกษาตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทย

2) ระยะเวลา

นักท่องเที่ยวชาวไทยยังคงให้ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อยู่ในระดับน้อยกล่าวคือ มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์เพียง 1- 3 วัน ซึ่งในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้นมียุทธศาสตร์ที่จะต้องการทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์นานกว่า

3) ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบรูปแบบกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ง่ายๆ ไม่หนักมาก เช่น การบริจาคสิ่งของให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมอบสื่อการเรียนการสอนให้กับโรงเรียน การปลูกป่า การสร้างฝาย การเป็นล่ามแปลภาษาตามโรงพยาบาลหรืองานปฐมพยาบาล เป็นต้น ซึ่งต่างกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพราะนักท่องเที่ยวต่างชาติจะให้ความสนใจในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่หนักกว่า เช่น งานด้านการก่อสร้าง งานด้านการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

4) การเตรียมตัว

การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นั้นนักท่องเที่ยวจะต้องมีการวางแผน ตลอดจนการเตรียมตัวเป็นอย่างดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะต้องไปอาศัยในพื้นที่ ที่บริบททางวัฒนธรรมแตกต่างกับพื้นที่ที่เราอาศัยอยู่ ตลอดจนพื้นที่เพื่อการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เหล่านั้นค่อนข้างที่จะห่างไกลจากตัวเมืองและแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ดังนั้น นักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมสิ่งของจำเป็นส่วนตัวให้เพียงพอ

1.3.3 ทศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

1) รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจใน 4 กิจกรรมกล่าวคือ กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้ กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนและกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก

2) ระยะเวลา

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร เห็นว่าหากเดินทางมาเที่ยวปกตินั้นส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 3 – 5 วัน ซึ่งหากนักท่องเที่ยวจะทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยนั้นอาจจะต้องใช้เวลาในการเที่ยวอย่างน้อยๆ 5 วัน หรือมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรม

3) ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในระดับที่ไม่เข้มข้นมาก เช่น การบริจาคสิ่งของ ปลูกป่า สร้างฝาย ในส่วนของนักท่องเที่ยวต่างชาติ นั้นมีความเข้มข้นของระดับกิจกรรมที่มากกว่า เช่น งานด้านก่อสร้าง งานสอนหนังสือในโรงเรียน งานซ่อมแซมบูรณะ เป็นต้น ซึ่งระยะเวลาในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของชาวต่างชาตินั้นจะใช้ระยะเวลานานกว่า

2. อุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีรูปแบบกิจกรรมที่ให้ความสนใจ 4 กิจกรรม ผู้วิจัยจึงนำข้อค้นพบของอุปสงค์มาสอบถามความพร้อมในส่วนอุปทานของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (5A) ดังนี้

1. กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้ ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ ทุกโรงเรียนมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่จะห่างไกลความเจริญ การเดินทางยากลำบาก ในส่วนของความต้องการการช่วยเหลือจะเหมือนกันคือ โรงเรียนต้องการชาวต่างชาติมาสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็ก อยากให้นักท่องเที่ยวมาช่วยบริจาคสิ่งของ อุปกรณ์การเรียนการสอน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่พื้นที่เหล่านี้ต้องการคือ ต้องการนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นในระดับมหาวิทยาลัยมาช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน ทาสีรั้ว ปรับปรุงโรงอาหาร และการประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอนให้กับเด็กๆ ซึ่งคนในพื้นที่และคนในชุมชนใกล้โรงเรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะดูแลและรองรับผู้ที่มีความประสงค์จะมาทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์

2. กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อมอยู่ 2 แห่งคือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร และหมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม จ.นครพนม โดยรูปแบบของกิจกรรมจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเรียนรู้วิถีชีวิตเชิงเกษตร ตลอดจนการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนรู้การปลูกผัก การเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ช่วยทำนาเกี่ยวข้าว โดยเฉพาะพื้นที่บ้านบึงหล่มมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวมาช่วยในส่วนของงานบรรจุภัณฑ์สินค้า และอยากให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาช่วยในเรื่องของการแปลภาษาเพื่อขายสินค้าให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เนื่องจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมปลูกป่าได้ในบางฤดูอีกด้วย

3. กิจกรรมสาธารณสุขและดูแลเด็ก ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขและดูแลเด็กอยู่ 3 แห่งคือ โรงพยาบาลสกลนคร โรงพยาบาลนครพนมและโรงพยาบาลเรณูนคร จ. นครพนม เนื่องจากโรงพยาบาลดังกล่าวได้มีการเปิดรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติหรืออาสาสมัครเข้ามาช่วยงานตลอดปี โดยความต้องการของโรงพยาบาลได้แก่ งานล่ามแปลภาษา งานบริการข้อมูล มีกิจกรรมดนตรีบำบัดและงานอาสาปฐมพยาบาลเบื้องต้นของนักเรียนแพทย์หรือนักศึกษาพยาบาล

4. กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ 1 แห่งคือ โฮมสเตย์บ้านภู จ. มุกดาหาร ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวลาวไทยได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากตลอดจนมีกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น กิจกรรมชุมชนพอเพียง สอนการทำปุ๋ยหมัก ปลูกผัก เรียนรู้การทอผ้า โดยโฮมสเตย์บ้านภูมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาช่วยสอนภาษาอังกฤษให้กับคนในชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโฮมสเตย์และการช่วยออกแบบพัฒนาแพคเกจจิ้งสินค้า เป็นต้น

บทคัดย่อภาษาไทย

รหัสโครงการ: RDG5750008

ชื่อโครงการ “การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัด
สสุภ (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)”

ชื่อนักวิจัย จารินี ศานติจรรยาพร, พรรณี สอนเพลง, จิราณัฐ โสภ และ วริษฐา แก่นสานสันติ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุภ (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) มีการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุภ มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ชุด และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 190 ชุด และสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 20 คน การศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุภ มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 20 คน มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุภ

1) นักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นเพศหญิง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 และเป็นเพศชายจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 และนักท่องเที่ยวส่วนมากไม่เคยเป็นอาสาสมัครหรือเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 มีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.81) ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุภของนักท่องเที่ยวชาวไทยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 1.00) ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า อันดับหนึ่ง มีความการพัฒนากการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 24.48 อันดับสอง กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 และอันดับสาม การสอนและให้ความรู้ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 ตามลำดับ ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุภ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.76)

2) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 53.68 มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 27.37 มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 65.59 เป็นพนักงานบริษัท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 43.62 มีรายได้ต่อเดือน 12,000 – 36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.21 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 37.89 ก่อนที่จะเดินทางมากลุ่มจังหวัดสสุภนักท่องเที่ยวเหล่านี้เดินทางมาจากประเทศลาว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 โดยจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือประเทศไทย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.79

และเดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 35.79 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 55.79 นั้นไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์เลยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 (SD = 0.81) ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 (SD = 0.78) พบว่า ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่งมีความสนใจการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 17.88 อันดับสอง งานสาธารณสุขและดูแลเด็ก จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 16.06 และอันดับสาม กิจกรรมสอนหนังสือ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 ตามลำดับ ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 0.79)

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า นักท่องเที่ยวมี ทัศนคติเชิงบวกเปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้ให้ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ อิ่มเอิบใจที่ได้ทำอะไรดีๆ ในระหว่างการท่องเที่ยวสู่สังคม และเกิดประสบการณ์ท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก พบว่า มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้ กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก และ กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

Abstract

รหัสโครงการ: RDG5750008

ชื่อโครงการ “The study of voluntourism demand and supply in Sanuk Group (Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)”

ชื่อนักวิจัย Jarinee Santijanyaporn, Pannee Suanpang, Chiranut Sopha, Varistha Kankarensanti

The aim of this research is to study the demand and supply of volunteer tourism in Sanuk province. The research methodology used is a mixed methodology by a quantitative approach collecting data from 590 questionnaires (400 Thai tourists, 190 International tourists) and qualitative data collected from in-depth interviews from 20 key informants from travel agencies, the government and communities. The results found that the demand of volunteer tourism in Sanuk province was as follows:

1) Thai tourist, the sample were mostly women 68.00%, age 51 – 60 years 32%, graduated with a bachelor’s degree 57.00%, work in the government 37.50%, income 10,001 – 20,000 per month 29.50%, most of them did not participate in volunteer activities 50.75%. The tourist attitude towards volunteer tourism is the highest level ($\bar{x} = 4.31$, $SD = 0.81$). The motivation for volunteer tourism is the highest level ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 1.00$). The interest in volunteer tourism activities found that 1) the development of local community tourism 24.48% 2) preservation of the environment and agro-tourism 23.38% and 3) teaching 15.22%. The overall expectation of volunteer tourism is the highest level ($\bar{x} = 4.31$, $SD = 0.76$).

2) International tourist, the sample were mostly male 53.68%, age 16 – 25 years 27.37%, graduated with a bachelor’s degree 65.59%, work in a company 43.62%, income 12,000 – 36,000 US dollars 44.21%, most of them were Asia 37.89%, most come from Lao 25.64%, the destination is Thailand 21.79%, first time to visit Thailand 52.60%, travel with friend 35.79%, most of them had not participated in volunteer activities in the past 5 years 55.79%. The international tourist attitude towards volunteer tourism is the highest level ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.81$). The motivation for volunteer tourism is the highest level ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.78$). The interest in volunteer tourism activities found that 1) preservation of the environment and agro-tourism 17.88% 2) healthcare and taking care of children 16.06% 3) teaching 15.69%. The overall expectation of volunteer tourism is the highest level ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 0.79$).

3) The qualitative data found that tourist have a positive attitude and change from a receiver to become a giver, volunteer activities made them proud by doing good things during their travels and having new travel experiences.

The supply of volunteer tourism in Sanuk province found 4 volunteer activities 1) teaching in small schools 2) preservation of the environment and agro-tourism 3) healthcare, taking care of children and the development of local community tourism.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทสรุปผู้บริหาร	(2)
บทคัดย่อ	(9)
Abstract	(11)
สารบัญ	(12)
สารบัญตาราง	(14)
สารบัญภาพ	(20)
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	8
นิยามศัพท์	8
กรอบการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	14
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	31
ตอนที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	38
ตอนที่ 4 ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว	46
ตอนที่ 5 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว	53
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	64
การวิจัยเชิงปริมาณ	64
การวิจัยเชิงคุณภาพ	66
บทที่ 4 ผลการวิจัย	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	71
ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	120

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	149
สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ	149
สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	152
อภิปรายผล	160
ข้อเสนอแนะ	163
 บรรณานุกรม	 165
ภาคผนวก ก แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวต่างชาติ และผู้ประกอบการ	168
ภาคผนวก ข แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	174
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	180
ภาคผนวก ง แบบสรุป Output	186
 ประวัติผู้วิจัย	 187

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 จำนวนและรายได้ของนักท่องเที่ยวเดือนมกราคม - ธันวาคม 2557	23
2.2 สรุปลิทธิตักท่องเที่ยวในจังหวัดสกลนคร ปี 2556 -2557	26
2.3 สรุปลิทธิตักท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม ปี 2556 -2557	28
2.4 สรุปลิทธิตักท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร ปี 2556 -2557	29
2.5 ระดับของการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	42
4.1 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านเพศของนักท่องเที่ยวชาวไทย	71
4.2 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย	72
4.3 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย	72
4.4 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย	73
4.5 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านระดับรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย	73
4.6 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา	74
4.7 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	74
4.8 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยดึงดูด (Motivation) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก	75
4.9 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	76
4.10 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	77
4.11 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม	77
4.12 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม	77
4.13 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม	78
4.14 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.15 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน	79
4.16 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน	79
4.17 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน	80
4.18 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	80
4.19 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน)	80
4.20 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน)	81
4.21 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน)	81
4.22 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก	82
4.23 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามเพศ	83
4.24 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ	84
4.25 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา	85
4.26 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามรายได้	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.27 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทาง ข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์ 3 อันดับแรก	88
4.28 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมา เที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก โดยการจำแนกตามทวีป	91
4.29 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ก่อนที่จะเดินทางมากลุ่มจังหวัดสนุก	91
4.30 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเดินทางของจุดหมายปลายทางของ นักท่องเที่ยว	92
4.31 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำแนกตามเพศ	93
4.32 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำแนกตามอายุ	93
4.33 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำแนกตามระดับการศึกษา	94
4.34 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำแนกตามอาชีพ	94
4.35 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำแนกตามรายได้	95
4.36 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเดินทางมาเยือนประเทศไทยของ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	95
4.37 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทาง มาประเทศไทย	96
4.38 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ	96
4.39 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการร่วมทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ใน รอบ 5 ปีที่ผ่านมา	97
4.40 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	97
4.41 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยดึงดูด (Motivation) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.42 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	99
4.43 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	100
4.44 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	100
4.45 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	100
4.46 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	101
4.47 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	101
4.48 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	102
4.49 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	102
4.50 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	103
4.51 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	103
4.52 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	103
4.53 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	104
4.54 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	104
4.55 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	105
4.56 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	105
4.57 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.58 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติด	106
4.59 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้าง	106
4.60 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติด	106
4.61 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้าง	107
4.62 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติด	107
4.63 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุขดูแลเด็ก	108
4.64 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดูแลเด็กของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติด	108
4.65 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข	108
4.66 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดูแลเด็ก ของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติด	109
4.67 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติดที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบ้ำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก	109
4.68 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติดที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบ้ำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามเพศ	111
4.69 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติดที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบ้ำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามทวีป	112
4.70 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติดที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบ้ำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ	113
4.71 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติดที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบ้ำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.72 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวนักต่างชาติดที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี	115
4.73 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางข้อมูลนักท่องเที่ยวนักต่างชาติดที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 3 อันดับแรก	116

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ความภาคภูมิใจของนักท่องเที่ยวยั่งยืน	4
1.2 กรอบการวิจัย	10
1.3 ตัวแปรของการศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวยั่งยืน	10
2.1 จำนวนนักท่องเที่ยวเดือนมกราคม - กันยายน 2558	24
2.2 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2553 - 2557	25
2.3 พฤติกรรมผู้ซื้อ	34
2.4 แสดงลำดับขั้นของความต้องการตามทฤษฎีมาสโลว์	37
2.5 การท่องเที่ยวยั่งยืน	40
2.6 ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวยั่งยืน	43
2.7 ทักษะของชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยวยั่งยืน	44
2.8 แสดงอุปสงค์การท่องเที่ยวที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวและการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยว	49
2.9 ห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว	54
3.1 กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ	67
4.1 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบ้านภู	120
4.2 โรงเรียนบ้านภู อ.หนองสูง จังหวัดมุกดาหาร	121
4.3 กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน	122
4.4 บ้านภูโฮมสเตย์ (1)	123
4.5 บ้านภูโฮมสเตย์ (2)	124
4.6 โรงเรียนในจังหวัดสนุก	125
4.7 โรงเรียนบ้านคำตานา จ.สกลนคร	127
4.8 งานอาสาสมัครของนักท่องเที่ยวยั่งยืน	127
4.9 กิจกรรมสอนหนังสือ	128
4.10 ปรึกษาอุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเรียนการสอน	129
4.11 ป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว	130
4.12 จุดให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	131
4.13 กิจกรรมบ้านบึงหล่ม	132
4.14 หัตถกรรมจักรสานบ้านบึงหล่ม	133
4.15 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน	134
4.16 แปลงผักปลอดสารพิษบ้านบึงหล่ม	134
4.17 เรือนพักศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน	135
4.18 กิจกรรมทำนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน	136

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.19 นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	137
4.20 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.มุกดาหาร	138
4.21 กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่	138
4.22 สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการบริการนักท่องเที่ยว	139
4.23 โรงพยาบาลเรณูนคร	140
4.24 ระบบขนส่งสาธารณะ	141
4.25 จุดบริการนักท่องเที่ยว	142
4.26 บ้านภู	143
4.27 แผนที่ท่องเที่ยว	143
4.28 ที่พักบ้านภู	144
4.29 กิจกรรมบ้านภู	145
4.30 ความร่วมมือของคนในชุมชน	147
4.31 นักท่องเที่ยวและชุมชน	148
5.1 กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้	155
5.2 กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม	156
5.3 กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก	158
5.4 กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	159

บทที่ 1

บทนำ

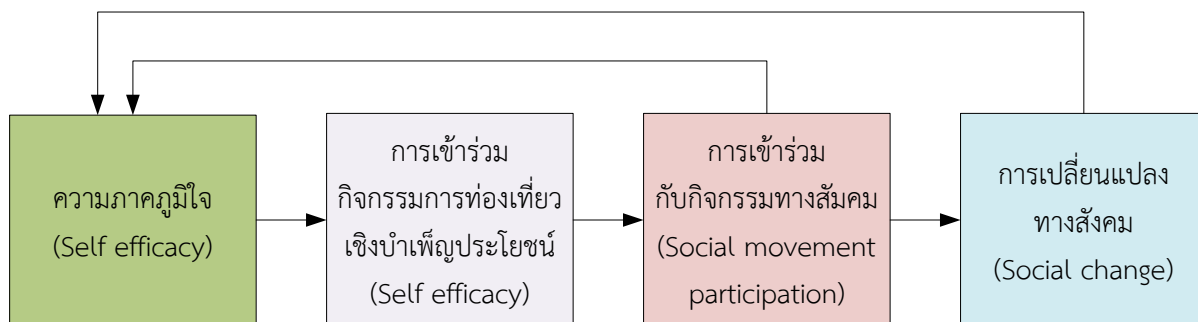
ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทิศทางของการท่องเที่ยวได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ที่มีการนำเสนอทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว (Alternative tourism) จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความต้องการที่แท้จริง ไม่ว่าจะเป็นที่พัก การจัดการของบริษัทนำเที่ยว และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว ซึ่ง Butler (1992) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่กล่าวมานี้จะต้องสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกัน กิจกรรมต่างๆ ของนักท่องเที่ยวที่เลือกการเดินทางการท่องเที่ยวจะครอบคลุมลักษณะการท่องเที่ยวหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษา (Educational) การท่องเที่ยวเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific) การท่องเที่ยวเพื่อการผจญภัย (Adventure) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) เมื่อรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปทำให้บทบาทของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปตามด้วย นักท่องเที่ยวจะเปลี่ยนจาก “ผู้รับ” ไปเป็น “ผู้ให้” ทำให้เกิดมิติใหม่ของการท่องเที่ยวที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์” (Voluntourism) ที่มีลักษณะการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวในรูปแบบความสนใจพิเศษกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่พื้นที่ท่องเที่ยวได้ไปเยี่ยมเยือน เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntary activities) เช่น การปลูกป่า การสอนภาษาอังกฤษ การสร้างโรงเรียน การทำเส้นทาง การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับชุมชน เป็นต้น ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จึงเป็นจุดกึ่งกลางระหว่างท่องเที่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการตอบสนองของนักท่องเที่ยวให้เปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้ให้แทน

นอกจากนี้ WTO ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism) เป็นการผสมผสานระหว่างการให้บริการในรูปอาสาสมัครและการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ อาทิ ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ถือว่าเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่และกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในขณะนี้ของนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยมีแนวโน้มของนักท่องเที่ยวประเภทนี้เพิ่มขึ้นมากทุกๆปี จากผลการสำรวจและวิจัยของ The Travel Industry Association of America (TIA) พบว่า จำนวนของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ตั้งแต่ปี ค.ศ.2005 (พ.ศ. 2548) เห็นได้ชัดในกรณีของการจัดงาน National Public Lands Day ที่เป็นวันใส่ใจพื้นที่สาธารณะ พบว่า มีอาสาสมัครเกือบ 100,000 คนที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างสะพาน ปลูกต้นไม้ กำจัดวัชพืชอันเป็นกิจกรรมสาธารณะที่สะท้อนการเติบโตของจิตอาสาของชาวอเมริกันได้เป็นอย่างดี และจากข้อมูลล่าสุดในปี ค.ศ.2007 (พ.ศ.2550) ผลการสำรวจทางอินเทอร์เน็ตโดย Travelocity เว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยว พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6 เป็นร้อยละ 11 จากปี ค.ศ.2006 (พ.ศ.2449) ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของ Msnbc.com พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกมากกว่าครึ่ง หรือประมาณร้อยละ 55 รู้จักและสนใจในการหาประสบการณ์

ใหม่ๆที่ได้จากการท่องเที่ยว และร้อยละ 20 เคยร่วมกิจกรรมในรูปแบบของ Voluntourism มาแล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้งและต้องการร่วมกิจกรรมอีกในโอกาสต่อไป

ทั้งนี้การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองที่เป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคม โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์คนอื่นๆ ที่ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเป็น “ผู้ให้” อย่างแท้จริง ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ความภาคภูมิใจของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ที่มา Ayobami, Ismail & Eluwa (2012)

สำหรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย เกิดจากการที่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) รับชาวต่างชาติเข้ามาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับท้องถิ่น เมื่อเสร็จภารกิจการบำเพ็ญประโยชน์ อาสาสมัครเหล่านี้ก็จะเดินทางท่องเที่ยวเอง จึงเป็นลักษณะของ Volunteer + Self travel ไม่ใช่ Volunteer + Package tour และคำว่า Voluntourism ได้รับการเผยแพร่และความสนใจมากขึ้นหลังจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ โดยในเดือนมกราคม พ.ศ.2548 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อาสาสมัคร The tsunami volunteer centre ขึ้นที่เขาลัก จังหวัดพังงา ซึ่งมีอาสาสมัครอายุระหว่าง 19-67 ปีจากทั่วโลก จำนวนกว่า 3,500 คน เข้ามาเพื่อช่วยเหลือสร้างบ้าน สอนภาษาอังกฤษ ต่อเรือ ในขณะที่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ มีการจัดตั้ง The Phi Phi Dive Camp มีอาสาสมัครนานาชาติกว่า 4,000 คน เข้ามาเพื่อขนขยะและสิ่งปรักหักพังออกจากเกาะพีพี จำนวน 290 ตัน

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 หรือกลุ่มจังหวัดสนุก ถูกกำหนดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งประกอบด้วย กาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร (Sanuk) โดยกำหนดให้จังหวัดสกลนครเป็นศูนย์กลางการบริหารกลุ่มจังหวัด กำหนดวิสัยทัศน์ในปี 2558-2561 คือ “เกษตรกรรมการพัฒนา เส้นทางการค้าการท่องเที่ยวสู่ประเทศเพื่อนบ้านและจีนตอนใต้” ศักยภาพการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด (Positioning) คือ เกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตร/ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม/การค้าชายแดนและการลงทุน โดยมีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวมีเป้าประสงค์ที่สำคัญ คือ 1) การพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อรองรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมแหล่งเรียนรู้ ศิลปะ และวัฒนธรรมร่วมกัน

ของกลุ่มจังหวัด และประเทศเพื่อนบ้าน 3) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ 4) การสร้างความตระหนัก และสร้างความปลอดภัย บรรเทาสาธารณภัยด้านการท่องเที่ยว 5) การรักษาสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างยั่งยืน 6) การพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยว 7) การส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยว และ 8) การพัฒนาการตลาดและกลุ่มเป้าหมาย เชิงรุก โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 แผน 4 ปี (พ.ศ. 2558-2561)

กลุ่มจังหวัดสนุก มีแหล่งท่องเที่ยวและเทศกาลงานประเพณีที่หลากหลาย สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับกลุ่มจังหวัดสนุก รวมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ในอนาคต ซึ่งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ร่วมกับกลุ่มจังหวัดสนุกจัด “ปีการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดสนุก” ขึ้นตั้งแต่ 14 กันยายน 2555 ถึง 14 กันยายน 2557 ภายใต้คำขวัญที่ว่า “สู่อารยธรรม 3 แผ่นดินถิ่นนาคา” และมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องตลอดทั้งปี แต่ปัญหาที่พบ คือ จำนวนนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่มาจากกลุ่มจังหวัดสนุกในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 2,488,568 คน สร้างรายได้รวมสาขาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดมีมูลค่าเท่ากับ 3,321 ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานซึ่งอยู่ที่ระดับ 4,360 ล้านบาท การขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดมีค่าเท่ากับร้อยละ 21.7 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานซึ่งอยู่ที่ระดับร้อยละ 26.6 (แผน 4 ปี กลุ่มจังหวัด) ทั้งที่ศักยภาพทางการท่องเที่ยวมีอยู่ค่อนข้างสูง มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในระดับประเทศ และนานาชาติ มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม และเทศกาลงานประเพณีที่สำคัญได้แก่ วัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร (จังหวัดสกลนคร) วัดพระธาตุพนมวรวิหาร (จังหวัดนครพนม) หอแก้วเฉลิมพระเกียรติ (จังหวัดมุกดาหาร) ตลาดอินโดจีนมุกดาหาร ตลาดอินโดจีนนครพนม อุทยานแห่งชาติภูพาน (จังหวัดสกลนคร) อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ (จังหวัดมุกดาหาร) งานประเพณีออกพรรษาแห่งปราสาทผึ้งและแข่งเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน (จังหวัดสกลนคร) งานประเพณีไหลเรือไฟออกพรรษา (จังหวัดนครพนม) งานนมัสการองค์พระธาตุพนม ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 (จังหวัดนครพนม) งานแข่งเรือออกพรรษา ไทย-ลาว (จังหวัดมุกดาหาร) รวมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งสร้างรายได้ ประกอบไปด้วย ทะเลสาบหนองหาร อุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ งานเทศกาลแห่ดาว งานตรุษจีนสี่แผ่นดินสี่วัฒนธรรม อุทยานแห่งชาติภูผายล (สกลนคร) อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว (นครพนม) อุทยานแห่งชาติภูสิงห์ (นครพนม)

ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism products) ก็มีความหลากหลาย เช่น กลุ่มประชาสงเคราะห์ (Community welfare cluster group) กลุ่มการสอน (Teaching cluster group) กลุ่มอนุรักษ์สภาพแวดล้อม (Environmental regeneration cluster group) กลุ่มพัฒนาธุรกิจ (Business developments cluster group) กลุ่มพัฒนาวัฒนธรรม (Cultural developments) กลุ่มวิจัยและศึกษาสภาพแวดล้อม (Environment research and education) กลุ่มป้องกันสภาพแวดล้อม (Environment protection) และกลุ่มทาง

การแพทย์ (Medical) อีกทั้งระยะเวลาการเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ก็มีความแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ช่วงระยะเวลา 1 สัปดาห์หรือต่ำกว่า ไปจนถึง 1 ปีหรือมากกว่า (Callanan M. & Thomas S., 2005)

คมสัน วาฤทธิและคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “อุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน” ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 1.1) คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 16-25 ปี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสัญชาติอเมริกัน ศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อปีน้อยกว่า US 12,000 1.2) ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวคนเดียว และ ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์จากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย 2) ด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้ความสำคัญกับทั้งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาน้อยกว่า 1 เดือน มาร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยทั้งเหตุผลส่วนตัว และ อยากช่วยเหลือผู้อื่นทักษะที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ใช้ส่วนใหญ่คือ การลงแรงช่วยงานส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมอาสาสมัครอย่างเต็มที่ ให้ความร่วมมือกับชุมชนในระดับกลาง และ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในด้านต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินในด้าน Volunteer Program มากที่สุด 3) ด้านปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน พบว่า เมื่อนำองค์ทั้งสองส่วน คือ องค์การสนับสนุน และ องค์การท่องเที่ยว มาเปรียบเทียบกัน ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่พึงพอใจกับปัจจัยด้านคน รองลงมาคือ ลักษณะทางกายภาพ และลำดับสามคือ สินค้าทางการท่องเที่ยว 4) ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่ม และประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนได้ใช้บริการ คือ กิจกรรมการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาการก่อสร้าง ร้อยละ 20 ลำดับสามคือ กลุ่มประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 13.75 และนอกจากนี้ยังมีกิจกรรม พัฒนาชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรม พัฒนาธุรกิจ การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม กลุ่มทางการแพทย์ การทำสื่อ(บทความ) และ การวิจัยและศึกษาสภาพแวดล้อม

กาญจนา สมมิตรและคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “อุปทานท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนมีแนวโน้มที่ดีมาก โดยพบผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด คือ 34 องค์การ คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาอยู่ในจังหวัดเชียงราย 7 องค์การ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน 6 องค์การ ส่วนจังหวัดอื่นๆ พบผู้จัดกิจกรรมในจำนวนน้อยมาก สามารถแบ่งกลุ่มผู้จัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ออกเป็น 5 กลุ่มโดยพบว่ากลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้จัดโปรแกรมท่องเที่ยว) มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าตลาดรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 66.49 แนวโน้มทางการตลาดพบว่าในกลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้จัดโปรแกรมท่องเที่ยว) และ กลุ่มที่ 2 (กลุ่มเจ้าของกิจกรรม) และกลุ่มที่ 3 (กลุ่มแหล่งกิจกรรม) ส่วนใหญ่แล้วมีแนวโน้มเติบโตสูง ส่วนกลุ่มที่ 4 (กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน) และกลุ่มที่ 5 (กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน)

จำนวนนักท่องเที่ยวยังคงที่เนื่องจากกลุ่มที่ 4 เป็นองค์กรที่ไม่ได้เน้นงานด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก และกลุ่มที่ 5 ยังจำกัดอยู่กับกลุ่มเอเยนต์ บริษัทนำเที่ยว หรือสถาบันการศึกษาเพียงบางแห่งเท่านั้น แต่ละกลุ่มต่างมีจุดแข็งจุดอ่อนแตกต่างกันไปตามลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม ประสบการณ์การทำงานด้านอาสาสมัครการมีเครือข่ายการทำงานร่วมกับชุมชน และการมีพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญ ส่วนจุดอ่อนที่ควรพัฒนาคือ ความสามารถด้านการบริหารจัดการอย่างมีระบบ และด้านภาษาของผู้ให้บริการ ส่วนด้านการสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมพบว่าส่วนใหญ่จะสร้างผลกระทบเชิงบวกด้านกลุ่มลูกค้าของผู้จัดกิจกรรม พบว่าส่วนใหญ่จะมาจากประเทศในเอเชีย คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวจากอเมริกา ร้อยละ 35 และนักท่องเที่ยวจากยุโรป ร้อยละ 14 โดยจะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอายุ 11-17 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคือช่วงอายุ 18-21 ปี ร้อยละ 35 และช่วงอายุ 22-35 ปี ร้อยละ 15 ตามลำดับด้านส่วนประสมทางการตลาดพบว่า กลุ่มที่ 1 มีการจัดส่วนประสมทางการตลาดได้ดีและครบถ้วนมากที่สุดในขณะที่กลุ่มที่ 2 ในบางส่วนมีการจัดส่วนประสมทางการตลาดได้ดี และบางส่วนยังไม่มีการจัดส่วนประสมทางการตลาดมากนักเนื่องจากเป็นกลุ่มสนใจพิเศษทำการตลาดโดยอาศัยการบอกต่อเป็นสำคัญ กลุ่มที่ 3 และ 4 ไม่เน้นการจัดส่วนประสมทางการตลาดโดยเฉพาะกลุ่มที่ 4 ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไม่ใช่ภารกิจหลักขององค์กร ในขณะที่กลุ่มที่ 5 ไม่ได้จัดส่วนประสมทางการตลาดเช่นกัน โดยการกำหนดกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับเอเยนต์ หรือบริษัทนำเที่ยว ด้านประเภทของกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่ผู้จัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์จัดมากที่สุด คือ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ 42 กิจกรรม รองลงมาคือ การสอน 39 กิจกรรม การพัฒนาธุรกิจ 26 กิจกรรม การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม 22 กิจกรรม การก่อสร้าง 23 กิจกรรม การวิจัยศึกษา สภาพแวดล้อม 16 กิจกรรม และการพัฒนาชุมชน 15 กิจกรรม ระดับการทำกิจกรรมมีตั้งแต่ระดับผิวเผินไปจนถึงระดับลึกซึ้ง

จะเห็นได้ว่า แนวโน้มของอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น หากแต่อุปทานหรือการจัดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ยังไม่ค่อยสอดคล้องกับความต้องการจึงทำให้เกิดปัญหา ซึ่งปัญหาของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คือการจัดการด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งของภาครัฐหรือเอกชนมากมายในการเลือกกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบกับการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เป็นที่สนใจมากขึ้นเรื่อยๆของนักท่องเที่ยว แต่ยังไม่มีการศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยเพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จึงกลายเป็นท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเพื่อเข้ามาร่วมกันทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ซึ่งมีผลทำให้เกิดเพิ่มรายได้และการจ้างงานภายในสาขาการท่องเที่ยวและสาขาที่เกี่ยวข้องรวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเพิ่มรายได้กลุ่มจังหวัดสนุกให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)
2. เพื่อศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) มีขอบเขตของเนื้อหา ดังนี้

- ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว
- วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว
- ความต้องการ
- ศักยภาพและโอกาส
- การรับรู้
- ความคาดหวัง

1.2 การศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์กลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) มีขอบเขตของเนื้อหา ดังนี้

- ความพร้อมของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (5A)

2. ด้านประชากร

จำนวนนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรที่มาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุกในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 2,488,568 คน (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2556) กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ประมาณ 800 คน ตามหลักการสุ่มของ Taro Yamane (1973) โดยจะมีการแบ่งออกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 400 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ในการดำเนินงานวิจัยโครงการนี้ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 12 เดือน

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ จังหวัด สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นไปเพื่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว เช่น ปลูกป่า พัฒนาวัด เก็บขยะชายหาด สร้างสาธารณูปโภค สอนหนังสือ พัฒนายุวมัคคุเทศก์ ซึ่งในขณะเดียวกันกับนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น จากการที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนและได้เรียนรู้จากชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism model) หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

- 1) สวัสดิการชุมชน (Community welfare)
- 2) การสอน (Teaching)
- 3) การพัฒนาธุรกิจ (Business developments)
- 4) การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม (Environmental regeneration)
- 5) โครงการก่อสร้าง (Building projects)
- 6) โครงการพัฒนาวัฒนธรรม (Cultural developments)
- 7) การวิจัยและการศึกษาสิ่งแวดล้อม (Environmental research and education)
- 8) การปกป้องสิ่งแวดล้อม (Environmental protection)
- 9) การแพทย์ (Medical)
- 10) อื่นๆ (Other/ Miscellaneous)

นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว

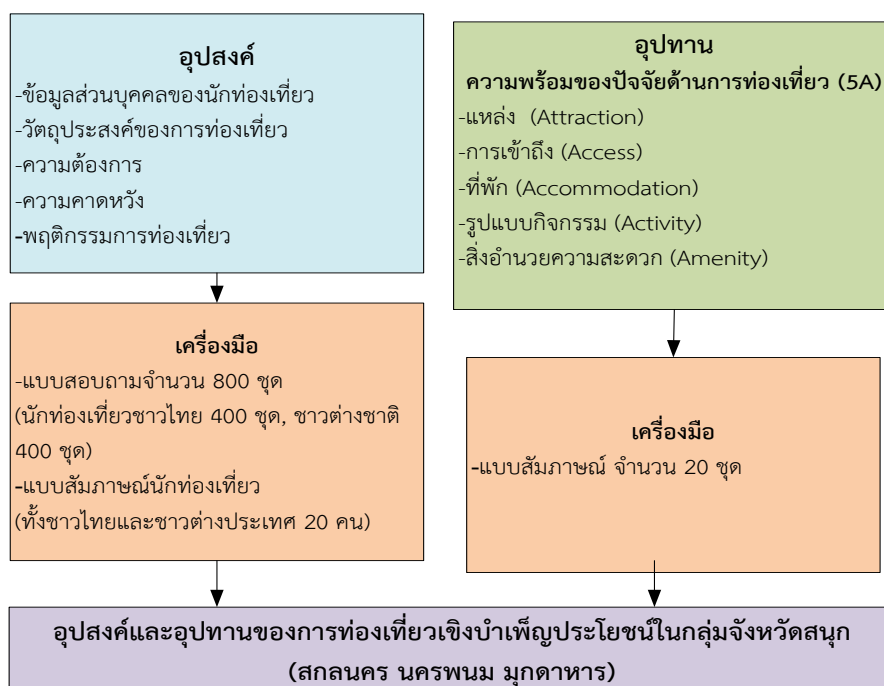
อุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism demand) หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

อุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism supply) หมายถึง ศักยภาพและความพร้อมของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

จังหวัดสนุก (Sanuk) หมายถึง จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

กรอบการวิจัย

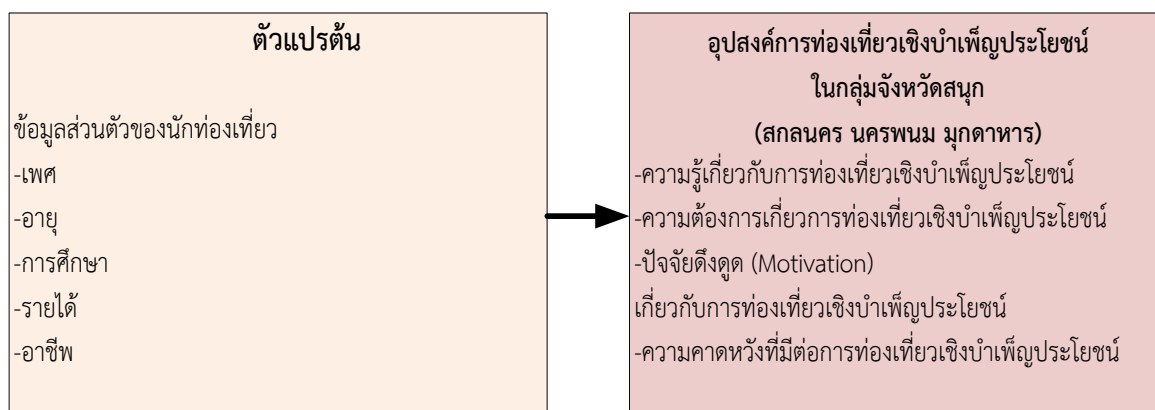
การวิจัยโครงการนี้เป็นการวิจัยแบบบูรณาการ (Integrated research) ที่มีการเก็บข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) (ดังภาพที่ 1.2)

ภาพที่ 1.2 กรอบการวิจัย

การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการสังเกต จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 คน และชาวต่างประเทศ 400 คนในพื้นที่การวิจัย

การศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ/แหล่งท่องเที่ยว/หน่วยงาน/องค์กรที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ภาพที่ 1.3 ตัวแปรของการศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตัวแปรที่ต้องการศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดสสุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ได้แก่

- ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว
 - เพศ
 - อายุ
 - การศึกษา
 - รายได้
 - อาชีพ
- ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- ปัจจัยดึงดูด (Motivation) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตัวแปรที่ต้องการศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดสสุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ได้แก่

- ความพร้อมของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (5A)
 - แหล่ง (Attraction)
 - การเข้าถึง (Access)
 - ที่พัก (Accommodation)
 - รูปแบบกิจกรรม (Activity)
 - สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.1 ด้านวิชาการ

- 1) ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)
- 2) ได้แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีศักยภาพในกลุ่มจังหวัดสสุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

1.2 ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์

องค์ความรู้เกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้ชุมชนสมาคม รวมถึงผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) สามารถใช้เป็นฐานในการจัดที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนไปจนถึงเป็นการกระจายรายได้ให้ชุมชนมีรายได้และเป็นการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจให้มากขึ้น

1.3 การเผยแพร่บทความทางวิชาการในวารสาร

ได้บทความทางวิชาการจำนวน 1 บทความในเรื่อง

- The of voluntourism demand and supply in Thailand ซึ่งจะตีพิมพ์ในวารสาร International Journal of Tourism Research.

2. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานประจำจังหวัดนครพนม สกลนคร และมุกดาหาร
- ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดนครพนม สกลนครและมุกดาหาร
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล
- บริษัทนำเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดนครพนม สกลนครและมุกดาหาร
- มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา
- สมาคมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรด้านธุรกิจการบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)” มีเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

- 1.1 ความหมาย และความสำคัญของการท่องเที่ยว
- 1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
- 1.3 รูปแบบของการท่องเที่ยว
- 1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว
- 1.5 สถิตินักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

- 2.1 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว
- 2.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค
- 2.3 โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

ตอนที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

- 3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- 3.2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- 3.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- 3.5 ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน

ตอนที่ 4 ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว

- 4.1 อุปสงค์การท่องเที่ยว
- 4.2 อุปทานการท่องเที่ยว

ตอนที่ 5 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

- 5.1 สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว
- 5.2 การบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวที่เอกชนเป็นผู้ให้บริการ
- 5.3 บริการสาธารณสุขปลอดภัยโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ
- 5.4 ตัวกลางด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมาย และความสำคัญของการท่องเที่ยว

1.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

ลอว์สัน และบอดด์ โบวี่ (Lawson & Baudbovy อ้างถึงในสุวัฒน์ จูธากรณ์และจริญญา เจริญสุขใส 2549) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า “การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการ (recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว”

อาร์ ดับบลิว แม็คอินทอช (R.W. McIntosh, 1984) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ”

พอนด์ (Pond, 1993) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการและการอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเดินทาง

มิลล์ (Mill, 1990) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจการบริการและการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

โคลท์แมน (Coltman, Michael M., 1989) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ซึ่งเกิดขึ้นจากความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้จัดการด้านการท่องเที่ยว

ฮอลล์เวย์ (Holloway J. Christopher, 1998) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การที่คนเดินทางออกจากที่พัก หรือ ที่ทำงานไปยังสถานที่อื่นๆในระยะเวลาอันสั้น และคนเหล่านี้ จะทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างพักอาศัยชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของการเดินทางต้องการไปเยี่ยมญาติมิตร หรือท่องเที่ยว

เดวิดสัน (Davidson, 1993 อ้างถึงในจเรพงศ์ ทองชุม และคนอื่น ๆ 2547) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราวระยะสั้น เพื่อไปเยี่ยมญาติมิตร หรือ วัตถุประสงค์อื่นๆ ทางด้านการท่องเที่ยว เช่น พักผ่อน การกีฬา การประชุม สัมมนา เป็นต้น

ตามข้อตกลงระหว่างนักวิชาการทางการท่องเที่ยวขององค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (IUOTO) ที่นำเสนอในการประชุมขององค์กรสหประชาชาติ (United Nations) ว่าด้วยการเดินทาง และท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2506 ซึ่งกำหนดว่าการเดินทางที่เป็นการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ

- 1) เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
- 2) เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
- 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ

หรือหารายได้

การนำเสนอความหมายของการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้เป็นการมองเฉพาะในส่วน ของผู้ที่เดินทาง คือ นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเท่านั้น

1.1.2 ความหมายของการท่องเที่ยวในทัศนะที่กว้าง

หากจะมองให้ครอบคลุม กระบวนการของคำว่า การท่องเที่ยวทั้งหมด จะต้องพิจารณาในส่วนของผู้ให้บริการหรืออำนวยความสะดวกในการเดินทางประกอบกันด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดที่สรุปได้ว่า "การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูดด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน" (Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie and R.W. McIntosh, 2000)

ดังนั้น หากจะอธิบายคำว่า "การท่องเที่ยว" ให้ครอบคลุมที่สุด จำต้องพิจารณา 4 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้ คือ

1) นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือน คือ ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติ (Foreign tourist หรือ International tourist) คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง และนักท่องเที่ยวในประเทศ (Domestic tourist) คือ นักท่องเที่ยวผู้เดินทางภายในประเทศของตน ซึ่งวัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยวดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางไป

2) ธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ ธุรกิจที่ผลิตสินค้า และการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะได้ผลกำไรจากการขายสินค้า และบริการแก่นักท่องเที่ยว

3) ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยว คือ องค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมดูแลการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามแนวนโยบายที่รัฐวางไว้ รัฐบาลในหลายประเทศส่วนใหญ่ มักจะให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเพราะการท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ให้แก่ประเทศอันเกิดจากรายได้ที่ธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับซึ่งเป็นผลมาจากการใช้จ่าย ของนักท่องเที่ยว

4) ชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว คือ ประชาชนซึ่งอยู่อาศัยในท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว โดยนอกจากจะมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวแล้ว ในบางโอกาสยังเป็นหน่วยที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง เมื่อประชาชนเข้ามาทำงานเป็นพนักงานส่วนหนึ่งของธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

โดยสรุป การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคลจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อีกที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ของการเดินทาง หรือแรงกระตุ้น จากความต้องการซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

1.1.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

1) ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ การที่ผู้คนได้ เดินทางท่องเที่ยวจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการใช้จ่ายทั้งก่อนการเดินทาง ระหว่างการเดินทาง และภายหลังการเดินทาง เช่น ค่าพาหนะ ค่าที่

พัก ค่าอาหาร อุปกรณ์ในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นต้น กระบวนการของกิจกรรมดังกล่าว ทำให้เกิดธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงนับเป็นการได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวทางตรง นอกจากนี้ยังส่งผลทางอ้อมกับธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น บริษัทก่อสร้างที่พัก โรงแรม บริษัทก่อสร้าง เป็นต้น นับเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยอ้อมที่มาจากการท่องเที่ยว

นอกจากความสำคัญพื้นฐานดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สุวัฒน์ จูฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุขใส 2549)

1.1 ความสำคัญต่อการสร้างรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International tourism) จัดเป็นรายได้สินค้าส่งออก (Export) และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจัดเป็นรายได้สินค้านำเข้า (Import) การท่องเที่ยวระหว่างประเทศจึงนับเป็นแหล่งสำคัญของรายได้ของเงินตราต่างประเทศจากการรายงานขององค์การท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2541 การท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่เกิดจากการส่งออกสินค้าประเภทอื่น

1.2 ความสำคัญต่อการปรับและเพิ่มดุลการค้า และบริการของประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีส่วนช่วยให้ดุลการค้าและบริการของประเทศกลับมาอยู่ในสภาพเกินดุลในช่วงปี พ.ศ. 2541-2542 จากอดีตที่โครงสร้างดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศ ไทยที่ต้องเผชิญกับปัญหาการขาดดุลการค้ามาโดยตลอด

1.3 ความสำคัญต่อการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในปีพ.ศ. 2541 ความต้องการในการบริโภคของนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวต่างประเทศและในประเทศ ของไทย มีมูลค่าการบริโภครวมกันเกิน 400,000 ล้านบาท ก่อให้เกิดการผลิตภายในประเทศถึง ประมาณ 320,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 6.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

1.4 ความสำคัญต่อการกระจายรายได้และการจ้างงานการท่องเที่ยว สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศทั่วทุกภาค เนื่องจากการกระจายตัวของสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงความพยายามในการส่งเสริมให้พื้นที่ต่าง ๆ มีศักยภาพในการท่องเที่ยว และสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของประเทศซึ่งจะส่งผลให้รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ มากขึ้น

2) ความสำคัญต่อสังคม และวัฒนธรรม

2.1 การท่องเที่ยวสร้างสันติภาพให้แก่มนุษย์ ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ระหว่างคนต่างถิ่น ต่างวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่ความเข้าใจกันระหว่างประเทศ

2.2 การท่องเที่ยวช่วยฟื้นฟู และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นเกิดความสามัคคีในการช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นต้น

2.3 การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนเกิดความรัก และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เนื่องจากสามารถนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวมาเสนอต่อนักท่องเที่ยว เป็นแรงบันดาลใจ ที่สร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งดี ๆ ให้แก่ท้องถิ่นของตนเอง ลดปัญหาการย้ายถิ่นไปทำงานนอกพื้นที่

2.4 การท่องเที่ยวส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดี เนื่องจากได้รับการพักผ่อนหย่อนใจจากสภาพชีวิตประจำวันที่ตั้งเครียด ช่วยลดปัญหาทางสังคมในทางอ้อม

2.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นมาผลิตเป็นสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกขายนอกจากเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมแล้วยังเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่นด้วย

2.6 การท่องเที่ยวเสริมสร้างพื้นฐานของสังคมที่ดี การต้อนรับนักท่องเที่ยว ความเป็นน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีอัธยาศัยไมตรี เป็นปัจจัยที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

3) ความสำคัญต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในระดับสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว

ปัจจุบันประเทศทั่วโลกที่เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้ร่วมกันศึกษาวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ภายใต้โครงการโลกสีเขียว (Green globe) ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้เกิดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) ขึ้นเพื่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างถูกวิธี และเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism)

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นตัวผลักดันให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

1.2.1 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว (สุวัฒน์ จูฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุขใส 2549)

1) นักท่องเที่ยว จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยวสิ่งที่ควรศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 ลักษณะพื้นฐาน หรือลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว จำแนกออกตามลักษณะของเพศ อายุ อาชีพระดับการศึกษาระดับรายได้ สถานภาพการสมรส และถิ่นพำนัก ซึ่งแต่ละปัจจัยจะส่งผลถึงพฤติกรรมการเดินทาง และการเลือกแหล่งท่องเที่ยว

1.2 การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว พิจารณาจากสถิติการเดินทางไปในแต่ละพื้นที่ของนักท่องเที่ยว เพื่อวิเคราะห์การกระจุกตัว การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว เพื่อวางแผนในการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่อื่น ๆ มากขึ้น

1.3 กิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาวางแผนการสร้างและพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.4 ฤดูกาลท่องเที่ยว สภาพภูมิอากาศในแหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปยังสถานที่นั้น ๆ ของนักท่องเที่ยว ช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวเข้ามา เรียกว่า ฤดูท่องเที่ยว (Seasonal season) ส่วนช่วงเดือนที่มีนักท่องเที่ยวเข้าน้อย เรียกว่า นอกฤดูท่องเที่ยว (Promotional season) ซึ่งการทราบฤดูกาลท่องเที่ยวสามารถนำมาวางแผนการประชาสัมพันธ์ หรือ จัดรายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา เป็นต้น มีลักษณะเฉพาะคือ มนุษย์ไม่ได้เป็นผู้ลงทุน ในการผลิตอย่างไรก็ดีคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจะต้องได้รับการดูแล รักษาอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านประวัติศาสตร์ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้าน บันเทิงและพลัดเพลิน ทั้งนี้รวมถึงอสังหาริมทรัพย์และการต้อนรับของผู้คนในท้องถิ่นด้วย

2.3 ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้น

สินค้าและบริการที่นักท่องเที่ยวบริโภคอาจเป็นทั้งสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนอง ความต้องการทั้งของนักท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น หรืออาจเป็นสินค้าหรือบริการเฉพาะที่ผลิต ขึ้นมาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเป็นหลักก็ได้

ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ธุรกิจหลัก คือ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ธุรกิจคมนาคม ขนส่ง ธุรกิจนันทนาการ(ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อแนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว)

1.2.2 องค์ประกอบที่สนับสนุนการท่องเที่ยว

1) ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว เป็นข้อความที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว และตัวนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้ใช้บริการทางการท่องเที่ยว

2) ความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง

2.1 ความปลอดภัย เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 การอำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง จะช่วยสร้างความประทับใจให้กับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่ประเทศนั้น ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ท่าอากาศยานระหว่างประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกรมศุลกากร

3) โครงสร้างพื้นฐาน เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินไป ได้ด้วยดี และทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานหลัก ๆ สำหรับรองรับการท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณสุข และระบบขนส่งสาธารณะ

4) การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาล และองค์กรเอกชน เนื่องจาก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมที่เกิดจากการผสมผสานสินค้าและบริการต่าง

ประเภทเข้าด้วยกัน ลักษณะขององค์กรที่เกี่ยวข้องจึงมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรต่าง ๆ จากหลากหลายสาขาอาชีพ สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

4.1 องค์กรของรัฐ แบ่งเป็นองค์กรของรัฐที่มีฐานะเป็นราชการ (Government organization) เป็นองค์กรที่จัดตั้งในรูปแบบของกระทรวง ทบวง กรม การดำเนินงานขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างและแนวนโยบายของรัฐ ในประเทศไทยมีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รับผิดชอบในการดูแลและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และองค์กรที่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ หรือกึ่งราชการเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว บริหารงานกึ่งรัฐบาล กึ่งเอกชน ในประเทศไทยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไปสู่นักท่องเที่ยวเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ

4.2 องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Non-government organization) แบ่งได้เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรหรือไม่หวังผลประโยชน์ทางการค้า (Nonprofit organization) เช่น องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (Pacific Asia Travel Association: PATA) เป็นต้น และองค์กรเอกชนที่ดำเนินการในรูปของธุรกิจ (Profit organization) จัดตั้งเพื่อค้ากำไร เช่น ผู้ประกอบการโรงแรม เป็นต้น

1.3 รูปแบบของการท่องเที่ยว

1.3.1 รูปแบบของการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทาง และถิ่นพำนัก ของนักท่องเที่ยว (สวพัฒน์ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุขใส 2549)

1) การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปในต่างประเทศโดยมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ในประเทศนั้น ๆ แบ่งตามลักษณะการจัดนำเที่ยวได้ 2 รูปแบบ คือ

1.1 การท่องเที่ยวขาออก (Outbound tourism) คือ การเดินทางออกจากประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตนเพื่อไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น (กองวิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เอกสารสรุปคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2543)

1.2 การท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound tourism) คือ การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของบุคคลที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักถาวรในประเทศนั้น

การท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวระหว่าง ประเทศ 3 ประเภท คือ

1.1 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (Foreigner) หมายถึง ชาวต่างชาติที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักถาวรในประเทศที่ตนเดินทางไปท่องเที่ยว

1.2 นักท่องเที่ยวโพ้นทะเล (Overseas tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เคยมีถิ่นพำนักอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง แล้วย้ายถิ่นพำนัก/หรือไปศึกษาต่อ/หรือไปทำงานยังอีกประเทศ หนึ่ง (overseas) เดินทางกลับมาเที่ยวยังประเทศถิ่นพำนักเดิม

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักชั่วคราวในต่างประเทศที่ไม่ใช่ถิ่นฐานเดิม ของตน (Expatriate) แล้วเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น

2) การท่องเที่ยวในประเทศ (Internal tourism) คือ การท่องเที่ยวที่มีภูมิศาสตร์เฉพาะภายในอาณาเขตของแต่ละประเทศนั้น ๆ โดยหมายรวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวของบุคคลทั้งที่มีถิ่นพำนักถาวรและมิได้มีถิ่นพำนักถาวรภายในประเทศการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ เกิดขึ้นจากการเดินทางของบุคคล 2 กลุ่ม คือ

1.1 นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic tourist) คือ บุคคลที่เดินทางอยู่ภายในประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตน

1.2 นักท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound tourist) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรของตนไปอีกประเทศหนึ่งซึ่งครอบคลุมนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 3 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวพำนัทะเล และนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักชั่วคราวในต่างประเทศที่ไม่ใช่ถิ่นฐานเดิมของตนเองแล้วเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น

1.3.2 รูปแบบของการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง สามารถจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยว ออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ คือ

1) การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินและการพักผ่อน เป็นการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการที่จะหนีหนีจากสภาพชีวิตประจำวันที่จำเจ ต้องการหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ หรือหนีสภาพอากาศหนาว/ร้อนเกินไปในประเทศของตน การท่องเที่ยวในลักษณะนี้เป็นจุดประสงค์พื้นฐานหลักของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่

2) การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ จัดเป็นการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งเนื่องจากการเดินทางในลักษณะนี้เป็นการสร้างรายได้ให้แก่จุดหมายปลายทางที่นักธุรกิจไปเยือน และไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะไปอยู่ ณ สถานที่นั้น เพื่อทำงานหารายได้แบบเป็นกิจจะลักษณะโดยตรง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

2.1 การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจโดยทั่วไป (Regular business travel) หมายถึง การเดินทางไปติดต่อประสานงาน หรือเซ็นสัญญาเกี่ยวกับธุรกิจ โดยอาจมีระยะเวลาพักผ่อนแทรกอยู่ในการเดินทางนั้น

2.2 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการท่องเที่ยวเพื่อการจูงใจ (Meeting, Incentive, Conference/Convention/Congress, and Exhibition: MICE) กิจกรรมทั้ง 4 ประเภทอาจไม่มีการแบ่งแยกการจัดออกจากกัน อย่างชัดเจน กล่าวคือ การจัดจูงใจหรือนานาชาติ ก็อาจมีการจัดการประชุมแทรกอยู่ในงานก็ได้ หรือผู้ที่เดินทางแบบการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลก็อาจเดินทางเพื่อเข้าร่วมประชุมแทรกอยู่ในการเดินทางก็ได้

ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมข้างต้นประเภทใดประเภทหนึ่ง จัดเป็น "นักท่องเที่ยว กลุ่มไมซ์ (MICE)" ซึ่งได้แก่ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมในระดับต่าง ๆ ผู้ที่สามารถทำธุรกิจได้ตามเป้าหมายที่บริษัทตั้งไว้ซึ่งจะได้รับรางวัลเป็นรายการเดินทางท่องเที่ยวโดยบริษัทเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด ผู้ที่เข้าร่วมงานนิทรรศการนานาชาติ ซึ่งหมายรวมทั้งผู้ที่ไปออกงานนิทรรศการและผู้เข้าร่วมชมงาน โดยส่วนใหญ่เป็นคนในแวดวงธุรกิจเดียวกัน หรือผู้ซื้อทั่วไป รวมถึงนักเรียน/นักศึกษาที่เข้าไป ศึกษางาน

3) การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (Special interest tourism) เกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป มีความต้องการที่หลากหลายและซับซ้อนขึ้นทำให้ประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ปัจจุบันการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษมีรูปแบบที่แตกต่างกันมากมาย แต่ที่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นกิจลักษณะนั้น มีอยู่อย่างน้อย 5 รูปแบบใหญ่ด้วยกัน คือ

3.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco tourism) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบัญญัติศัพท์คำว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" ขึ้น โดยพยายามให้ครอบคลุมลักษณะกิจกรรมและความหมายของคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด ดังมีคำนิยามต่อไปนี้ "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน"

3.2 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา (Health & Sport tourism) มีจุดมุ่งหมายเพื่อบำบัดโรค บำรุงสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต (Health tourism) ซึ่งหมายรวมถึงการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเพื่อรักษาสุขภาพด้วย (Sport tourism) นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism) ซึ่งเป็นกิจกรรมย่อยของการเล่นกีฬาเอาไว้ด้วย

3.3 การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม (Arts & culture tourism) เป็นการตอบสนองความสนใจและความต้องการเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศอื่นที่แตกต่างไปจากตน โดยผ่านการชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ซึ่งหมายรวมถึง ศิลปะทุกแขนงทั้งสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ตลอดจนมรดกทางประวัติศาสตร์ ซึ่งหมายถึง โบราณสถาน และโบราณวัตถุ

3.4 การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่น (Ethnic tourism) คือ การสัมผัสกับกลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์ และภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตัวของนักท่องเที่ยวโดยตรง จากการได้ใช้ชีวิตร่วมกันหรือพบปะพูดคุยกันในระยะเวลาหนึ่ง

3.5 การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Education tourism) หมายถึง การเดินทางที่มีการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งมีความหมายเฉพาะเจาะจงว่าเป็นการเรียนรู้ โดยมีการจัดการ (Organized learning) นอกจากนี้การเรียนรู้มักได้จากประสบการณ์จริง มิใช่การเรียนรู้จากตำรา การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จึงมักจะประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่ครอบคลุมถึงการวางแผนการเดินทาง การวางแผนการศึกษาในรูปของหลักสูตร การเรียนรู้ในสถานที่ท่องเที่ยว และการประเมินผล

1.3.3 รูปแบบของการท่องเที่ยวตามลักษณะการจัดการเดินทาง แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ตามลักษณะของการจัดการเดินทางของนักท่องเที่ยว คือ

1) การท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวน 15 คนขึ้นไป ซื้อรายการนำเที่ยว (Package tour) จากบริษัทนำเที่ยว ทั้งนี้บริษัทนำเที่ยวจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเกี่ยวกับยานพาหนะ ที่พัก อาหาร และการนำเที่ยวให้แก่

นักท่องเที่ยว โดยอาจจัดสรรบริการเพียงบางสิ่งบางอย่างให้หรือดำเนินการอำนวยความสะดวกเต็มรูปแบบ (Full package) เรียกว่า การท่องเที่ยวเป็นกลุ่มแบบจ่ายเบ็ดเสร็จ (Group Inclusive Tour: GIT หรือ All Inclusive Tour: AIT) โดยทั่วไปการท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะใช้เวลาทั้งหมดในการเดินทางร่วมกัน โดยเที่ยวบินเดียวกันทั้งไปและกลับ เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นหมู่คณะด้วยรถนำเที่ยว โดยมีมัคคุเทศก์ของบริษัทนำเที่ยวเป็นผู้นำทางและบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น ๆ

2) การท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT- Foreign Individual Tourism) เป็นลักษณะของการเดินทางที่นักท่องเที่ยววางแผนการจัดการเดินทางด้วยตนเองทุกอย่าง หรือใช้บริการของบริษัทนำเที่ยวในการอำนวยความสะดวกบางส่วน เช่น การจองบัตรโดยสารเครื่องบิน การจองที่พัก เป็นต้น แต่เป็นผู้วางแผนที่จะไปยังแหล่งท่องเที่ยวใด และจะใช้เวลานานเท่าใด เป็นการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวคนนั่นเอง

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวไว้ 8 ด้านดังนี้

1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของประชากร อัตราการค่าเงินและการแลกเปลี่ยนเงินตรา ภาษีอากร ภาษีศุลกากร นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล กลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ

2) ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี คติธรรม ทศนคติในแบบแผนการดำเนินชีวิตของประชาชน โครงสร้างอายุของประชาชน ปัญหาความปลอดภัยในร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การแบ่งแยกและเหยียดสีผิว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณีเด็ก และการใช้แรงงานเด็ก

3) ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ สถานการณ์การเมืองในประเทศและระหว่างประเทศ เสถียรภาพทางการเมืองและนโยบายของรัฐบาล

4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ

5) ปัจจัยด้านการให้บริการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสารการเดินทางท่องเที่ยว การบริการคมนาคมขนส่ง การบริการนำเที่ยว การบริการมัคคุเทศก์ การบริการสถานที่พักแรม การบริการภัตตาคาร ร้านอาหาร การบริการสินค้า/ของที่ระลึก และการบริการความบันเทิง

6) ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น

7) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

8) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ได้แก่ สินค้าทางการท่องเที่ยว กลุ่มลูกค้า การกำหนดราคาสินค้า ช่องทางการนำเสนอขายแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย การประชาสัมพันธ์สินค้าทางการท่องเที่ยว การติดตามประเมินผลทางการตลาดการท่องเที่ยว

1.5 สถิตินักท่องเที่ยว

1.5.1 สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว ปี 2557

จำนวนและรายได้ของนักท่องเที่ยวเดือนมกราคม - ธันวาคม 2557 มีจำนวนทั้งสิ้น 24,779,768 คน หดตัวร้อยละ 6.66 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากการหดตัวของนักท่องเที่ยวเกือบทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกหดตัวสูงสุดร้อยละ 8.48 รองลงมาได้แก่ โอเชียเนีย เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง อเมริกาและยุโรป ตามลำดับ สำหรับรายได้จากนักท่องเที่ยวมีจำนวน 1,147,653.49 ล้านบาท หดตัวร้อยละ 4.93 โดยภูมิภาคที่รายได้หดตัวสูงสุดคือ โอเชียเนีย รองลงมาได้แก่ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ อเมริกา ตะวันออกกลางและยุโรป ตามลำดับ

การขยายตัวของนักท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 4 ช่วยให้นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปีหดตัวเพียงร้อยละ 6.66 ผลกระทบจากสถานการณ์ภายในประเทศมีผลให้นักท่องเที่ยวในช่วงหกเดือนแรกหดตัวกว่าร้อยละ 12 และเมื่อเหตุการณ์ต่างๆ สิ้นสุดลง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้ร่วมกันฟื้นฟูความเชื่อมั่นและกระตุ้นนักท่องเที่ยวด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การยกเว้นวีซ่านักท่องเที่ยวจีน เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนกรกฎาคมเป็นต้นมาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงไตรมาสที่ 4 ซึ่งเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวที่สำคัญ นักท่องเที่ยวขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7 จากการเติบโตของนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศ โดยเฉพาะจีนที่ขยายตัวเกือบร้อยละ 70 มีผลช่วยให้ภาคการท่องเที่ยวโดยรวมของปี 2557 ปรับตัวดีขึ้น ดังตารางที่ 2.1

จำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวมกราคม - ธันวาคม 2557

Country of Nationality	Number of Arrivals			Tourism Receipts (Mil.Baht)		
	2014(P)	2013	%Δ	2014(P)	2013	%Δ
East Asia	14,561,527	15,911,375	-8.48	489,242.61	526,057.21	-7.00
Europe	6,156,132	6,305,945	-2.38	420,865.80	428,676.47	-1.82
The Americas	1,104,714	1,166,633	-5.31	76,609.43	81,118.73	-5.56
South Asia	1,251,558	1,347,585	-7.13	48,765.40	52,138.04	-6.47
Oceania	947,242	1,021,936	-7.31	64,955.10	71,055.51	-8.59
Middle East	593,000	630,243	-5.91	37,430.66	38,564.75	-2.94
Africa	165,595	163,008	+1.59	9,784.49	9,535.11	+2.62
Grand Total	24,779,768	26,546,725	-6.66	1,147,653.49	1,207,145.82	-4.93

ตารางที่ 2.1 จำนวนและรายได้ของนักท่องเที่ยวเดือนมกราคม - ธันวาคม 2557

ที่มา กรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558

ภูมิภาคหลักปรับตัวดีขึ้นและนักท่องเที่ยวภูมิภาคยุโรปหดตัวจากนักท่องเที่ยวรัสเซีย กล่าวคือ นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชีย และยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาประเทศไทยสูงสุดสองอันดับแรก (ร้อยละ 57.77 และ 27.14 ตามลำดับ) และในเดือนธันวาคม นักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกขยายตัวถึงร้อยละ 27.26 จากการเติบโตในอัตราที่สูงของนักท่องเที่ยวชาวจีน

สำหรับนักท่องเที่ยวภูมิภาคยุโรปหดตัวร้อยละ 6.72 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา แต่ปรับตัวดีขึ้นจากเดือนก่อนหน้า ทั้งนี้หากตัดผลกระทบจากนักท่องเที่ยวรัสเซียจะพบว่านักท่องเที่ยวภูมิภาคยุโรปขยายตัวร้อยละ 2.4 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการปรับตัวที่ดีขึ้นของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ และผลกระทบจากการลดลงของนักท่องเที่ยวรัสเซียที่ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงโดยรวมของภูมิภาค เนื่องจากมีสัดส่วนประมาณ 1 ใน 5 ของนักท่องเที่ยวยุโรปทั้งหมด (สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวเดือนธันวาคม 2557, กรมการท่องเที่ยวและกีฬา)

1.5.2 สถานการณ์นักท่องเที่ยวเดือนมกราคม - กันยายน 2558

สถานการณ์นักท่องเที่ยวเดือนมกราคม - กันยายน 2558 นักท่องเที่ยวยังคงเติบโตแต่ขยายตัวในอัตราที่ลดลง นักท่องเที่ยวในช่วง 9 เดือนที่ผ่านมา มีจำนวน 22,135,871 คน ขยายตัวร้อยละ 27.78 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเกือบทุกภูมิภาค โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียตะวันออก ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ และอเมริกา สำหรับภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวหดตัวประกอบด้วย ภูมิภาคยุโรป โอเชียเนีย และแอฟริกาตามลำดับ สำหรับภูมิภาคยุโรปหากไม่รวมนักท่องเที่ยวรัสเซีย พบว่า ขยายตัวอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา (ภาพที่ 2.1) สะท้อนให้เห็นว่า การหดตัวของนักท่องเที่ยวรัสเซียและระดับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวจีนส่งผลกระทบต่อทิศทางและระดับการเติบโตของนักท่องเที่ยวโดยรวมของไทย นอกจากนี้ผลจากการปรับฐานจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2557 เริ่มเข้าสู่ภาวะปกติตั้งแต่เดือนกันยายนได้ส่งผลกระทบที่ชัดเจนขึ้นต่อการเติบโตของนักท่องเที่ยวในเดือนนี้ ซึ่งผลจากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นเหตุให้การขยายตัวของนักท่องเที่ยวในปีนี้เป็นเริ่มชะลอตัวนับตั้งแต่เดือนกรกฎาคมเป็นต้นมาจากร้อยละ 53.06 ในเดือนมิถุนายนเป็นร้อยละ 8.67 ในเดือนกันยายน

แผนภาพที่ 4 จำนวนนักท่องเที่ยว มกราคม - กันยายน ปี 2555 - 2558P

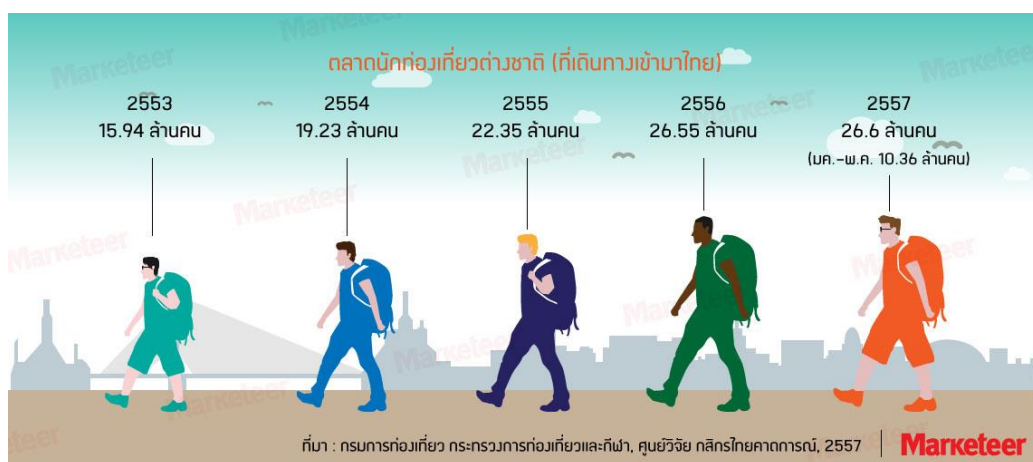

ภาพที่ 2.1 จำนวนนักท่องเที่ยวเดือนมกราคม - กันยายน 2558

ที่มา กรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558

1.5.3 สถานการณ์การท่องเที่ยว ปี 2557-2558

สถานการณ์การท่องเที่ยวของไทยในช่วงครึ่งหลังของปี 2557 มีแนวโน้มปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการที่ คสช.ยกเลิกประกาศเคอร์ฟิวทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2557 ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของไทย ถ้าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน สื่อความถึงสถานการณ์ที่เป็นจริงในประเทศไทย ควบคู่กับการจัดกิจกรรมส่งเสริมตลาดต่างประเทศที่มีศักยภาพ ก็มีแนวโน้มที่ตลาดนักท่องเที่ยวระยะใกล้ จะสามารถฟื้นตัวกลับมาเติบโตได้ในช่วงไตรมาสที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงโลว์ซีซั่น โดยเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จำนวนไม่น้อยนิยมเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยในช่วงโลว์ซีซั่น เนื่องจากสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าการเดินทางมาไทยในช่วงปลายปี ทั้งนี้ อาจส่งผลให้ตลาดนักท่องเที่ยวชาวจีนมีแนวโน้มฟื้นตัว และส่งผลให้โดยรวมทั้งปี 2557 มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมายังประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 4 ล้านคน 13.7% จากปีที่ผ่านมา โดยที่ผ่านมตลาดนักท่องเที่ยวจีนของไทยขยายตัวอย่างโดดเด่นในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2556 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมคุณภาพทัวร์ (Marketeer Content 2 , 23/6/2014) ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2553 - 2557
ที่มา นิตยสาร Marketeer, 2014

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประเมินไตรมาส 1/2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางประมาณ 7.55 ล้านคน “นายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) กล่าวว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยโดยรวมในปี 2557 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 24.71 ล้านคน ลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 6.93 และคาดการณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติในไตรมาสที่ 1/2558 มีประมาณ 7.55 ล้านคน โดยคาดว่าในปี 2558 หากไม่มีเหตุการณ์ที่กระทบกับการท่องเที่ยวเชื่อว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางทั้งสิ้น 28.36 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.77 จากปี 2557 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 1.29 ล้านล้านบาท และรายได้ในประเทศจำนวน 800,000 ล้านบาท โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ การเติบโตของนักท่องเที่ยวจีน ในขณะที่การหดตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวจากยุโรป ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงที่

สำคัญต่อภาพรวมการท่องเที่ยวของไทยในปี 2558 รวมถึงภาวะเศรษฐกิจโลก และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องเฝ้าติดตาม อย่างไรก็ตาม ในส่วนของภาคธุรกิจโรงแรม และธุรกิจบริษัทนำเที่ยว ยังได้รับผลกระทบอย่างมากจากการลดลงของนักท่องเที่ยวบางประเทศ เช่น รัสเซีย ประธาน สทท. กล่าวเพิ่มเติมว่า สถานการณ์ท่องเที่ยวในปี 2558 ที่ยังมีความไม่แน่นอน จากความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเมือง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สทท. เตรียมพร้อมในการเข้าสู่การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยนำเสนอมาตรการสร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นตลาดเข้าสู่ที่ประชุม กรอ. และเร่งดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายผ่าน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการ Digital Economy for Tourism โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการท่องเที่ยว โครงการ Halal Tourism และโครงการพัฒนาเครือข่ายภูมิภาคทั่วประเทศ” (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ 12 มกราคม 2558)

1.5.4 สถิตินักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร

กรมการท่องเที่ยวได้จัดทำข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัด สุนก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ในช่วงที่ 2556-2557 ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 สรุปสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดสกลนคร ปี 2556 -2557

จังหวัดสกลนคร	มกราคม -ธันวาคม		
	2557	2556	(%)
ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor)	1,081,194	1,039,789	+ 3.98
ชาวไทย	1,076,447	1,035,033	+ 4.00
ชาวต่างชาติ	4,747	4,756	- 0.19
นักท่องเที่ยว (Tourist)	621,884	592,830	+ 4.90
ชาวไทย	619,164	590,058	+ 4.93
ชาวต่างชาติ	2,720	2,772	- 1.88
นักทัศนาจร (Excursionist)	459,310	446,959	+ 2.76
ชาวไทย	457,283	444,975	+ 2.77
ชาวต่างชาติ	2,027	1,984	+ 2.17
จำนวนวันพักเฉลี่ย	2.51	2.55	- 0.04
ชาวไทย	2.51	2.54	- 0.03
ชาวต่างชาติ	2.93	2.95	- 0.02
ค่าใช้จ่ายต่อหัว (Average Expenditure (Baht/Person/Day))			
ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor)	821.810	803.19	+ 2.32
ชาวไทย	820.230	801.60	+ 2.32
ชาวต่างชาติ	1,137.340	1,108.16	+ 2.63

จังหวัดสกลนคร	มกราคม - ธันวาคม		
	2557	2556	(%)
นักท่องเที่ยว (Tourist)	927.000	906.56	+ 2.25
ชาวไทย	925.100	904.64	+ 2.26
ชาวต่างชาติ	1,298.620	1,257.18	+ 3.30
นักทัศนาจร (Excursionist)	464.040	454.69	+ 2.06
ชาวไทย	463.870	454.52	+ 2.06
ชาวต่างชาติ	503.200	493.94	+ 1.87
รายได้ (Revenue (Million Baht))			
ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor)	1,661.19	1,569.35	+ 5.85
ชาวไทย	1,649.82	1,558.09	+ 5.89
ชาวต่างชาติ	11.37	11.26	+ 0.98
อัตราการเข้าพัก (ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS)			
จำนวนห้องพัก (Rooms)	3,102	2,856	+ 8.61
อัตราการเข้าพักเฉลี่ย (Occupancy Rate (%))	46.39	44.24	+ 2.15
จำนวนผู้เข้าพัก (Number of Guest Arrivals)	557,074	528,190	+ 5.47
ชาวไทย	554,579	525,627	+ 5.51
ชาวต่างชาติ	2,495	2,563	- 2.65

ที่มา ดัดแปลงจาก กรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558

จากตารางสรุปสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดสกลนคร ปี 2556 -2557 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดสกลนครนั้น มีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย หากแต่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลง ซึ่งอาจเกิดจากภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกตลอดจนปัญหาความไม่มั่นคงภายในของประเทศ ทั้งนี้ พบข้อสังเกตที่น่าสนใจกล่าวคือ ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเดินทางมาเที่ยวในจังหวัดสกลนครในปี 2557 ลดลงกว่าปี 2556 แต่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น นั่นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวของจังหวัดสกลนคร สามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความเต็มใจจ่าย (willingness to pay) เพิ่มมากขึ้น

หรืออาจวิเคราะห์ได้ว่าจังหวัดสกลนครเริ่มได้รับความสนใจจากกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวกำลังซื้อสูง

ตารางที่ 2.3 สรุปสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม ปี 2556 -2557

จังหวัดนครพนม	มกราคม -ธันวาคม		
	2557	2556	(%)
ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor)	913,138	873,925	+ 4.49
ชาวไทย	838,857	801,441	+ 4.67
ชาวต่างชาติ	74,281	72,484	+ 2.48
นักท่องเที่ยว (Tourist)	415,255	397,334	+ 4.51
ชาวไทย	405,911	388,099	+ 4.59
ชาวต่างชาติ	9,344	9,235	+ 1.18
นักทัศนาจร (Excursionist)	497,883	476,591	+ 4.47
ชาวไทย	432,946	413,342	+ 4.74
ชาวต่างชาติ	64,937	63,249	+ 2.67
จำนวนวันพักเฉลี่ย	2.32	2.31	+ 0.01
ชาวไทย	2.32	2.30	+ 0.02
ชาวต่างชาติ	2.51	2.52	- 0.01
ค่าใช้จ่ายต่อหัว (Average Expenditure (Baht/Person/Day))			
ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor)	961.870	933.43	+ 3.05
ชาวไทย	963.550	935.53	+ 3.00
ชาวต่างชาติ	935.400	901.52	+ 3.76
นักท่องเที่ยว (Tourist)	1,097.250	1,068.23	+ 2.72
ชาวไทย	1,092.400	1,063.49	+ 2.72
ชาวต่างชาติ	1,291.940	1,249.99	+ 3.36
นักทัศนาจร (Excursionist)	699.380	674.37	+ 3.71
ชาวไทย	683.300	659.22	+ 3.65
ชาวต่างชาติ	806.630	773.30	+ 4.31
รายได้ (Revenue (Million Baht))			
ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor)	1,407.24	1,299.78	+ 8.27
ชาวไทย	1,324.56	1,221.78	+ 8.41
ชาวต่างชาติ	82.68	78.00	+ 6.00
อัตราการเข้าพัก (ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS)			
จำนวนห้องพัก (Rooms)	2,344	1,999	+ 17.26
อัตราการเข้าพักเฉลี่ย (Occupancy Rate (%))	44.66	40.72	+ 3.94

จังหวัดนครพนม	มกราคม - ธันวาคม		
	2557	2556	(%)
จำนวนผู้เข้าพัก (Number of Guest Arrivals)	364,974	346,040	+ 5.47
ชาวไทย	359,030	340,206	+ 5.53
ชาวต่างชาติ	5,944	5,834	+ 1.89

ที่มา ดัดแปลงจาก กรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558

จากตารางที่ 2.3 ตารางสรุปสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม ปี 2556 -2557 แสดงให้เห็นว่าจังหวัดนครพนมมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาเที่ยวเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายต่อหัว อัตราการเข้าพักของนักท่องเที่ยว รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะจำนวนผู้เข้าพักในปี 2557 เพิ่มขึ้นสูงกว่าปี 2556 มากถึง 17.26 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่าจังหวัดนครพนมเป็นจุดพักค้างคืนหรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการได้แก่ การเป็นจุดพักค้างคืนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางข้ามประเทศระหว่างไทย – ลาว หรือการขยายตัวของธุรกิจโรงแรมริมฝั่งแม่น้ำโขงเป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีตัวเลือกที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

หากแต่ ในการขยายตัวของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนมในทุกๆ ด้านตลอดระยะเวลาสองปีที่ผ่านมา กลับพบว่ามียอดจำนวนวันพักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในปี 2557 เท่านั้นที่ปรับตัวลดลงจากปี 2556 ซึ่งอาจเป็นข้อสังเกตได้ว่ามีนักท่องเที่ยวบางส่วนเริ่มกระจายตัวไปพักค้างคืนทางฝั่งลาว สืบเนื่องจากการข้ามผ่านแดนที่สะดวกมากขึ้นและอีกทั้งราคาห้องพักทางฝั่งลาวนั้นมีราคาต่ำกว่า

ตารางที่ 2.4 สรุปสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร ปี 2556 -2557

จังหวัดมุกดาหาร	มกราคม - ธันวาคม		
	2557	2556	(%)
ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor)	1,475,139	1,428,660	+ 3.25
ชาวไทย	1,331,581	1,288,825	+ 3.32
ชาวต่างชาติ	143,558	139,835	+ 2.66
นักท่องเที่ยว (Tourist)	489,163	474,410	+ 3.11
ชาวไทย	451,392	436,584	+ 3.39
ชาวต่างชาติ	37,771	37,826	- 0.15
นักทัศนาจร (Excursionist)	985,976	954,250	+ 3.32
ชาวไทย	880,189	852,241	+ 3.28
ชาวต่างชาติ	105,787	102,009	+ 3.70
จำนวนวันพักเฉลี่ย	2.16	2.16	0

จังหวัดมุกดาหาร	มกราคม - ธันวาคม		
	2557	2556	(%)
ชาวไทย	2.12	2.12	0
ชาวต่างชาติ	2.58	2.57	+ 0.01
ค่าใช้จ่ายต่อหัว (Average Expenditure (Baht/Person/Day))			
ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor)	977.780	949.71	+ 2.96
ชาวไทย	953.170	924.98	+ 3.05
ชาวต่างชาติ	1,200.370	1,170.26	+ 2.57
นักท่องเที่ยว (Tourist)	1,131.300	1,094.05	+ 3.40
ชาวไทย	1,097.290	1,061.07	+ 3.41
ชาวต่างชาติ	1,465.090	1,408.14	+ 4.04
นักทัศนาจร (Excursionist)	813.660	795.00	+ 2.35
ชาวไทย	796.470	777.22	+ 2.48
ชาวต่างชาติ	956.550	943.54	+ 1.38
รายได้ (Revenue (Million Baht))			
ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor)	1,995.07	1,877.59	+ 6.26
ชาวไทย	1,751.11	1,644.45	+ 6.49
ชาวต่างชาติ	243.96	233.14	+ 4.64
อัตราการเข้าพัก (ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS)			
จำนวนห้องพัก (Rooms)	2,032	2,040	- 0.39
อัตราการเข้าพักเฉลี่ย (Occupancy Rate (%))	46.67	44.17	+ 2.50
จำนวนผู้เข้าพัก (Number of Guest Arrivals)	373,998	360,988	+ 3.60
ชาวไทย	362,364	349,386	+ 3.71
ชาวต่างชาติ	11,634	11,602	+ 0.28

ที่มา ดัดแปลงจาก กรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558

จากตารางที่ 2.4 ตารางสรุปสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร ปี 2556-2557 แสดงให้เห็นว่า มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพิ่มสูงขึ้นแต่มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง ตลอดจนจำนวนห้องในปี 2557 ที่นักท่องเที่ยวเข้าพักนั้นลดลงจากปี 2556 ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ลดลง หรือนักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางไปพักค้างคืนในจังหวัดใกล้เคียง แต่ในภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหารนั้นมีสัดส่วนของรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งยังคงแสดงถึงอัตราการเติบโตในส่วนของสินค้าทางการท่องเที่ยวอื่นๆ ยังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

2.1 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้น นักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's overt behaviour) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's covert behaviour) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (Tourist behavior) หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออก

องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวนั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ คือ

1) เป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวทุกๆ พฤติกรรม จะต้องมีความหมายในการกระทำ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์ต้องการ เที่ยวยุโรปโดยการแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเดินทางท่องเที่ยวโดยที่สภาพแวดล้อมในสถานที่ตนเดินทางยังคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศดั้งเดิม

2) ความพร้อม หมายถึง ความมีวุฒิภาวะ และความสามารถในการทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มที่รักความผจญภัย นิยมไต่เขา ปีนหน้าผาต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจแล้วสามารถจะทำกิจกรรมที่ตนชอบได้

3) สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสที่เอื้ออำนวยให้เลือกกระทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น การท่องเที่ยวตามหมู่เกาะ ควรกระทำในยามคลื่นลมสงบ ไม่ควรทำในขณะที่มีพายุฝนฟ้าคะนอง

4) การแปลความหมาย หมายถึง วิธีการคิดแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่พอเหมาะที่สุดในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น เวลาสิบสองนาฬิกา เป็นเวลาที่นักท่องเที่ยวควรเป็นเวลาที่นักท่องเที่ยวควรหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5) การตอบสนอง คือ การตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ตนได้ตัดสินใจเลือกสรรแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด เพื่อพักผ่อน ดังนั้นนักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนการเดินทาง และจัดการดำเนินการล่วงหน้าในการกระทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมการจองที่พัก เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

6) ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ ผลจากการกระทำหนึ่งๆ อาจได้ผลตามที่คาดหมายไว้หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหวังที่ตั้งใจไว้ เช่น นักท่องเที่ยวได้มีกำหนดการเดินทางไว้เพื่อมาพักผ่อนวันหยุดในประเทศไทย แต่ปรากฏว่าในเวลานั้นเกิดการชุมนุมที่สนามบิน และทำให้สนามบินต้องปิดทำการ เครื่องบินไม่สามารถลงจอดได้ มีผลลัพธ์ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถบรรลุผลตามที่คาดหมายไว้ได้

7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่กระทำลงไปไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จึงต้องกลับมาแปลความหมาย ไตร่ตรอง เพื่อเลือกหาวิธีใหม่ๆ มาตอบสนองความต้องการ หรืออาจจะเลิกความต้องการไป เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถ เช่น การก่อวินาศกรรมในเมืองมูไบ ประเทศอินเดียในเดือนพฤศจิกายน ปี 2008 นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะเดินทางไปเมืองดังกลาว จะต้องเกิดความผิดหวังเพราะเกิดความกังวลด้านความปลอดภัย และอาจล้มเลิกความตั้งใจในการเดินทาง หรืออาจเปลี่ยนเส้นทางไปเมืองอื่นที่ปลอดภัยกว่า

เสรี วงษ์มณฑา (2542, หน้า 30-31) กล่าวว่า ภาพรวมของพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการตอบสนองความต้องการและความจำเป็น (Needs) ของผู้บริโภคให้เกิดความพอใจ นักการตลาดจะตอบสนองผู้บริโภคให้เกิดความพอใจ (Satisfaction) ได้นั้น จึงจำเป็นต้องหาความเข้าใจผู้บริโภคว่าคือใคร ไม่เข้าใจว่าเขาต้องการอะไรชอบสิ่งใด ไม่ชอบสิ่งใด ก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ ลักษณะของผู้บริโภค ผู้บริโภค (Consumer) คือ ผู้ที่ต้องการซื้อ (Needs) มีอำนาจซื้อ (Purchasing power) ทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อ (Purchasing behavior) และพฤติกรรมการใช้ (Using behavior) ดังนี้

ผู้บริโภคเป็นบุคคลที่มีความต้องการ (Need) การที่จะถือว่าใครเป็นผู้บริโภคนั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความต้องการผลิตภัณฑ์ ความต้องการดังกล่าวนี้เป็นความต้องการขั้นปฐมภูมิ (Primary need) เป็นความต้องการเบื้องต้นที่ไม่ได้กล่าวถึงสินค้า แต่กล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น ต้องการอาหาร ต้องการน้ำเพราะกระหาย ต้องการพักผ่อน ต้องการที่อยู่อาศัย ต้องการความสะดวกสบาย เหล่านี้เป็นต้น

1) ผู้บริโภคเป็นผู้ที่มีอำนาจซื้อ (Purchasing power) ผู้บริโภคจะมีแค่เพียงความต้องการอย่างเดียวไม่ได้ แต่เขาจะต้องมีอำนาจซื้อด้วย ถ้ามีเพียงแค่ความต้องการแล้วไม่มีอำนาจซื้อ ก็ยังไม่ใช่ว่าผู้บริโภคของสินค้านั้น เพราะฉะนั้นการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคจึงต้องวิเคราะห์ไปที่ตัวเงินของผู้บริโภคด้วย

2) การเกิดพฤติกรรมการซื้อ (Purchasing behavior) เมื่อผู้บริโภคมีความต้องการและอำนาจซื้อแล้ว ก็จะเกิดพฤติกรรมการซื้อ เป็นต้นว่า ผู้บริโภคซื้อที่ไหน ซื้อเมื่อใด ใครเป็นคนซื้อ ใช้มาตรการอะไรในการตัดสินใจซื้อ ซื้ออย่างน้อยแค่ไหน

3) พฤติกรรมการใช้ (Using behavior) ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการใช้สินค้าอย่างไร เช่น ดื่มสุราแค่ไหน ที่บ้านหรือที่ร้านอาหาร ดื่มกับใคร คนเดียวหรือกับเพื่อน ดื่มเมื่อใด ดื่มอย่างน้อยแค่ไหน ดื่มอย่างไร สุราอย่างเดียวหรือผสมน้ำหรือผสมโซดา

รัชต์ เกิดร่วม (2548, หน้า 49) ได้กล่าวว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันนี้ เกิดจากผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญ เช่น สื่อสารข้อมูลในการบริโภค เป็นสิ่งเร้าในการตัดสินใจบริโภคตามสังคมนิยม เช่น ความฟุ่มเฟือยของการใช้รถในราคาแพง การใช้โทรศัพท์ที่มีฟังก์ชันหลากหลายและราคาแพงนี้ เป็นปัจจัยสำคัญของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Engle, Blackwell และ Miniard กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง “กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาและการบริโภคใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ทั้งนี้ต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมเพื่อให้กิจกรรมนั้นลุล่วง” ซึ่งผู้บริโภคจะมีปฏิกริยาตอบสนอง 2 ทาง ได้แก่

1) พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใน ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ความหิว การเต้นของหัวใจ เป็นต้น

2) พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาสามารถมองเห็นได้ซึ่งพฤติกรรมนี้ทำให้นักขายสามารถทราบได้รับรู้เกี่ยวกับสินค้าแล้ว มีความพึงพอใจหรือไม่ หรือความพึงพอใจนั้นอยู่ในขั้นใด จึงเรื่องง่ายที่จะเสนอขายได้ตรงเป้าหมายและเหมาะสม

สรุปได้ว่า พฤติกรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับความนึกคิด ความรู้สึก หรือการแสดงออกของบุคคล ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ส่วนใหญ่จะเกิดจากผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญ

2.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538, หน้า 10) กล่าวว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการค้นหาพฤติกรรมและการใช้ของผู้บริโภค เพื่อทราบถึงความต้องการและพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค คำตอบที่ได้จะช่วยให้การการตลาดสามารถวางแผนกลยุทธ์ เพื่อสามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสมโดยใช้ 7 คำถามค้นหาพฤติกรรมของผู้บริโภค คือ 6Ws และ 1H เพื่อที่จะหาคำตอบ 7 ประการ ประกอบไปด้วยคำถามต่างๆ ดังนี้

1) ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market?) เป็นคำถามเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย (Occupants) ด้านประชากรศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์

2) ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy?) เป็นคำถามเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Objects) คือ คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ และความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง

3) ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the consumer buy?) เป็นคำถามเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการซื้อ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและจิตวิทยา

4) ใครมีส่วนร่วมในการซื้อ (Who participates in the buying?) เป็นคำถามเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ (Organizations) ประกอบด้วย ผู้ริเริ่ม ผู้มีอิทธิพล ผู้ตัดสินใจซื้อ ผู้ซื้อและผู้ใช้

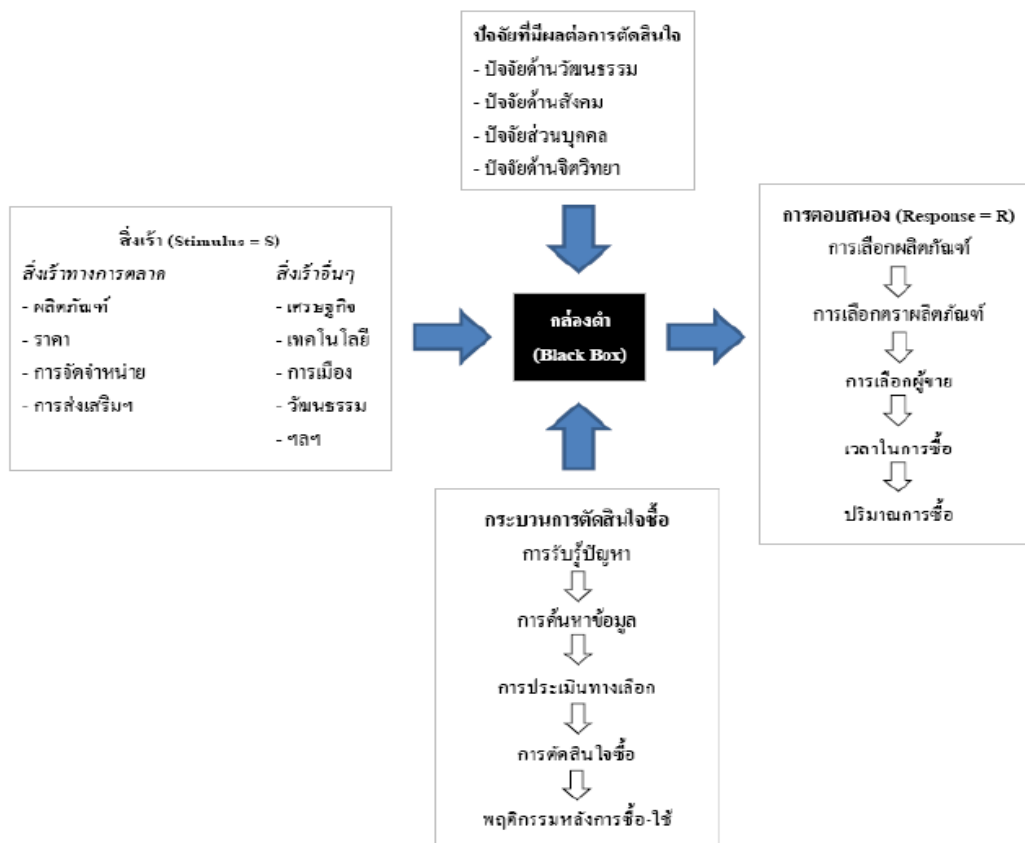
5) ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy?) เป็นคำถามเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับโอกาสในการซื้อสินค้าและบริการอื่นๆ (Occasions)

6) ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the market buy?) เป็นคำถามเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับแหล่งหรือช่องทางที่ผู้บริโภคจะไปซื้อ (Outlets) บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น

7) ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the market buy?) เป็นคำถามที่ต้องหาคำตอบเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจซื้อสินค้า (Operations) ประกอบด้วยการรับรู้

2.3 โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

ฉัตยาพร เสมอใจ และคณะ (2551, หน้า 96-103) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้ซื้อ เริ่มต้นจากมีสิ่งเร้า (Stimulus) มากระตุ้น (Stimulate) ความรู้สึกของเขา ทำให้รู้สึกถึงความต้องการ จึงต้องทำการหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งสามารถตอบสนองความต้องการของเขาเพื่อทำการตัดสินใจซื้อ และเกิดพฤติกรรมการซื้ออันเป็นสิ่งตอบสนอง (Response) ในที่สุด

ภาพที่ 2.3 พฤติกรรมผู้บริโภค

ทิมา ฉัตยาพร เสมอใจ และคณะ, 2551.

1) สิ่งเร้า (Stimulus) คือสิ่งที่เข้ามากระทบและกระตุ้นผู้ซื้อ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งเร้าภายในที่เกิดจากความไม่สมดุลทางกายภาพหรือทางจิตใจของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดความต้องการที่จะรักษาสมดุลนั้น หรือจากสิ่งเร้าภายนอกที่เข้ามากระตุ้นให้เกิดความรู้สึกไม่สมดุล เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ สิ่งกระตุ้นถือว่าเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการซื้อสินค้า (Buying) ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1 สิ่งเร้าทางการตลาด (Marketing stimulus) เป็นสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดที่นักการตลาดต้องพัฒนาขึ้นมา และนำมาใช้ในการกระตุ้นให้ผู้ซื้อเกิดการตระหนักถึงความไม่สมดุล และเกิดความต้องการซื้อ

1.2 สิ่งกระตุ้นอื่นๆ (Other stimulus) เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ เช่น สภาพเศรษฐกิจ เทคโนโลยี กฎหมาย นโยบายทางการเมือง หรือ พฤติกรรม เป็นต้น ในทางตรงข้าม สิ่งเร้าต่างๆที่มีลักษณะในทางลบอาจจะไม่ก่อให้เกิดการซื้อ ถึงแม้ว่าจะมีความต้องการเกิดขึ้นก็ตาม

2) กล่องดำ (Black box) เป็นระบบของความรู้สึก ความต้องการ และ กระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจากความคิดและจิตใจของผู้ซื้อ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากต่อการเข้าใจ ดังนั้น นักการตลาดจึงต้องพยายามศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อ รวมทั้งขั้นตอนของกิจกรรมในการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อด้วย

3) การตอบสนอง (Response) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อ อันเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งผู้ซื้อจะแบ่งการตัดสินใจออกเป็นขั้นๆ เริ่มจากการเลือกผลิตภัณฑ์ เลือกตราสินค้า เลือกผู้ขาย เลือกเวลาในการซื้อ และเลือกปริมาณที่จะซื้อด้วย

4) กระบวนการตัดสินใจซื้อ (Buying decision process) ประกอบด้วยขั้นตอน คือ การรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรม ภายหลังการซื้อ

5) ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจ ได้แก่

5.1 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Cultural factors) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ผู้บริโภคมากที่สุด

5.1.1 วัฒนธรรม (Culture) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อพฤติกรรมและความต้องการของบุคคล สำหรับคนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน จะมีค่านิยม การรับรู้ ความชอบ และพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน

5.1.2 วัฒนธรรมย่อย (Subculture) ในวัฒนธรรมใหญ่จะประกอบด้วย วัฒนธรรมย่อย ในขณะที่วัฒนธรรมของคนในแถบเอเชียจะคล้ายกันเมื่อเทียบกับแถบตะวันตก แต่ละประเทศในแถบเอเชียก็มีความแตกต่างกัน ในขณะที่ประเทศไทยมีวัฒนธรรมต่างจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยก็แตกต่างกัน

5.1.3 ชั้นสังคม (Social class) เป็นการจัดแบ่งลำดับขั้นของสังคมที่มีความเหมือนและแตกต่างกัน ชั้นสังคมที่ต่างกันย่อมแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างไป และเมื่อเปลี่ยนสถานะทางสังคม คนก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามสถานะทางสังคมของตนตามไปด้วย ซึ่งจะใช้เกณฑ์ด้านอาชีพ การศึกษา รายได้ ทำเลที่อยู่อาศัย เป็นต้น

5.2 ปัจจัยทางสังคม (Social factors) คนจะได้รับอิทธิพลจากสังคมรอบข้าง ที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ครอบครัว รวมทั้งบทบาท และสถานะทางสังคม

5.2.1 กลุ่มอ้างอิง (Reference groups) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งจะมีทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (Membership Groups) ได้แก่

5.2.1.1 กลุ่มอ้างอิงปฐมภูมิ (Primary groups) ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เป็นลักษณะของการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องและไม่เป็นทางการ

5.2.1.2 กลุ่มอ้างอิงทุติยภูมิ (Secondary groups) ได้แก่ กลุ่มศาสนา อาชีพ สมาคม เป็นลักษณะการติดต่อกันแบบเป็นทางการมากกว่า แต่มีความต่อเนื่องน้อยกว่า

5.2.2 ครอบครัว (Family) มีความสำคัญที่สุด และมีอิทธิพลที่สุดในกลุ่มอ้างอิงปฐมภูมิ ซึ่งปลูกฝังอบรมนิสัยให้แก่บุคคล จำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงบทบาทของแต่ละบุคคลในครอบครัว ซึ่งจะแสดงบทบาทและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลในครอบครัวและครอบครัว

5.2.3 บทบาทและสถานภาพ (Role and status) แต่ละบุคคลจะแสดงออกในแต่ละกลุ่มที่เป็นสมาชิกอยู่ คนหนึ่งอาจเป็นหลายบทบาท เป็นทั้งลูก แม่ เพื่อน หัวหน้า ลูกน้อง เป็นต้น ซึ่งแต่ละบทบาทก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ และแต่ละบทบาทก็จะแสดงสถานะทางสังคมอยู่ด้วย

5.3 ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) พฤติกรรมการซื้อของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยเฉพาะของบุคคลด้วยเช่นกัน

5.3.1 อายุและขั้นของวงจรชีวิต (Age and life cycle stage) พฤติกรรมและรสนิยมของบุคคลจะแตกต่างกันไปตามช่วงอายุและขั้นวงจรชีวิต ตั้งแต่เป็นเด็ก จบการศึกษา และแยกครอบครัว มีบุตร บุตรเริ่มโตและแยกครอบครัว เข้าสู่วัยเกษียณ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงแต่ละช่วงอายุและวงจรชีวิต ในการพิจารณากำหนดกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อ และใช้ผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม

5.3.2 อาชีพ (Occupation) มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริโภคของบุคคล จึงควรศึกษาถึงพฤติกรรมเฉพาะกลุ่ม และพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม

5.3.3 สภาพเศรษฐกิจของบุคคล (Economic circumstances) ประกอบด้วย รายได้ที่สามารถนำไปใช้ได้ สินทรัพย์และเงินออม หนี้สิน รวมถึงทัศนคติด้านการออม และการใช้จ่ายของบุคคล สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการซื้อ

5.3.4 รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) บุคคลแต่ละคนมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน วิธีที่บุคคลใช้ในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นความสนใจ การแสดงออกทั้งความคิดเห็นและการกระทำ การนำเสนอผลิตภัณฑ์ควรพิจารณาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคลด้วย

5.3.5 บุคลิกลักษณะและแนวคิดของตนเอง (Personality and self-concept) บุคลิกลักษณะบ่งบอกได้ถึงความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามผู้อื่น มีความเป็นผู้นำ ชอบต่อต้าน หรือปรับตัวได้ดี ส่วนแนวคิดของตนเองเป็นวิธีที่บุคคลมองตนเองในแงุ่มที่แตกต่างกัน ได้แก่ แนวคิดที่มองว่าสิ่งที่เป็นตัวตนที่แท้จริง (Action self-concept) ซึ่งจะแตกต่างจากแนวคิดที่มองตนเองในอุดมคติ (Idea self-concept) เป็นสิ่งที่อยากจะเห็นตัวเองเป็น ซึ่งจะแตกต่างจากแนวคิดที่คิดว่าคนอื่นมองตนเอง (Their other self-concept think others see Them)

5.4 ปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological factors) ทางเลือกในการซื้อของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลักทางจิตวิทยา 4 ประการ คือ

5.4.1 การกระตุ้นเร้า (Motivation) ความต้องการของบุคคลมีความหลากหลายและอาจเกิดขึ้นพร้อมๆกัน หรือบางครั้งเกิดจากความตึงเครียด (Tension) บ้างก็เกิดจากสภาวะจิตใจ (Psychogenic) ซึ่งความต้องการต่างๆนี้ยังไม่มีแรงจูงใจมากพอที่จะกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการกระทำในทันที เพียงแต่ก่อให้เกิดความรู้สึก ดังนั้นนักการตลาดต้องสร้างการกระตุ้นเพื่อให้

เกิดการกระทำ และการศึกษาทฤษฎีการจูงใจจะช่วยให้เข้าใจและสามารถนำมาปรับใช้ได้เหมาะสมขึ้น ซึ่งนักจิตวิทยาได้ศึกษาถึงแรงจูงใจของมนุษย์ไว้ 3 ทฤษฎี คือ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541, หน้า 138)

1) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Freud

Freud ได้ตั้งสมมติฐานว่า แรงผลักดันด้านจิตวิทยาที่แท้จริงนั้นเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมาก และส่วนใหญ่แล้วเป็นแรงผลักดันที่อยู่ใต้จิตสำนึกของมนุษย์ เช่น การสูบบุหรี่ เป็นเพราะต้องการแสดงความแข็งแกร่ง การทำขนมเค้กของแม่บ้านจะให้ความสนใจมากคล้ายกับการให้กำเนิดบุตร

2) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow

ความต้องการของมนุษย์ตามความคิดของ Abraham Maslow แบ่งเป็น 5 ชั้น ดังนี้ ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) ความต้องการเป็นเจ้าของและต้องการความรัก (Belongingness and love needs) ความต้องการชื่อเสียงและเป็นที่ยกย่องนับถือ (Esteem needs) และความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-actualization needs) ซึ่งทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ของ Maslow ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ (Need hierarchy) ไว้เป็น 5 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 แสดงลำดับขั้นของความต้องการตามทฤษฎีมาสโลว์

จากภาพที่ 2.4 ลำดับความต้องการมนุษย์ 5 ชั้นที่กล่าวมา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าและบริการ นอกจากนี้ยังสืบเนื่องในการซื้อ (Felt need) ก็มีความสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน การจะซื้อบ่อย ซื้อทีละน้อยในวันหยุด ซื้อใกล้บ้าน ซื้อตอนกลับจากการทำงาน สิ่งเหล่านี้เป็นนิสัยความเคยชินในการซื้อทั้งสิ้น

3) ทฤษฎีแรงจูงใจ (Herzberg)

Frederick Herzberg เป็นผู้คิดค้นปัจจัย 2 ปัจจัยที่มี ผลต่อแรงจูงใจ คือ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพอใจในการทำงาน

5.4.2 การรับรู้ (Perception) ผู้ที่ได้รับการกระตุ้นจะพร้อมที่จะแสดงออก การแสดงออกในรูปแบบไหนนั้น ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคล การรับรู้เป็นกระบวนการหนึ่งใน การเลือก (Select) การจัดการ (Organize) และการแปล (Interpret) ข้อมูลที่เป็นปัจจัยนำเข้าซึ่งส่งผลให้การรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันไป เนื่องจากกระบวนการในการรับรู้ที่แตกต่างกัน

5.4.3 การเรียนรู้ (Learning) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือมีการเปลี่ยนแปลงเพียงชั่วขณะและกลับไปมีพฤติกรรมเดิมอีก แสดงว่าไม่เกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเข้าใจถึงธรรมชาติของความต้องการและเป้าหมายของผู้บริโภคจะเป็นแนวทางในการสร้างสิ่งกระตุ้นและก่อให้เกิดแรงจูงใจ จนเกิดการตอบสนองในที่สุด

5.4.4 ความเชื่อและทัศนคติ (Beliefs and attitude)

1) ความเชื่อ (Belief) เป็นการตัดสินใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดว่าเป็นตามสิ่งที่ตนตัดสินใจนั้น โดยอาศัยข้อมูลจากความเป็นจริง และความรู้ของบุคคลในการตัดสินใจ เมื่อบุคคลมีความเชื่อต่อสิ่งใด ก็จะยึดถือต่อความเชื่อนั้นอย่างจริงจัง เช่น เชื่อว่าไวน์ฝรั่งเศสดีกว่าไวน์ของประเทศอื่นหรือแพ้น้ำจากอิตาลีเป็นผู้นำและทันสมัยที่สุด เป็นต้น

2) ทัศนคติ (Attitude) เป็นความคิดเห็นในทางบวกหรือลบ ความรู้สึกทางอารมณ์ และแนวโน้มที่จะกระทำต่อวัตถุประสงค์หรือแนวคิดบางอย่าง ผู้คนจะไม่แปลความและตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ไปเรื่อยๆ แต่จะทำตามทัศนคติ ซึ่งการปรับเปลี่ยนทัศนคติใดๆ อาจต้องทำการปรับทัศนคติอื่น

ตอนที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

United Nations World Tourism Organization (UNWTO) ได้กำหนดคำนิยามของ “Voluntourism is the integral combination of voluntary service to a destination with the tradition elements of travel and tourism-arts, culture, geography, history and recreation – while in the destination” แปลว่า “การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการผสมผสานระหว่างการใช้บริการในรูปอาสาสมัครและการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ อาทิ ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยว”

แวร์ริงและเนล (Wearing; & Nail. 2003) ได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการหาประสบการณ์ที่ต้องลงไปสัมผัสด้วยตัวเองซึ่งจะรวมไว้ในเรื่องของความเข้าใจกัน หรือสำหรับความแตกต่างอันที่จะนำไปสู่แรงจูงใจอันแท้จริง

2. เป็นประสบการณ์ที่สามารถให้ประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนรวมเช่นเดียวกับการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. ในความหมายคือการให้ที่ผ่านประสบการณ์สังคม ซึ่งจะมีผลกระทบซึ่งกันและกัน เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้จักกัน

บราวน์และมอร์ริสัน (Brown; & Morrison. 2003) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ไว้ว่า การท่องเที่ยวรูปแบบอาสาสมัคร ซึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีการคำนึงด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เขามามีส่วนรวม ซึ่งนักท่องเที่ยวจำนวนมากในปัจจุบันกำลังมองหากิจกรรมที่สามารถที่จะทำในวันหยุด โดยมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงเกินไปและมีจุดมุ่งหมายในการเดินทางท่องเที่ยว พร้อมกับการทำกิจกรรมอาสาสมัคร เช่น การสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

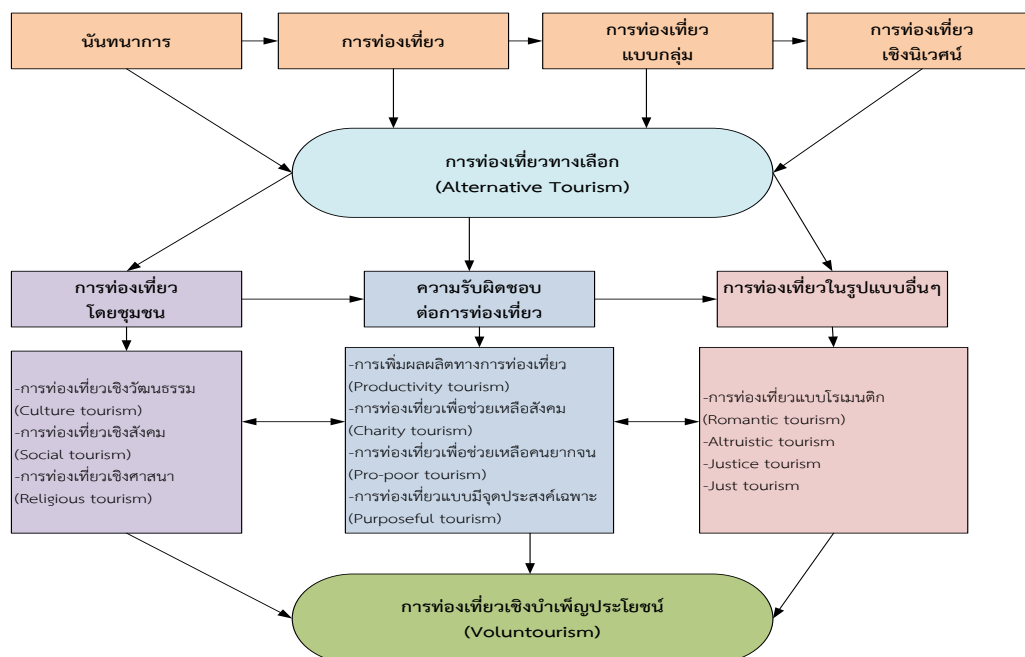
เรมอนดและฮอลล์ (Raymond; & Hall. 2008) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการผสมกันระหว่างรูปแบบท่องเที่ยวกับการสมัครใจไปทำงานที่เป็นประโยชน์ไม่ใช่ว่าการได้รับการพัฒนาในตัวบุคคล แต่ผลทางตรงที่จะได้รับทั้งด้านสังคม ธรรมชาติและการมีส่วนร่วมในเชิงบวก เพราะฉะนั้นกิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบของการผ่อนคลาย จึงสามารถเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

นินอส (Ninos. 2006) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นการสร้างโอกาสสำหรับเด็กและบุคคลในครอบครัวถึงสิ่งที่คนพบ ด้านขีดความสามารถของมนุษย์โดยผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของชุมชน

แวร์ริง (Wearing. 2001) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการปรับรูปแบบการเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีเหตุผลต่างๆ นานาในการเป็นอาสา ทั้งในเรื่องของสัตว์หรือต้นไม้และใช้เวลาของงานอาสาในช่วงวันหยุด นั่นก็อาจจะนำไปสู่การช่วยเหลือหรือบรรเทาความลำบากของคนบางกลุ่มในสังคม หรือเป็นการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิม

คลาร์ก (Clarke. 2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ ตัวอาสาสมัครเองและชุมชนรวมถึงบุคคลที่มีส่วนรวมในการทำประโยชน์การเป็นอาสาสมัครยังคนพบอีกว่า เป็นการรู้จักตัวเองและวัฒนธรรมต่างๆ ผ่านการเปิดโลกทัศน์ที่จะนำไปสู่การเข้าใจในวัฒนธรรมอื่นๆ

ภาพที่ 2.3 ได้นำเสนอรูปแบบและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ตามแนวคิดของ Ayobami, Ismail & Eluwa (2012)

ภาพที่ 2.5 การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ที่มา Ayobami, Ismail & Eluwa (2012)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงที่สุด เพราะอยู่ในวัยที่แสวงหาประสบการณ์ กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่อยู่เสมอ รวมทั้งมีจิตสำนึกที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชน มีแนวคิดที่จะจัดให้มีค่ายอาสาสมัคร เดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว อาทิ การถ่ายทอดความรู้ด้านการเป็นวิทยากรนำชมพื้นที่ การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มอาสาสมัครดังกล่าวก็จะได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจากการได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน ได้ใกล้ชิดกับชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการวิจัยนี้ การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง การท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative tourism) ที่มุ่งเน้นไปที่นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche) เน้นไปที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว เช่น การสอนและให้ความรู้ งานสาธารณสุขในโรงพยาบาลและดูแลเด็ก การเกษตรและการพัฒนาชุมชน ซึ่งในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น จากการที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนและได้เรียนรู้จากชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

1) Hands Up Holidays ได้แบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ตามรูปแบบกิจกรรมที่ทำ ได้แก่

- 1.1 งานสร้าง (Building)
- 1.2 งานสอน (Teaching)
- 1.3 งานบูรณะปฏิสังขรณ์ (Repairs and renovations)
- 1.4 งานบริการทางการแพทย์ (Medical services)
- 1.5 งานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental conservation)
- 1.6 งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ
- 1.7 งานบรรเทาสาธารณภัย (Disaster reliefs)
- 1.8. งานการตลาด (Marketing)
- 1.9 งานการบัญชี (Accounting)
- 1.10 งานบริการสังคมทั่วไป (General services)

2) Cheung, Michelle and Miller (2010) ได้แบ่งประเภทการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

- 2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental conservation)
- 2.2. โครงการท่องเที่ยวในชุมชน (Community tourism projects)
- 2.3 การพัฒนาชุมชน (Community development)
- 2.4 โครงการเกี่ยวกับสัตว์ป่า (Wildlife)
- 2.5 งานการสอน (Teaching)
- 2.6 โครงการสหกรณ์ (Cooperatives)
- 2.7 โครงการก่อสร้าง (Building Projects)
- 2.8 งานอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ (Historical conservation)
- 2.9 งานด้านการเกษตร (Agricultural/Farming)
- 2.10 งานดูแลเด็ก (Child care)
- 2.11. งานสาธารณสุข (Health care)

3) ส่วน Callanan and Thomas (2005) ได้จัดกลุ่ม Cluster กิจกรรมให้เป็นหมวดหมู่ได้แก่

- 3.1 สวัสดิการชุมชน (Community welfare)
- 3.2 การสอน (Teaching)
- 3.3 การพัฒนาธุรกิจ (Business developments)
- 3.4 การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม (Environmental regeneration)
- 3.5 โครงการก่อสร้าง (Building projects)
- 3.6 โครงการพัฒนาวัฒนธรรม (Cultural developments)
- 3.7 การวิจัยและการศึกษาสิ่งแวดล้อม (Environmental research and education)
- 3.8 การปกป้องสิ่งแวดล้อม (Environmental protection)
- 3.9 การแพทย์ (Medical)
- 3.10 อื่นๆ (Other/ Miscellaneous) เป็นต้น

การจัดประเภทกิจกรรมตามระดับความเข้มข้นของกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์โดยใช้กรอบแนวคิดโปรเจกการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (A conceptual framework for volunteer tourism projects) ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปร 5 ด้าน ได้แก่

1) ความยืดหยุ่นของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม
2) ประสบการณ์ที่มุ่งเน้นการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทำเพื่อผู้อื่น หรือความสนใจของตัวเอง

3) ทักษะหรือคุณสมบัติของนักท่องเที่ยว

4) การมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น

5) ระดับการสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น

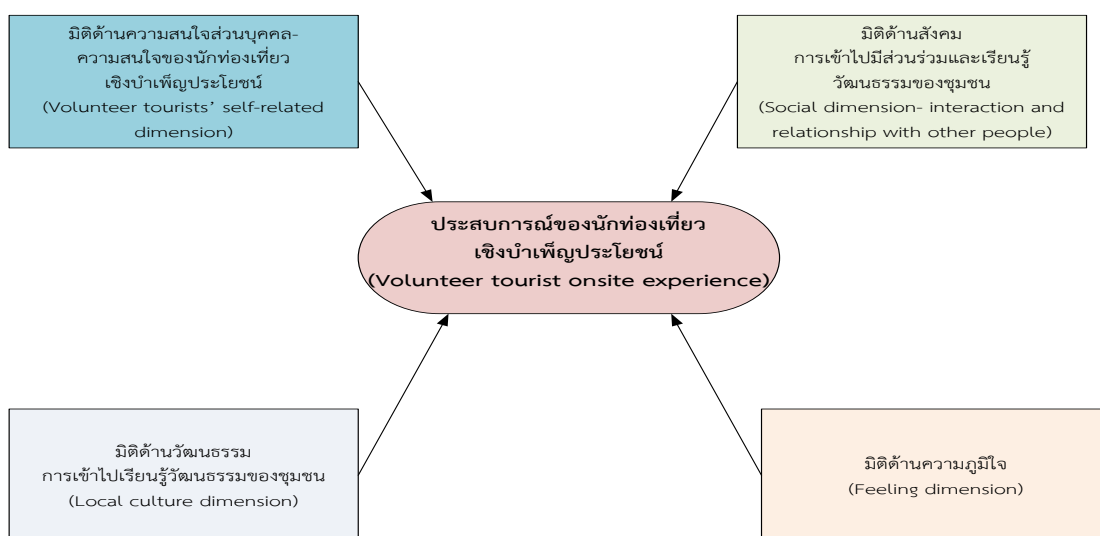
นอกจากนี้ Callanan M. & Thomas S. (2005) ดังตาราง 2.1 และแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวจัดตามระดับของการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยใช้แนวคิดสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตารางที่ 2.5 ระดับของการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

	ระดับของการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. ระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม	- ใช้เวลาสั้น - น้อยกว่า 1 เดือน อาทิตย	- ใช้เวลาปานกลาง - ระหว่าง 1-6 เดือน	- ใช้เวลานาน - มากกว่า 6 เดือนขึ้นไป
2. ประสบการณ์ที่มุ่งเน้น(ทำเพื่อผู้อื่น หรือความสนใจของตัวเอง)	- แรงขับจากความสนใจของตนเอง สำคัญกว่าการกระทำของผู้อื่น	- แรงขับจากความสนใจของตนเอง สำคัญเท่ากับการกระทำเพื่อผู้อื่น	- แรงขับจากการทำเพื่อผู้อื่นสำคัญกว่าความสนใจของตนเอง
3. ทักษะหรือคุณสมบัติของนักท่องเที่ยว	นำเสนอทักษะหรือคุณสมบัติที่น้อย	อาจจะนำเสนอทักษะทั่วไป	นำเสนอประสบการณ์ที่เป็นทางเทคนิคหรือมืออาชีพ
4. การมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นหรือไม่กระตือรือร้น	มีแนวโน้มจะไม่กระตือรือร้นโดยธรรมชาติ	มีส่วนผสมระหว่างการมีส่วนร่วมแบบกระตือรือร้นและไม่กระตือรือร้น	มีแนวโน้มว่าจะกระตือรือร้นมากกว่าโดยธรรมชาติ
5. ระดับการสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น	มีการสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นโดยตรงน้อย	มีการสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นในระดับปานกลาง	มีการสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นโดยตรงในระดับสูง

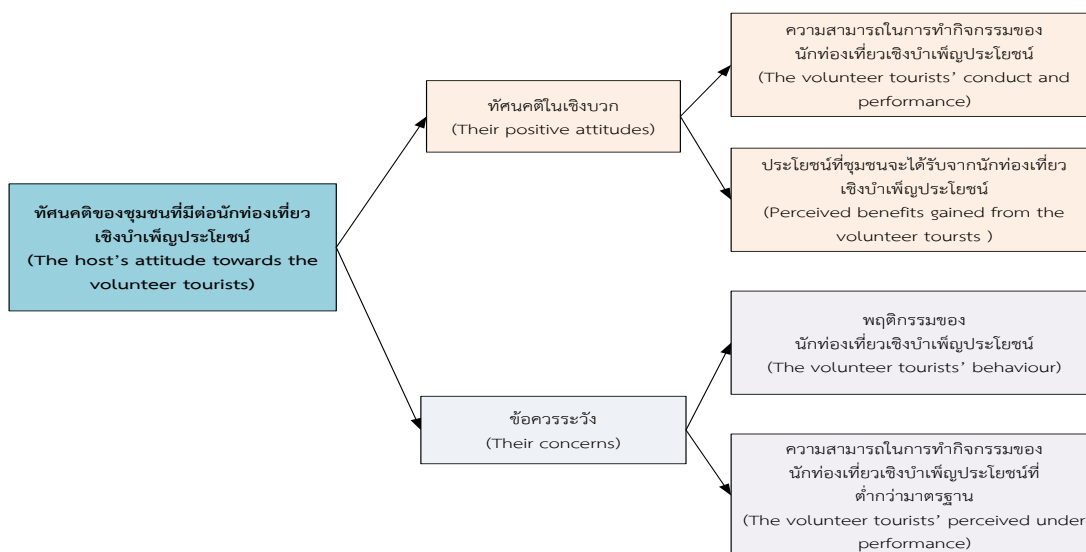
ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะการใช้การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จาก Callanan, M. & Thomas, S., (2005) โดยมีกิจกรรมหลักๆ ดังต่อไปนี้ งานสอนภาษาอังกฤษ งานสร้าง งานด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย งานดูแลเด็ก งานดูแลสุนัข โครงการสัตว์ป่า งานสาธารณสุขและงานบริการทางการแพทย์ งานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาชุมชน งานด้านการตลาด/การพัฒนาธุรกิจ และงานด้านการเกษตร เป็นต้น

McIntosh & Zahra, (2007) ได้กำหนดรูปแบบประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งประกอบไปด้วย ความสนใจส่วนบุคคล การเข้าไปมีส่วนร่วมและเรียนรู้ วัฒนธรรมของชุมชน การเข้าไปมีความสัมพันธ์กับคนอื่นๆ และความรู้สึกภาคภูมิใจ ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ที่มา McIntosh & Zahra, (2007)

ในด้านของชุมชนที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้เข้าไปช่วยเหลือในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ซึ่งชุมชนมีทัศนคติต่อนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในทางบวก คือ ได้เห็นผลงานและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้เข้าไปทำ และได้รับทราบถึงประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะได้รับ และมีสิ่งที่ชุมชนตระหนัก คือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์และความสามารถในการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์บางคนที่ยังไม่ค่อยได้มาตรฐาน รายละเอียดดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.7 ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ที่มา Rawewan Pro Rungroj (2013)

3.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การจัดการการท่องเที่ยวในประเทศไทย เดิมได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวของประเทศไว้ 2 รูปแบบ คือการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ต่อมาในปัจจุบันได้มีการคำนึงถึงการอนุรักษ์หรือรักษาวัฒนธรรมชุมชนมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวของโลก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540, หน้า 5) จึงได้กำหนดประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภทได้แก่

1) การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน ความชื่นชมในธรรมชาติเป็นหลัก

2) การท่องเที่ยววัฒนธรรม (Cultural tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงให้ความรู้และความภาคภูมิใจ

3) การท่องเที่ยวแบบบันเทิงและกีฬา (Sport and entertainment tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการพักผ่อนสนุกสนานรื่นเริง บันเทิงใจ ที่มุ่งเน้นการได้รับการบริการที่เหมาะสม

4) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมเพื่อสัมมนา (Business and conventional tourism) เป็นการเดินทางโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสัมมนา การติดต่อธุรกิจ ซึ่งอาจมีหรือไม่มีการศึกษาดูงาน และการทัศนศึกษารวมอยู่ด้วยก็ได้

โดยสินธุ์ สโรบล (2543, หน้า 3) ยังได้กำหนดลักษณะในการท่องเที่ยวออกไว้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติ ไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (Temporary) 2) เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ (Voluntary) และ 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ที่มีใช่เป็นการประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากการกำหนดลักษณะของการท่องเที่ยวแล้วยังต้องคำนึงถึงเป้าหมายที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืน (ดู ชุมสาย ม.ล. และญิบพัน พรหมโยรี, 2527, หน้า 48 - 50) ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 1) ต้องดำเนินการในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 2) ต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน 3) ต้องให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และ 4) เป็นสิ่งที่ต้องบ่งชี้ถึงความสามารถของประชาชนและท้องถิ่นในชุมชนของพื้นที่ท่องเที่ยว

3.4 ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน

จากการศึกษาของ McGee and Andereck (2008) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีผลกระทบเชิงบวกและลบต่อชุมชนดังต่อไปนี้

ผลกระทบเชิงบวก

- 1) ก่อให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมของกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์และประชาชนในท้องถิ่นที่เข้าไปบำเพ็ญประโยชน์นั้น
- 2) นักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์อาจสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมที่ทำในท้องถิ่นให้มีผลในระดับโลกได้
- 3) นักท่องเที่ยวบำเพ็ญสามารถเข้าใจประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาชายแดน ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ได้มากขึ้น
- 4) นักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์อาจได้แรงบันดาลใจเข้าร่วมกับองค์กรต่างๆ และทำกิจกรรมอย่างจริงจัง
- 5) ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเป้าหมายได้รับการพัฒนาขึ้น
- 6) การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นำประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปสู่ชุมชนเป้าหมายตรง
- 7) นักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์สามารถช่วยภาครัฐที่ยังมีงบประมาณไม่เพียงพอในการดูแลประชาชนในบริเวณพื้นที่ห่างไกล ให้ได้รับการพัฒนาในบางเรื่องได้

ผลกระทบเชิงลบ

- 1) นักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์อาจมีส่วนทำลายสิ่งแวดล้อมโดยไม่รู้ตัว
- 2) นักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์อาจเข้าไปแย่งใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดของชุมชนเป้าหมาย
- 3) หากไม่มีการฝึกอบรมก่อนการเดินทาง นักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์อาจแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 4) หากไม่มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนด้านวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม
- 5) กิจกรรมบางอย่างอาจเป็นการดูหมิ่นศักดิ์ศรีของคนในท้องถิ่น
- 6) อาจสร้างนิสัยที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่พึ่งพาตนเอง เนื่องจากมีความช่วยเหลือจากนักเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์เป็นประจำ
- 7) การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อาจทำให้ชุมชนท้องถิ่นรู้สึกถึงความมี

ศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในตัวเองลดน้อยลง

8) อาจมีการถ่ายทอดนิสัยไม่พึงพาตนเองไปยังคนรุ่นต่อไป ทำให้ปัญหาต่างๆ ยังคงอยู่

นอกจากนี้ Daldeniz and Hampton (2010) ยังพบอีกว่าผลกระทบเชิงบวกหลักของการท่องเที่ยวเชิงแบ่เพื่อประโยชน์นั้นคือ การพัฒนาท้องถิ่นให้มีความทัดเทียมกับชุมชนที่พัฒนาแล้วอื่นๆ แต่ก็อาจมีข้อเสียคือ ผู้แบ่เพื่อประโยชน์อาจเข้าไปแย่งงานที่คนท้องถิ่นสามารถทำได้เองอยู่แล้ว และยังอาจมีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะความไม่เข้าใจกันในเรื่องความเชื่อและศาสนา

จากข้อดีข้อเสียของการท่องเที่ยวเชิงแบ่เพื่อประโยชน์ดังกล่าว หากมีการจัดการและควบคุมให้ดีแล้ว การท่องเที่ยวรูปแบบนี้น่าจะเป็นผลดีกับทั้งตัวนักท่องเที่ยวเองและท้องถิ่นมากกว่าที่จะเป็นผลเสีย

ตอนที่ 4 ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว

4.1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยว (Tourism Demand)

อุปสงค์หรือแบบจำลองอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญของเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจและมีการพัฒนาทั้งทางทฤษฎีและเทคนิคการวิเคราะห์มาอย่างต่อเนื่องตลอด 4 ทศวรรษที่ผ่านมา (Li, Song and Witt, 2005; Song and Li, 2008) การศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการพัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์ความเป็นฤดูกาล การวิเคราะห์ความสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่แน่นอน เป็นต้น และแบบจำลองอุปสงค์เพื่อการพยากรณ์ เช่น วิธีการ Box and Jenkins, Neural Network, Hybrid forecasting, Combine forecasting เป็นต้น มากกว่าการพัฒนาทางด้านทฤษฎีเนื่องจากอุปสงค์ของการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสะท้อนถึงรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ และเป็นข้อมูลสำคัญในการวางนโยบาย กลยุทธ์ หรือการจัดการอุปทานให้สอดคล้องกับอุปสงค์ที่จะเกิดขึ้น

สินค้าท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากสินค้าอื่นๆ กล่าวคือ เป็นสินค้าที่ไม่สามารถเก็บรักษาได้ (Perishable) ประกอบด้วยสินค้าต่างๆ ที่หลากหลาย (Not a homogeneous good or not a single industry) การผลิตและการบริโภคมักเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้าท่องเที่ยวได้รับอิทธิพลจากผู้ผลิตที่แตกต่างกันภายในอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวยังอ่อนไหวต่อเหตุการณ์วิกฤตและความไม่แน่นอน รวมทั้งความวุ่นวายทางการเมือง สงครามและโรคระบาด นอกจากนี้ยังต้องใช้ระยะเวลาในการวางแผนสำหรับการผสมสินค้าต่างๆ ขึ้นมาเป็นสินค้าท่องเที่ยวเพื่อเสนอต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้นการเข้าใจอุปสงค์ของการท่องเที่ยวและการพยากรณ์ที่แม่นยำจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากการลงทุนในการผลิตสินค้าท่องเที่ยว

4.1.1 ความหมาย ประเภท และการวัดอุปสงค์ของการท่องเที่ยว

ศาสตราจารย์หม่อมหลวง ต้อย ชุมสาย (2527) ได้นิยามไว้ว่า "อุปสงค์ของการท่องเที่ยว" หมายถึง ความปรารถนาของคนที่จะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งเพื่อซื้อบริการท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์ (2542) ได้นิยาม "อุปสงค์ของการท่องเที่ยว" หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการ หรือบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว หรือจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวของตน โดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีความต้องการ มีอำนาจซื้อ และมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดในเวลานั้นๆ ปริมาณสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ย่อมหมายถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุปสงค์การท่องเที่ยวด้วย

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 องค์การนาชาชาติที่เกี่ยวข้องกับสถิติด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ 4 องค์การ ได้แก่ EUROSTAT, OECD, WTO และ UN Division ร่วมกันให้ความหมายและกำหนดประเภทของการท่องเที่ยวให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อใช้พัฒนาบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism satellite account) ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกในที่นี้จึงขออ้างอิงความหมายและการจัดแบ่งประเภทการท่องเที่ยวของหน่วยงานดังกล่าวดังนี้

การท่องเที่ยว (Tourism) “ประกอบด้วยกิจกรรมของบุคคลซึ่งเดินทางและอาศัยอยู่ในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมต่างจากที่อยู่อาศัยเป็นประจำ (Usual environment) ไม่เกินระยะเวลาหนึ่งปี เพื่อการพักผ่อนทำธุรกิจ และวัตถุประสงค์อื่นๆ โดยไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ หรือรับค่าตอบแทนใดๆ จากการสถานที่ที่ตนเองไปเยี่ยมเยือน” (EUROSTAT, OECD, WTO and UN Division, 2001)

ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor) หมายถึง “บุคคลซึ่งเดินทางไปยังสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมต่างจากที่อยู่อาศัยเป็นประจำไม่เกินระยะเวลา 12 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่ไม่ใช่เป็นการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้หรือรับค่าตอบแทนใดๆ จากสถานที่ที่ตนเองไปเยี่ยมเยือน” โดยแบ่งผู้เยี่ยมเยือนออกเป็น 2 กลุ่ม คือนักท่องเที่ยว (Tourist) ซึ่งต้องค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน ในสถานที่ที่ตนไปเยี่ยมเยือน ขณะที่นักท่องเที่ยว(Excursionist) จะอยู่ในสถานที่ที่ตนไปเยี่ยมเยือนไม่เกิน 24 ชั่วโมงหรือไม่มีการค้างคืน ณ สถานที่ดังกล่าว

ผู้เยี่ยมเยือนแต่ละกลุ่มแบ่งออกเป็นผู้เยี่ยมเยือนที่เป็นคนภายในประเทศ (Domestic) และต่างชาติ (International) เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นต้น

รูปแบบของการท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อจัดแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยว และวัตถุประสงค์ของการจัดแบ่ง โดยทั่วไปนิยมแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทางและถิ่นพำนักของนักท่องเที่ยว 2) แบ่งตามวัตถุประสงค์ ของการเดินทาง และ 3) แบ่งตามลักษณะการจัดการเดินทาง

การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวนิยมใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่างๆ ที่จัดแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทางและถิ่นพำนักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการตลาดของการท่องเที่ยว และ

การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักแตกต่างกัน โดยการท่องเที่ยวตามรูปแบบนี้แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบสำคัญ คือ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International tourism) และการท่องเที่ยวในประเทศ (Internal tourism) ดังมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

ก) การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศที่ไม่ใช่ประเทศของตน โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารายได้จากประเทศที่เดินทางไปท่องเที่ยวภายใต้การท่องเที่ยวรูปแบบนี้สามารถแบ่งย่อยออกตามลักษณะการจําหน่ายได้ 2 รูปแบบ คือ

- การท่องเที่ยวขาออก (Outbound tourism) คือ การเดินทางออกจากประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตนเพื่อไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น เช่น คนไทยเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสเปน เป็นต้น นักท่องเที่ยวที่มีการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ เรียกว่า นักท่องเที่ยวขาออก (Outbound tourist) และประเทศที่จัดส่งนักท่องเที่ยวออกไปท่องเที่ยวยังประเทศต่างๆ เรียกว่า ประเทศต้นทาง (Origin country)

- การท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound tourism) คือ การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของบุคคลซึ่งไม่มีถิ่นพำนักถาวรในประเทศนั้นๆ เช่น นักท่องเที่ยวจากประเทศจีนเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย เป็นต้น นักท่องเที่ยวที่มีการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ เรียกว่า นักท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound tourist) และเรียกประเทศที่รับนักท่องเที่ยวว่า ประเทศจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว (Destination country)

ข) การท่องเที่ยวในประเทศ (Internal tourism) คือ การท่องเที่ยวเฉพาะภายในอาณาเขตของแต่ละประเทศ รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวของบุคคลทั้งที่มีถิ่นพำนักถาวรหรือไม่มีถิ่นพำนักถาวรภายในประเทศนั้นๆ การท่องเที่ยวลักษณะนี้สามารถแบ่งย่อยตามลักษณะการเดินทางของบุคคลได้ 2 กลุ่ม คือ

- นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic tourist) คือ บุคคลที่เดินทางอยู่ภายในประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตน เช่น คนไทยเที่ยวภายในประเทศไทย เป็นต้น

- นักท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound tourist) คือ บุคคลที่เดินทางจากประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตนไปยังอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งครอบคลุมนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 3 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (Foreigner) เช่น นักท่องเที่ยวจีนเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย เป็นต้น นักท่องเที่ยวโพ้นทะเล (Overseas tourist) เช่น คนไทยที่ไปตั้งถิ่นฐานในสหรัฐอเมริกา ที่เรียกว่า “คนไทยโพ้นทะเล” แล้วเดินทางกลับมาท่องเที่ยวประเทศไทย เป็นต้น และนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักชั่วคราวในต่างประเทศที่ไม่ใช่ถิ่นฐานเดิมของตนแล้วเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น (Expatriate) เช่น คนจีนที่ทำงานในประเศสิงคโปร์แล้วเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย เป็นต้น

สำหรับการวัดอุปสงค์ของการท่องเที่ยวสามารถวัดได้หลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่นิยมใช้สำหรับการศึกษาและพัฒนาแบบจำลองอุปสงค์ของการท่องเที่ยวมี 4 รูปแบบสำคัญ ดังนี้

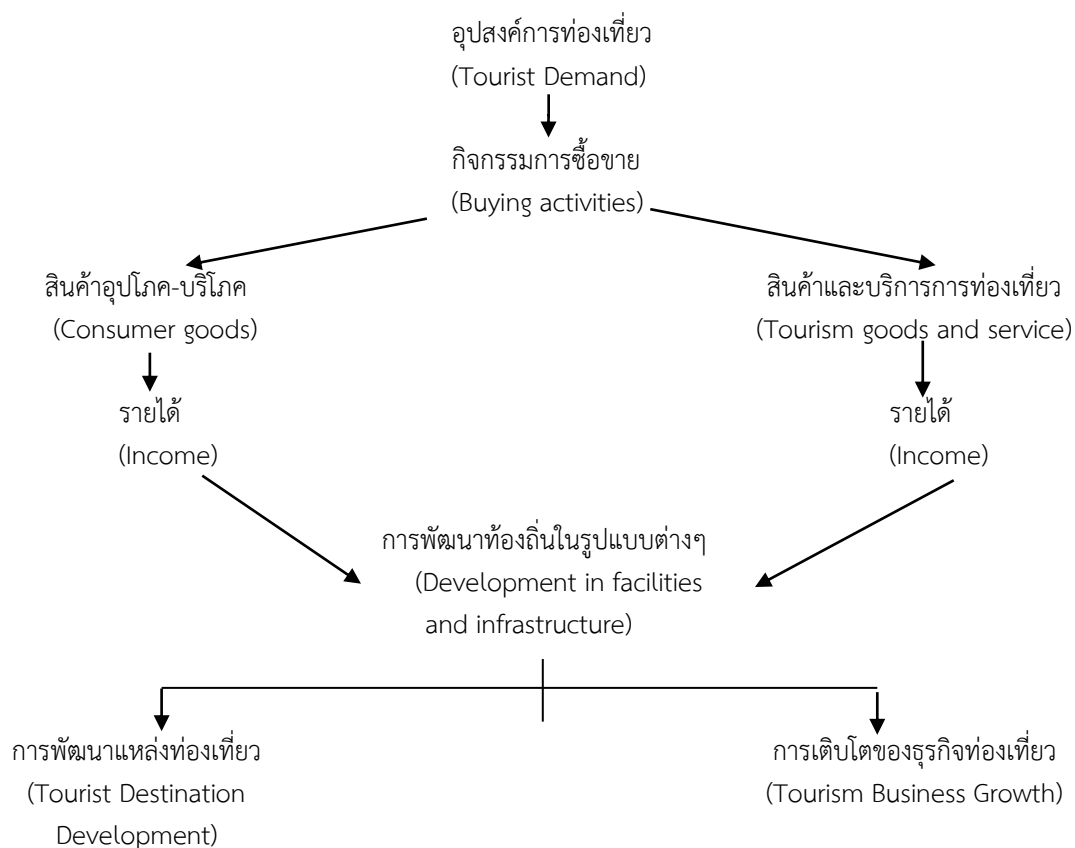
- จำนวนนักท่องเที่ยว (Tourist arrivals) ทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวภายในประเทศ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น หรืออาจพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายแดน เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวจากสปป. ลาว ที่เดินทางผ่านชายแดนมา

ท่องเที่ยวประเทศไทย เป็นต้น หรือจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในสถานที่พักแรม เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าพักในสถานที่พักแรมของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้นิยมใช้ในการพัฒนาแบบจำลองอุปสงค์ของการท่องเที่ยวรวม (Aggregate demand models)

- เวลาที่แหล่งท่องเที่ยวหรือจำนวนคืนที่พัก (Overnights) เช่น จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ จังหวัดเชียงใหม่ หรือระยะเวลาพำนักระยะ ณ สถานที่พักแรมของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ข้อมูลอุปสงค์ของการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ส่วนใหญ่ได้จากการสำรวจจากสถานที่พักแรม หรือจากการสำรวจจากนักท่องเที่ยวโดยตรง

- จำนวนครั้งในการท่องเที่ยว (Number of trip) เช่น จำนวนครั้งในการมาท่องเที่ยวประเทศไทยในแต่ละปีของนักท่องเที่ยวแต่ละคน เป็นต้น ข้อมูลอุปสงค์ประเภทนี้นิยมใช้ศึกษาเพื่อประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์เชิงนันทนาการของทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการประเมินต้นทุนการเดินทาง (Travel cost method: TCM)

- ค่าใช้จ่ายของการท่องเที่ยว (Tourism expenditure) ซึ่งได้จากการสำรวจการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวตามหมวดหมู่ที่กำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทาง ที่พัก อาหารของที่ระลึก เป็นต้น ข้อมูลอุปสงค์ในลักษณะนี้นิยมใช้ศึกษาและพัฒนาเป็นแบบจำลองการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (Tourist expenditure models)

ภาพที่ 2.8 แสดงอุปสงค์การท่องเที่ยวที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยว และการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยว

4.1.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยว

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของสังคมในปัจจุบัน ปัจจัยที่สำคัญทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยวได้แก่

1) ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสร้างบ้านแปลงเมือง การมีรายได้และระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อาชีพและการมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาการทางด้านการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนด้านต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์

2) ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ราคาการท่องเที่ยว กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4.2 อุปทานของการท่องเที่ยว (Tourism supply)

ศาสตราจารย์หม่อมหลวง ดุ้ย ชุมสาย (2527) ได้นิยามไว้ว่า “อุปทานของการท่องเที่ยว” หมายถึง สินค้าและบริการทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจัดให้มีเพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ปรากฏในลักษณะที่เป็นนามธรรมหรือรูปธรรม สิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้นมา อุปทานนี้เองจะเป็นตัวการสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ

4.2.1 ลักษณะของอุปทานทางการท่องเที่ยว

1) เป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ ผลผลิตสุดท้ายจะเป็น “ความรู้สึก” การซื้อขายเป็นการตกลงกันล่วงหน้า ไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพได้เหมือนกับการซื้อขายสินค้าอย่างอื่น

2) เป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่ไร้ร่องรอยหรือสินค้าส่งออกจำบัง ในการขายสินค้าและบริการจะไม่มีตัวตนสินค้า ไม่มีค่าใช้จ่ายในการส่งสินค้าไปยังผู้บริโภค แต่ผู้บริโภคจะเป็นฝ่ายเดินทางไปยังแหล่งผลิตสินค้าเอง

3) ความไม่แน่นอนของคุณภาพสินค้าและบริการ เนื่องจากการท่องเที่ยวเกิดจากการ ผสมผสานสินค้าและบริการต่างชนิดต่างประเภทเข้าด้วยกัน จึงเป็นผลทำให้การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าทำได้ยาก เนื่องจากมีปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพดินฟ้า อากาศ การจราจร สถานการณ์ทางการเมือง เป็นต้น

4) ปริมาณคุณภาพและกรรมสิทธิ์ ในส่วนของปริมาณและคุณภาพของสินค้าและบริการจะไม่ลดลงตามจำนวนที่ขายแต่จะคงสภาพและปริมาณเท่าเดิม หากมีการจัดการ การพัฒนา และการอนุรักษ์ที่เหมาะสม ส่วนในเรื่องของกรรมสิทธิ์จะไม่ถูกเปลี่ยนมือไปเป็นของผู้ซื้อเหมือนสินค้าชนิดอื่นๆ

5) ผลผลิตไม่สามารถเก็บกักไว้ใช้ต่างเวลาได้ เช่น ปริมาณจำนวนห้องพักและแรงงานจะมีปริมาณคงที่ในช่วงเวลา ณ ขณะนั้น ไม่สามารถสะสมจำนวนห้องพักและแรงงานที่เหลือไปใช้ในชั่วโมงอื่นได้ ดังนั้นการคาดคะเนแนวโน้มจึงเป็นวิธีที่จะช่วยให้การจัดเตรียม สินค้าและบริการอยู่ในระดับที่เหมาะสม จะนำไปสู่ดุลยภาพที่อุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเท่ากัน

4.3.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอุปทาน

การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีด้านการบินและการเงินระหว่างประเทศให้เกิดกระแสแนวโน้มอุปทานครอบคลุมหลายเรื่องด้วยกัน สำหรับในส่วนนี้กล่าวถึงแนวโน้มหลักที่มีผลกระทบที่สำคัญในทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1) จุดหมายปลายทางที่หลากหลายยิ่งขึ้น (More destinations)

ทุกๆ ปีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ถูกค้นพบในฐานะจุดหมายปลายทาง โลกกลายเป็นโลกที่ถูกสำรวจมากขึ้น เช่นการเปิดประเทศจีนและยุโรปตะวันออก และการท่องเที่ยวเป็นโลกของการท่องเที่ยวผจญภัยเพื่อเป็นประสบการณ์ (ภูเขา ใต้น้ำ สดุมมของโลกและอื่นๆ) ไม่ใช่เฉพาะแต่จุดหมายปลายทางเท่านั้นที่มากขึ้น สินค้าท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายในจุดหมายปลายทางก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นปีต่อปี

2) การกระจุกตัวในภาคการท่องเที่ยว (Concentration movement in the tourism sector)

การกระจุกตัวเป็นแนวโน้มที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ขบวนการรวมกลุ่มเริ่มต้นเมื่อหลายปีที่ผ่านมาและในทศวรรษล่าสุดได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขบวนการนี้พบเห็นได้อย่างชัดเจนในหลายภาคของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การขนส่งทางอากาศ กลุ่มโรงแรม ผู้นำเที่ยว ตัวแทนนำเที่ยวสวนสนุกและบริษัทรถเช่า โดยเป็นการรวมเข้าด้วยกันแบบทแยงมุม ตัวอย่างเช่น การเข้ามาซื้อหุ้นของ KLM โดย Air France ส่งผลให้ Air France เป็นเจ้าของ 81% และ KLM 19% ถึงแม้ว่าจะไม่ทั้งหมดแต่ก็ทำให้ยุโรปซ็อก (Le Monde, 2003) Air France-KLM กลายเป็นผู้ขนส่งทางอากาศที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป

ก) กรณีศึกษาการรวมกลุ่มในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก

อุตสาหกรรมการจัดการการท่องเที่ยวในทวีปยุโรปนั้นเป็นการรวมกันของกลุ่มที่มีอำนาจ ตั้งแต่เริ่มต้นของศตวรรษนี้ การจัดการการท่องเที่ยวถูกออกแบบขึ้นมาใหม่โดย Preussag ซึ่งเดิมเป็นกลุ่มที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการผลิตได้เข้าสู่ธุรกิจการท่องเที่ยวในปี 1997 และเข้ามายึด TUI ซึ่งเป็นผู้นำเที่ยวขนาดใหญ่ของเยอรมัน ในปี 1998 Preussag เข้าครอบครอง Thomas Cook และ Carlson UK สองปีต่อมา Thomson Travel ผู้นำเที่ยวขนาดใหญ่ที่สุดในอังกฤษได้เป็นของกลุ่ม Preussag โดยสหภาพยุโรปเห็นด้วยกับการรวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ แต่มีข้อแม้ว่า Preussag จะต้องขายคืน Thomas Cook ให้กับ C&N ในปี 2000 กลุ่มเยอรมัน เข้าครอบครอง GTT และกลายเป็นผู้นำการท่องเที่ยวในออสเตรียและได้รับส่วนแบ่ง 10% ใน Alpitour ผู้นำเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดของอิตาลี ในปีเดียวกัน Preussag เริ่มเข้าครอบครอง Nouvelles Frontieres (การดำเนินการเสร็จสมบูรณ์ในปี 2002) ในปี 2001 Preussag ได้ร่วมมือกับ Maritz Travel Company (สหรัฐอเมริกา) Internet Travel Group (ออสเตรเลีย) Protravel (ฝรั่งเศส) และ Britannic (UK) ก่อตั้งเครือข่ายระดับโลกสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวเรียกว่า TQ3 TravelSolution (de Boiville, 2003) ในปีเดียวกัน (ปี 2001) Preussag ตัดสินใจที่จะรวมกลุ่มใหม่ (กิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมดของ 15 ประเทศ) ภายใต้ชื่อว่า World of TUI

ข) กรณีศึกษาเกี่ยวกับการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมนำเที่ยวในจังหวัด เชียงใหม่

สำหรับประเทศไทยได้มีการศึกษาอุตสาหกรรมนำเที่ยวในจังหวัด เชียงใหม่ (พรทิพย์, 2548) พบว่า อุตสาหกรรมนำเที่ยวเชียงใหม่เปิดดำเนินการหลังจากที่รัฐบาลได้ ทำการสร้างถนนและทางรถไฟเมื่อประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา โดยเริ่มจากการนำเที่ยวแบบเดินป่า หลังจากนั้นก็ได้มีการจัดตั้งบริษัทนำเที่ยวเพิ่มขึ้นเพื่อให้บริการนำเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมและ ธรรมชาติในตัวเมืองเชียงใหม่การกระจุกตัวของอุตสาหกรรมนำเที่ยวในเชียงใหม่สามารถจำแนก ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การกระจุกตัวตามจำนวนนักท่องเที่ยว และการกระจุกตัวของรายได้ ดังนี้คือ

1) การกระจุกตัวตามจำนวนนักท่องเที่ยว

จากการสอบถามบริษัทนำเที่ยวเชียงใหม่ พบว่า บริษัทนำเที่ยวที่มี นักท่องเที่ยวตั้งแต่ 5,000 คนจนถึง 30,000 คนต่อปี มีไม่เกินร้อยละ 25 ของบริษัทนำเที่ยวทั้งหมด ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าบริษัทนำเที่ยวในเชียงใหม่แต่ละแห่งมีการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวค่อนข้าง น้อย เนื่องจากมีจำนวนผู้ประกอบการมากและมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง

ในที่นี้จะแยกพิจารณาการกระจุกตัวของบริษัทนำเที่ยวออกตาม กลุ่มของลูกค้าของบริษัทเป็น 2 ประเภทคือ บริษัทนำเที่ยวที่มีลูกค้าหลักเป็นชาวต่างประเทศ และ บริษัทนำเที่ยวที่มีลูกค้าหลักเป็นชาวไทยดังนี้คือ

ก) บริษัทนำเที่ยวที่มีลูกค้าหลักเป็นชาวต่างประเทศ บริษัท เหล่านี้ในเชียงใหม่มีประมาณ 440 บริษัทและจากสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขต 1 ภาคเหนือ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในเชียงใหม่ในปี 2545 มีจำนวน 1.6 ล้านคน ในจำนวน เป็นนักท่องเที่ยวจริงๆ ที่ซื้อรายการนำเที่ยวร้อยละ 70 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดหรือคิดเป็น 1.12 ล้านคน ดังนั้นแต่ละบริษัทจะรับนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยบริษัทละ = $1.12 \text{ ล้านคน} / 440 = 2,500 \text{ คน}$ ต่อปี ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงส่วนแบ่งตลาดจากนักท่องเที่ยวของบริษัทที่มีนักท่องเที่ยวมากคือตั้งแต่ 5,000 คนจนถึง 30,000 คนต่อปี มีประมาณ 20-30 บริษัทเท่านั้นหรือคิดเป็นร้อยละ 5-6 ของ จำนวนบริษัทในเชียงใหม่ที่มีลูกค้าหลักเป็นชาวต่างประเทศ ซึ่งแสดงว่าการกระจุกตัวของจำนวน นักท่องเที่ยวของธุรกิจนำเที่ยวในเชียงใหม่มีค่อนข้างน้อย

ข) บริษัทนำเที่ยวที่มีลูกค้าหลักเป็นคนไทย บริษัทเหล่านี้ส่วน ใหญ่จะให้บริการทั้งในประเทศ (Inbound) และนำเที่ยวต่างประเทศ (Outbound) ซึ่งมีประมาณ 20 บริษัท ในจำนวนนี้เป็นบริษัทนำเที่ยวที่มีลูกค้าจำนวนมากและเป็นที่รู้จักกันทั่วไปมีประมาณ 7-8 บริษัท ส่วนที่เหลือจะเป็นบริษัทตัวแทน (Sub agency) ในที่นี้ไม่สามารถหาอัตราส่วนการกระจุกตัว ของบริษัทนำเที่ยวประเภทนี้ได้เนื่องจากผู้ประกอบการนำเที่ยวไม่ยอมให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน นักท่องเที่ยวของบริษัท

2) การกระจุกตัวตามรายได้

การวิเคราะห์การกระจุกตัวของรายได้ในอุตสาหกรรมนำเที่ยวจะใช้ ตัวชี้วัดที่เรียกว่า อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio: CR) ของผู้ประกอบการรายใหญ่ 4 รายแรก (CR4) โดยวัดจากรายได้ของผู้ประกอบการนำเที่ยวในปี พ.ศ. 2545 ที่ได้จากงบการเงินซึ่ง รวบรวมโดยสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ และในที่นี้จะพิจารณาตามลักษณะของ

การจดทะเบียนกับสำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์โดยแยกออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) บริษัทนำเที่ยวที่จดทะเบียนในรหัส 21 คือ นำเที่ยวประเภท Outbound และ Inbound 2) บริษัทนำเที่ยวที่จดทะเบียนในรหัส 22 คือนำเที่ยวภายในประเทศได้ทั่วราชอาณาจักร และ 3) บริษัทนำเที่ยวที่จดทะเบียนในรหัส 23 คือ สามารถนำเที่ยวเฉพาะพื้นที่

การคำนวณหาอัตราส่วนการกระจุกตัวของผู้ประกอบการทางด้านรายได้ใช้สูตรในการคำนวณเช่นเดียวกับการหาอัตราส่วนการกระจุกตัวของผู้ประกอบการทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งผลการศึกษามีดังนี้คือ

ก) บริษัทนำเที่ยวที่จดทะเบียนในรหัส 21 คือนำเที่ยวประเภท Outbound และ Inbound ในปี พ.ศ. 2545 บริษัทประเภทนี้มีสัดส่วนการกระจุกตัวของรายได้ของผู้ประกอบการรายใหญ่ 4 รายแรก (CR4) เท่ากับร้อยละ 85.7 แสดงว่า บริษัทประเภทนี้มีการกระจุกตัวของรายได้สูงมาก

ข) บริษัทนำเที่ยวที่จดทะเบียนในรหัส 22 คือนำเที่ยวภายในประเทศได้ทั่วราชอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2545 บริษัทประเภทนี้มีสัดส่วนการกระจุกตัวของรายได้ของผู้ประกอบการรายใหญ่ 4 รายแรกเท่ากับ ร้อยละ 73.6 แสดงว่าบริษัทประเภทนี้มีการกระจุกตัวของรายได้สูง

ค) บริษัทนำเที่ยวที่จดทะเบียนในรหัส 23 คือ สามารถนำเที่ยวเฉพาะพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2545 บริษัทประเภทนี้มีสัดส่วนการกระจุกตัวของรายได้ของผู้ประกอบการรายใหญ่ 4 รายแรกเท่ากับร้อยละ 62.4 แสดงว่าบริษัทประเภทนี้มีการกระจุกตัวของรายได้ปานกลาง

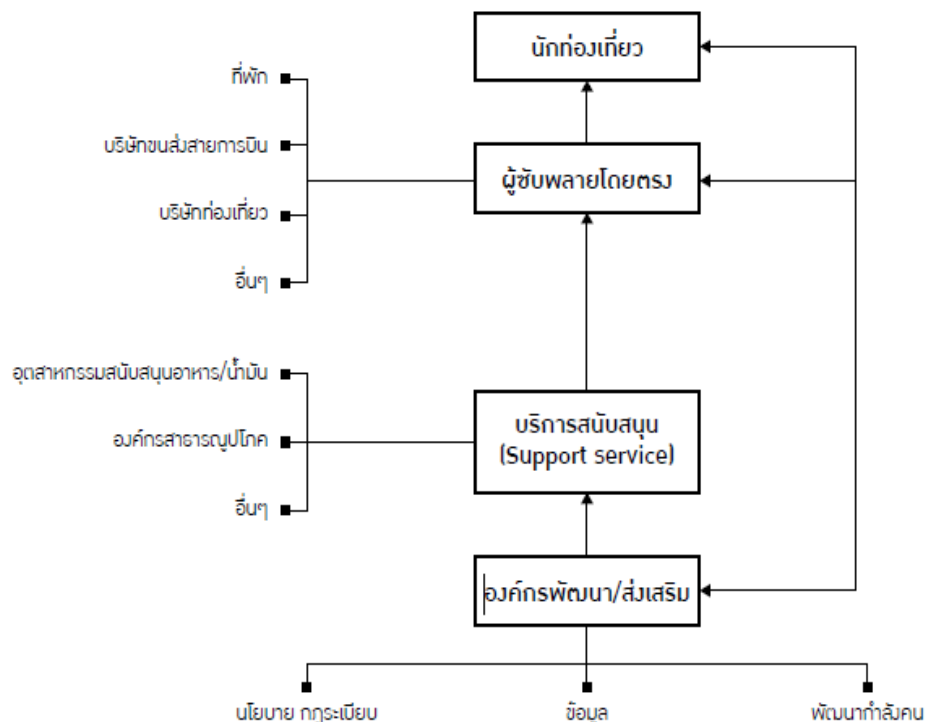
อาจกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมการนำเที่ยวหากดูจากจำนวนนักท่องเที่ยวโดยพิจารณาเฉพาะบริษัทที่มีลูกค้าเป็นชาวต่างชาติแล้ว จะเห็นว่าอุตสาหกรรมการนำเที่ยวประเภทนี้อาจมีการแข่งขันสูงหรือไม่มี การผูกขาด แต่ถ้าดูจากยอดขายหรือรายได้แล้วกลับมีการกระจุกตัวสูงหรือตลาดอยู่ในมือบริษัทนำเที่ยวเพียงไม่กี่ราย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทนำเที่ยวประเภท Inbound และบริษัทนำเที่ยวภายในประเทศซึ่งมีเครือข่ายกับต่างประเทศ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อุปทานการท่องเที่ยวเป็นห่วงโซ่การผลิตและบริการที่หลากหลาย และมีการกระจุกตัวสูงในอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูง เช่นสายการบิน และมีการแข่งขันสูงในอุตสาหกรรมที่ต้นทุนต่ำลงมา ความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่หลากหลายนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญของความเข้าใจด้านประสิทธิภาพในการแข่งขัน

“ทำไมจึงเกิดการเคลื่อนไหวรวมกลุ่มในโลกของผู้นำเที่ยว” คำตอบก็คือการประหยัดต่อขนาดซึ่งการประหยัดต่อขนาดเหล่านี้มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น การซื้อน้ำมัน การจัดการหมู่บ้านพาหนะการจัดการระบบเงินตรา และอื่นๆ (Needham, 2000)

ตอนที่ 5 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

กิจกรรมที่เชื่อมต่อกันระหว่างต้นทางถึงปลายทางห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเป็นห่วงโซ่ที่ค่อนข้างซับซ้อนมีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังภาพที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 ห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว

5.1 สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

สิ่งดึงดูดใจนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาสู่จุดหมายปลายทางนั้นและเป็นองค์ประกอบที่เป็นแกนกลางของระบบการท่องเที่ยวซึ่งสามารถที่จะบอกถึงความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ คือเป็นสิ่งดึงดูดใจที่มีเฉพาะในพื้นที่นั้นๆ เช่น นักท่องเที่ยวอยากมาดูตลาดน้ำที่เมืองไทย วิหารพารอนอนของกรีก พีรามิดในอียิปต์ ถูซากรอบานที่ญี่ปุ่น ฯลฯ

สิ่งดึงดูดใจแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อยๆ คือ

1) สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติเบื้องต้น ได้แก่

ก) ลักษณะอากาศ เช่น อากาศที่ค่อนข้างเย็นในฤดูหนาวที่เชียงใหม่เป็น

สิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ

ข) ภัยพิบัติ เมื่อเทียบกับภัยพิบัติที่มีชื่อเสียงในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนที่เป็นหินกรวด ภัยพิบัติของไทยนับว่าสวยงามมาก

ค) ภูมิประเทศทั้งงดงามและโดดเด่น เช่น เทือกเขาที่สลับซับซ้อน ทิวเขาหิมาลัยที่ภูฏาน พยอร์ดในนอร์เวย์หรือแกรนด์แคนยอนในสหรัฐอเมริกา

ง) สัตว์และรุกขชาติในท้องถิ่น โดยเฉพาะสัตว์พิเศษ เช่น หมูแพนด้าของมณฑลเสฉวน กุหลาบพันปีบนยอดดอยอินทนนท์

จ) น้ำตก น้ำตกที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก คือ น้ำตกไนแอการาที่คันทันพรมแดนสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ในประเทศไทยน้ำตกที่งดงามมาก ได้แก่ น้ำตกที่ลือชื่อยูในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ฉ) ทะเลสาบ เป็นจุดขายสำคัญของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หรือในจีน ทะเลสาบตะวันตก (ซีหู) ในเมืองหางโจวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ฯลฯ

แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดใจตามธรรมชาติที่สวยงามมักจะสามาถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เวลาในการพักหลายวันและใช้เวลามากกว่ากลุ่มอื่นๆ และเป็น Holiday tourism เป็นการท่องเที่ยวแบบพักผ่อน ซึ่งจะมีจำนวนวันพักที่ยาวกว่าการท่องเที่ยวแบบทัศนศึกษาหรือแบบ การไปดูชมสถานที่สำคัญ (Sight-seeing tourism)

2) สิ่งดึงดูดใจโดยเกิดจากฝีมือมนุษย์สร้างขึ้น

สิ่งดึงดูดที่เกิดจากฝีมือมนุษย์สร้างขึ้นนี้อาจจะไม่ได้สร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการท่องเที่ยวเช่น กำแพงเมืองจีน แต่สิ่งเหล่านี้มีความสามารถที่จะดึงดูด นักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมในภายหลังแบ่งเป็นกลุ่มย่อย คือ

ก) สิ่งดึงดูดใจที่เป็นสิ่งก่อสร้างที่เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่

- สถาปัตยกรรม เช่น หัซมาฮาลที่อินเดีย
- โบสถ์ สุเหร่า/มัสยิด เช่น สุเหร่าไอโซฟีที่กรุงอิสตันบูล โบสถ์

เซนต์พอลที่อังกฤษ

- วัด เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดเชียงทองที่ลาว
- อนุสาวรีย์ เช่น ประติมากรรมที่ปารีส เทพีซุสที่นิวยอร์ก
- พระราชวัง คฤหาสน์/ปราสาท เช่น พระบรมมหาราชวังของไทย

ปราสาททองที่ญี่ปุ่น

- สถานที่ตั้งทางโบราณคดี เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงที่

อุดรธานี นครวัดที่กัมพูชา

- สวนและสวนสาธารณะ เช่น สวนสาธารณะอุเอโนะที่โตเกียว

สวนคุเค็นฮอฟที่เนเธอร์แลนด์ ฯลฯ

ข) สิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรม ได้แก่

- พิพิธภัณฑ์ เช่น พิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ กรุงเทพมหานคร

พระตำหนักดาราภิรมย์ จ.เชียงใหม่

- พิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก ได้แก่ เมโทรโพลิทันมิวเซียมที่

นิวยอร์ก บริติชมิวเซียมที่ลอนดอน และพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ที่กรุงปารีส

- โรงละคร/โรงภาพยนตร์และโรงยิม เช่น เมืองไทยรัชดาลัย

เธียเตอร์

- งานศิลปะและงานฝีมือ เช่น ภาพวาดของวินเซนต์แวนโก๊ะที่

พลาโบปิกส์โซ่ ปอลโกแกง

- พิธีกรรมทางศาสนา เช่น พิธีทอดกฐิน พิธีทำบุญตักบาตร

- เทศกาล ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานสงกรานต์

งานบวชลูกแก้วของชาวไทยใหญ่

• งานเฉลิมฉลองและการบันเทิงต่างๆ เช่น งานเฉลิมฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

ค) สิ่งดึงดูดใจทางสังคม ได้แก่

- วิธีการดำเนินชีวิตของประชากรในจุดหมายปลายทาง
- กลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ชนเผ่าที่มีประเพณีนิยมที่แตกต่างกัน ฯลฯ

ง) สิ่งดึงดูดใจที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการท่องเที่ยว

โดยเฉพาะ เช่น

- สวนสนุก (Theme parks) เช่น อัลตันทาวเวอร์ที่อังกฤษ ดิสนีย์

แลนด์ที่สหรัฐอเมริกา

- ลูส์กี (Ski tracks) เช่น Rusutsu ที่ฮอกไกโด ประเทศญี่ปุ่น

ยงเปียง สกีรีสอร์ทที่เกาหลี

- ท่าจอดเรือยอร์ช (Marinas) เช่น โอเชียน มาริน่า ยอร์ชทคลับ

จังหวัดชลบุรี โบทลากูน จังหวัดภูเก็ต

- เทศกาล (Festivals) สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น งานดอกไม้

ประดับในเชียงใหม่

- กิจกรรมสำคัญ (Events) เช่น การแข่งรถฟอร์มูลาวันที่มาเลเซีย

- สปา (Spas) เช่น สลิวดี สปาที่กรุงเทพฯ มาสสาจวัลเลย์ สปา

จังหวัดตรัง

บางครั้งสิ่งดึงดูดใจประเภทนี้จัดขึ้นหรือสร้างขึ้นเพื่อให้มีการหยุดพักระหว่างทางที่จะไปจุดหมายปลายทาง โดยเป็นสถานที่ที่น่าสนใจที่ควรไปเยือนบนเส้นทางที่จะไปจุดหมายปลายทางหลัก เช่น ดิสนีย์แลนด์ฮ่องกงบนเส้นทางที่จะไปจุดหมายปลายทาง คือ ปักกิ่ง

3) อธิบายของคนท้องถิ่น

ส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเป็นความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่นซึ่งในเรื่องนี้ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในด้านศรัทธาของคนท้องถิ่นจะเห็นในผลงานวิจัยซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ซึ่งนักท่องเที่ยวให้คะแนนอรรถาธิบายของคนไทยสูงสุดเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (มิ่งสรรพ และคณะ, 2549)

5.2 การบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวที่เอกชนเป็นผู้ให้บริการ

การบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่แล้วเอกชนเป็นผู้ให้บริการ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) ที่พักอาศัย (เป็นองค์ประกอบหลักของสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว) ซึ่งได้แก่ โรงแรม รีสอร์ทเกสเฮาส์ หรือแม้แต่ตัวอาคารซึ่งเป็นที่พักของนักท่องเที่ยวที่ต้องท่องเที่ยวราคาประหยัด

2) อาหารและเครื่องดื่ม (ร้านอาหาร คาเฟ่ บาร์ และอื่นๆ)

3) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ (ร้านค้า บริการสุขภาพ ร้านขายยา ธนาคาร ร้านตัดผม โรงละคร คาสิโนโรงหนัง อุโมงค์รถและอื่นๆ)

ข้อ 1) และ 2) รวมกันมีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงจัดเป็นส่วนแบ่งที่สำคัญ

5.3 บริการสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ระบบทางรถไฟ การบริการการขนส่งสำหรับ ทัวร์ท่องเที่ยวสนามบิน สถานีปลายทางรถโดยสารประจำทาง ท่าเรือ เครือข่ายการขนส่งท้องถิ่น แท็กซี่และที่จอดรถ

2) บริการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โรงพยาบาล ห้องน้ำ กระบวนการกำจัดขยะการบำบัดน้ำเสียและอื่นๆ

5.4 ตัวกลางด้านการท่องเที่ยว ได้แก่

- 1) บริษัททัวร์ บริษัทนำเที่ยว บริษัทที่ขายตัว
- 2) เว็บไซต์ (Online portals) ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการสั่งซื้อได้
- 3) ผู้จัดจำหน่ายพิเศษ ได้แก่ บริษัทจัดประชุม หรือจัด Incentives ชมรมนักศึกษา ฯลฯ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีองค์ประกอบของอุตสาหกรรมย่อยที่ให้บริการเป็นส่วนใหญ่ มักอาศัยทักษะบริการ ประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และแรงงานมาก อุตสาหกรรมที่รองรับการท่องเที่ยวโดยทั่วไปแล้วไม่ถือว่าเป็นสินค้าท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ภัตตาคาร แต่มีบางองค์กรที่พยายามทำให้องค์กรของตนมีลักษณะพิเศษ จนเป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวได้ เช่น โรงแรมดาราเทวีที่เชียงใหม่ที่ใช้สถาปัตยกรรมโบราณ ฟอรั่มที่เชียงใหม่ วิถีเกษตรชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของโรงแรม เป็นต้น

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คมสัน วาฤทธิ์ (2556) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “อุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน” มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ทางด้านอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน 3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน 4. เพื่อศึกษากลุ่ม และประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน ได้ใช้บริการ 5. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน โดยทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 400 ชุด โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เท่านั้น โดยสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเป็นรายบุคคล ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

1.1) คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 16-25 ปี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสัญชาติอเมริกัน ศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อปีน้อยกว่า US 12,000

1.2) ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวคนเดียว และได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์จากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย

2. ด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้ความสำคัญกับทั้งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาน้อยกว่า 1 เดือน มาร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยทั้งเหตุผลส่วนตัวและอยากช่วยเหลือผู้อื่น ทักษะที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ใช้ส่วนใหญ่คือ การลงแรงช่วยงาน ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมอาสาสมัครอย่างเต็มที่ ให้ความร่วมมือกับชุมชนในระดับกลาง และ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในด้านต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินในด้าน Volunteer Program มากที่สุด

3. ด้านปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน พบว่า เมื่อนำองค์กรทั้งสองส่วน คือ องค์กรสนับสนุน และองค์กรท้องถิ่นมาเปรียบเทียบกันทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่พึงพอใจกับปัจจัยด้านคน รองลงมาคือ ลักษณะทางกายภาพและลำดับสามคือ สินค้าทางการท่องเที่ยว

4. ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่ม และประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนได้ใช้บริการ คือ กิจกรรมการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาการก่อสร้าง ร้อยละ 20 ลำดับสามคือ กลุ่มประชาสงเคราะห์ ร้อยละ 13.75 และนอกจากนั้นยังมีกิจกรรม พัฒนาชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรม พัฒนาธุรกิจ การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม กลุ่มทางการแพทย์ การทำสื่อ (บทความ) และ การวิจัยและศึกษาสภาพแวดล้อม

5. การเสนอแนวทางการพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน สรุปได้ดังนี้

5.1) เป้าหมายทางการตลาด คือ นักเรียน นักศึกษา ที่มาจากประเทศอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และ ประเทศในสมาคมอาเซียน

5.2) ตำแหน่งทางการตลาด คือ จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบนจะเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ที่มีทั้งคุณภาพ และ ความหลากหลายของกิจกรรม

5.3) เป้าหมายทางการตลาด คือ เพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยวได้ประมาณ 1,744,611,876 บาท ในปีถัดไป

กาญจนา สมมิตรและคณะ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเรื่อง อุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานการณ์ด้านอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน 2) ส่วนประสมทางการตลาดของผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน 3) กลุ่ม ประเภทและระดับความ

เข้มข้นของกิจกรรมที่ผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนได้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ และ 4) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้จัดกิจกรรมและผู้กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนโดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และพะเยา จำนวน 55 กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ความถี่และร้อยละและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามแนวคิดปัจจัยสำคัญ 5 ประการของการท่องเที่ยว (Five A's of Tourism) ส่วนประสมทางการตลาด 8 P's และ ทฤษฎีการจัดกลุ่มและการแบ่งระดับกิจกรรมผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนมีแนวโน้มที่ดีมาก โดยพบผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด คือ 34 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาอยู่ในจังหวัดเชียงราย 7 องค์กร และจังหวัดแม่ฮ่องสอน 6 องค์กร ส่วนจังหวัดอื่นๆ พบผู้จัดกิจกรรมในจำนวนน้อยมาก สามารถแบ่งกลุ่มผู้จัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ออกเป็น 5 กลุ่มโดยพบว่ากลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้จัดโปรแกรมท่องเที่ยว) มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าตลาดรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 66.49 แนวโน้มทางการตลาดพบว่าในกลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้จัดโปรแกรมท่องเที่ยว) และกลุ่มที่ 2 (กลุ่มเจ้าของกิจกรรม) และกลุ่มที่ 3 (กลุ่มแหล่งกิจกรรม) ส่วนใหญ่แล้วมีแนวโน้มเติบโตสูง ส่วนกลุ่มที่ 4 (กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน) และกลุ่มที่ 5 (กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน) จำนวนนักท่องเที่ยวยังคงที่เนื่องจากกลุ่มที่ 4 เป็นองค์กรที่ไม่ได้เน้นงานด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก และกลุ่มที่ 5 ยังจำกัดอยู่กับกลุ่มเอเยนต์ บริษัทนำเที่ยว หรือสถาบันการศึกษาเพียงบางแห่งเท่านั้น แต่ละกลุ่มต่างมีจุดแข็งจุดอ่อนแตกต่างกันไปตามลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม ประสพการณ์การทำงานด้านอาสาสมัคร การมีเครือข่ายการทำงานร่วมกับชุมชน และการมีพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญ ส่วนจุดอ่อนที่ควรพัฒนาคือ ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีระบบ และด้านภาษาของผู้ให้บริการ ส่วนด้านการสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมพบว่าส่วนใหญ่จะสร้างผลกระทบเชิงบวกด้านกลุ่มลูกค้าของผู้จัดกิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่จะมาจากประเทศในเอเชีย คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวจากอเมริกา ร้อยละ 35 และนักท่องเที่ยวจากยุโรป ร้อยละ 14 โดยจะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอายุ 11-17 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคือช่วงอายุ 18-21 ปี ร้อยละ 35 และช่วงอายุ 22-35 ปี ร้อยละ 15 ตามลำดับด้านส่วนประสมทางการตลาดพบว่า กลุ่มที่ 1 มีการจัดส่วนประสมทางการตลาดได้ดีและครบถ้วนมากที่สุดในขณะที่กลุ่มที่ 2 ในบางส่วนมีการจัดส่วนประสมทางการตลาดได้ดี และบางส่วนยังไม่มีการจัดส่วนประสมทางการตลาดมากนักเนื่องจากเป็นกลุ่มสนใจพิเศษทำการตลาดโดยอาศัยการบอกต่อเป็นสำคัญ กลุ่มที่ 3 และ 4 ไม่เน้นการจัดส่วนประสมทางการตลาดโดยเฉพาะกลุ่มที่ 4 ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไม่ใช่งานหลักขององค์กร ในขณะที่กลุ่มที่ 5 ไม่ได้จัดส่วนประสมทางการตลาดเช่นกัน โดยกำหนดกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับเอเยนต์ หรือบริษัทนำเที่ยวด้านประเภทของกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่ผู้จัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์จัดมากที่สุด คือกิจกรรมประชาสัมพันธ์ 42 กิจกรรม รองลงมาคือ การสอน 39 กิจกรรม การพัฒนาธุรกิจ 26 กิจกรรม การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม 22 กิจกรรม การก่อสร้าง 23 กิจกรรม การวิจัยศึกษา สภาพแวดล้อม 16 กิจกรรม และการพัฒนาชุมชน

15 กิจกรรม ระดับการทำกิจกรรมมีตั้งแต่ระดับผิวเผินไปจนถึงระดับลึกซึ้ง สำหรับแนวทางการแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ควรเน้นกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาาระหว่างปี (Gap year) และนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศอาเซียน + 3 อเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เน้นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่หลากหลายที่มีคุณภาพ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดควรเน้นการสร้างภาพลักษณ์และการสร้างคุณค่าทางจิตใจ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับพันธมิตร เป็นต้น จากผลการวิจัยดังกล่าว ควรมีการจัดสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในภาคเหนือตอนบนมีทิศทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

พงษ์จันทร์ คล้ายอุดมและคณะ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์นโยบายภาครัฐและเงื่อนไขที่ส่งเสริมกระบวนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ 2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อศึกษาค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ 3. เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย โดยทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 400 ชุด ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ 400 ชุด และจัดประชุมกลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นจากตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 150 คน ผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้ ไม่มีนโยบายด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมแต่มีการสนับสนุนเป็นรายโครงการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.50 รองลงมา เป็นกลุ่มอายุระหว่าง 20-25 ปี พบว่าส่วนใหญ่ติดต่อผ่านทางบริษัททัวร์ หรือหน่วยงานที่ทำ หน้าที่บำเพ็ญประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมา ติดต่อผ่านทางสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.75 และเดินทางมาด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 8.50 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 52.75 รองลงมาเดินทางมากับสถานศึกษาคิด เป็นร้อยละ 21.75 ร้อยละ 3.75 เดินทางมากับครอบครัว ด้านระยะเวลาในการเดินทางเพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์ในประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาในประเทศไทย 2 สัปดาห์คิดเป็นร้อยละ 64.75 กิจกรรมที่ นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์นิยมส่วนใหญ่เป็นการดูแลสัตว์ เช่น ช้าง สุนัข ชะนี คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมาเป็นสร้างสาธารณูปโภค และการดูแลเด็กและดูแลผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 19.75 และ 15.25 ตามลำดับ ด้านกิจกรรมที่เรียนรู้จากการบำเพ็ญประโยชน์พบว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ วิถีชีวิตชุมชน รองลงมาเรียนขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณีไทย คิดเป็นร้อยละ 60.25 และ 19.75 ตามลำดับ

ด้านกระบวนการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย พบว่ากระบวนการเรียนของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่เข้ามาแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นแสวงหาความรู้ในขั้นนี้นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครทำการศึกษาจากการฟังคำบอกเล่าของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่อยู่เดิม (พี่เลี้ยง) จากการฟังบรรยายของ

เจ้าหน้าที่ และศึกษาเพิ่มเติมจากบอร์ด/ป้าย และเว็บไซต์ 2) ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในขั้นนี้ นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์การชักถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของสถานที่ที่เข้าไปบำเพ็ญประโยชน์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่อยู่เดิม (พี่เลี้ยง) และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มเดียวกัน 3) ชั้นฝึกประสบการณ์ด้วยตนเองในขั้นนี้นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ปฏิบัติงานจริง เช่น การสร้างห้องน้ำ การสร้างโรงเรียนสำหรับเด็กเล็ก การสร้างแท้งก์น้ำ เป็นต้น 4) ชั้นสรุปองค์ความรู้ พบว่า เมื่อนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ปฏิบัติงานในแต่ละวันเสร็จสิ้นแล้วมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้/กระบวนการทำงานรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน 5) ชั้นการนำไปใช้พบว่าหลังจากครบกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่แล้ว นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์จะนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับไปแบ่งปันให้เพื่อนทราบทางอินเทอร์เน็ต

ด้านรายได้จากการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย พบว่า รายได้ของผู้ประกอบการส่วนใหญ่น้อยกว่า 50,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 47.00 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,000 - 70,000 บาท และ 130,001 - 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.50 และ 13.50 ตามลำดับ ด้านรายได้รวมจากการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งปีเฉลี่ยรายละ 1,307,165.80 บาท หากทำการเฉลี่ยรายได้ของผู้ประกอบการเป็นรายเดือนพบว่าผู้ประกอบการมีรายได้เดือน มกราคมสูงที่สุดโดยมีรายได้เฉลี่ย 133,961.17 บาท รองลงมาเป็นเดือนเมษายน มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 126,527.88 บาท และ เดือนธันวาคม มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 124,489.90 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.25, 9.68 และ 9.49 ของรายได้เฉลี่ยทั้งปี ตามลำดับ หากทำการศึกษามูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยนำกำไรจากการดำเนินงานหลังหักภาษี (NOPAT) ลบด้วยต้นทุน เงินทุน (Capital charge) พบว่า มูลค่าเพิ่มเฉลี่ยต่อปี 392,149.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 ของรายได้จากการประกอบธุรกิจ โดยผู้ประกอบการมีมูลค่าเพิ่มเดือนมกราคมสูงที่สุดโดยมีมูลค่าเพิ่มเฉลี่ย 40,188.35บาท รองลงมาเป็นเดือนเมษายน มีมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยเดือนละ 37,958.36 บาท และเดือนธันวาคมมีมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยเดือนละ 37,346.97 บาท

จากการศึกษาการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงปริมาณของผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยพบว่ามูลค่ารายได้เฉลี่ยของธุรกิจร้านอาหารมีรายได้สูงสุดจำนวน 369,927.92 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 28.30 ของรายได้ทั้งหมด รองลงมาเป็นธุรกิจโรงแรมที่พัก จำนวน 345,745.35 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.45 ของรายได้ทั้งหมด และร้านขายของที่ระลึก จำนวน 178,035.98 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 13.62 ของ รายได้ทั้งหมดด้านประเด็นยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาควรมีการพัฒนาในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1. การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเรื่องท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจัง 2. สร้างมั่นใจเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ วางหลักเกณฑ์ และระบบติดตามกำกับเพื่อให้มั่นใจว่าจะมีมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 3.การพัฒนารูปแบบการให้ข้อมูลและส่งเสริมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ 4.การสร้างและสื่อสารตราสินค้าท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

พงศ์วิษ ศรีจำนอง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวัง

และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร โดยเลือกกิจกรรมที่ทำการศึกษาคือ 4 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมลงเรือเก็บขยะในลำคลอง 2) กิจกรรมสร้างแนวกันไฟ 3) กิจกรรมปลูกป่าชายเลน 4) กิจกรรมอาสาสร้างบ้านดิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเน้นนักท่องเที่ยวที่เป็นอาสาสมัคร จำนวน 120 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1. นักท่องเที่ยวในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ทั้ง 4 กิจกรรม มีความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครอยู่ในระดับมาก 2. นักท่องเที่ยวในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ทั้ง 4 กิจกรรม มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครอยู่ในระดับมาก 3. นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครสูงกว่าความพึงพอใจทั้ง 4 กิจกรรม

มิ่งสรรพ และคณะ (2548) ศึกษาเรื่องมูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินบทบาทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน เศรษฐกิจไทยโดยใช้จังหวัดเชียงใหม่เป็นกรณีศึกษา และใช้มูลค่าเพิ่มโดยเฉพาะส่วนที่เก็บไว้ในประเทศเป็นตัวบ่งชี้ความสำคัญของอุตสาหกรรม ซึ่งประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมย่อย 13 สาขา ได้แก่ อุตสาหกรรมโรงแรมและรีสอร์ท เกสต์เฮ้าส์ภัตตาคารและร้านอาหาร การขนส่งผู้โดยสารระหว่าง จังหวัด รถขนส่งมวลชนในท้องถิ่น รถเช่าเหมาคัน บริการให้เช่ารถยนต์บริการให้เช่ารถจักรยานยนต์ บริการนำเที่ยว บริการบันเทิง กอล์ฟ สปา อุตสาหกรรมของที่ระลึก ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องเงินและศิลาดล และอุตสาหกรรมสนับสนุน ได้แก่ ปิมน้ำมัน เป็นต้น วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการ 497 ราย การจแน้นับผู้ใช้บริการท่องเที่ยว การวิเคราะห์เชิงเศรษฐมิติจากฐานข้อมูล ขนาดใหญ่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 1,854 ราย ฐานข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 3,702 ราย และบัญชีกำไรขาดทุนของสถานประกอบการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ 420 ราย ผลการศึกษพบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีบทบาททางเศรษฐกิจสูงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่รวมอุตสาหกรรมสนับสนุนเป็นอุตสาหกรรมที่มี สถานประกอบการรวมกันถึง 8,005 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นภัตตาคาร ร้านอาหาร มีการจ้างงานรวมกัน 52,417 คน เมื่อวัดจากยอดขายพบว่ามียาได้รวมกัน 38,030 ล้านบาท คำนวนออกมาเป็นมูลค่าเพิ่ม 12,009 ล้านบาท ในขณะที่อัตราส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายคำนวณได้ร้อยละ 33.28 มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 46ของผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัดในภาคบริการของจังหวัดเชียงใหม่และคิดเป็นร้อยละ 14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัดของจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณา เป็นรายสาขาย่อยพบว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ไม่รวมกิจกรรมสนับสนุน) ที่มีขนาดของมูลค่าเพิ่ม ใหญ่ที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อุตสาหกรรมโรงแรมและรีสอร์ท อุตสาหกรรมภัตตาคารและร้านอาหารและอุตสาหกรรมนำเที่ยว ในปี พ.ศ. 2545 มีมูลค่าเพิ่มที่เก็บไว้ภายในประเทศคิดเป็นร้อยละ 92 ของมูลค่าเพิ่ม มูลค่าเพิ่มที่เก็บนั้นประเทศของอุตสาหกรรมย่อยส่วนใหญ่มีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 90 ยกเว้นอุตสาหกรรมรถเช่าและรถเหมาคัน ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 57 และ 66 ด้านการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรายสาขาและพบว่า 3 ลำดับแรกของอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน 1 คนสูงสุด ได้แก่ อุตสาหกรรมให้เช่าเครื่องอุปกรณ์โดยไม่มีผู้ควบคุม (บริการให้เช่ารถยนต์) อุตสาหกรรมโรงแรมและรีสอร์ทและอุตสาหกรรมนำเที่ยว นอกจากนี้ ยังได้มีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการดำเนินงานของอุตสาหกรรมโรงแรมและเกสต์เฮ้าส์ในจังหวัด

เชียงใหม่กับอุตสาหกรรมโรงแรมและเกสต์เฮ้าส์ของทั้งประเทศ โดยใช้ฟังก์ชันพรมแดนสโทแคสติกพบว่าความด้อยประสิทธิภาพในการดำเนินงานทำให้เกิดการสูญเสียโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มถึง 266 ล้านบาท สำหรับอุตสาหกรรมโรงแรมและเกสต์เฮ้าส์ในจังหวัดเชียงใหม่ และ 6,119 ล้านบาท สำหรับอุตสาหกรรมโรงแรมและเกสต์เฮ้าส์ของทั้งประเทศ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยในขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ เนื่องจากปัจจัยดังต่อไปนี้คือการก่อการร้ายความเสี่ยงจากโรคระบาด การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเทศและนักท่องเที่ยวจากจีนและการใช้แรงงานต่างชาติ ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องเตรียมตัวรับโครงสร้างอุปสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต การศึกษายังได้ให้ข้อเสนอแนะทั้งทางด้านนโยบาย ได้แก่ การส่งเสริมเครือโรงแรมไทยให้เป็นเครือนานาชาติ และสปาไทยสู่สากล นโยบายแรงงานต่างด้าว นโยบายการพัฒนาคลัสเตอร์ SMEs ท่องเที่ยวการนำธุรกิจ SMEs การให้บริการที่พักและท่องเที่ยวสู่ระบบภาษี นโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา รวมทั้งข้อเสนอแนะด้านการวิจัยและพัฒนาซึ่งจะไปเกื้อหนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมระยะยาว

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรที่มาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุกในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 2,488,568 คน (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2556) กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดให้มีขนาดของตัวอย่างประชากร ที่ระดับมีนัยสำคัญ .05 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนี้

สูตร	$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$
เมื่อ	n = จำนวนตัวอย่างที่จะต้องทำการสุ่ม
	N = จำนวนประชากรทั้งหมด
	e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 800 คน โดยจะมีการแบ่งออกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 400 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยสุ่มจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 4 เดือน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยแจกแบบสอบถาม ตามสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ (Accidental Sampling)

3. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย และแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 6 ตอน โดยเป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open end) ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบ Check list จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ เป็นแบบแบบ Check list จำนวน 3 ข้อ และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบบส่วนประมาณค่าจำนวน 8 ข้อ โดยระดับความคิดเห็นมีระดับดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ เป็นแบบแบบ Check list จำนวน 5 ข้อ และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบบส่วนประมาณค่าจำนวน 12 ข้อ โดยระดับความคิดเห็นมีระดับดังนี้

- 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง ต้องการมาก
- 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง ต้องการน้อย
- 1 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัจจัยดึงดูด (Motivation) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบบส่วนประมาณค่าจำนวน 9 ข้อ โดยระดับความคิดเห็นมีระดับดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบบส่วนประมาณค่าจำนวน 7 ข้อ โดยระดับความคิดเห็นมีระดับดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 - 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 - 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
- ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การคำนวณค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำถามในแต่ละข้อ สามารถแปลความหมายค่าเฉลี่ยเลขคณิตตามมาตราส่วนประมาณค่า ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย หรือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ ไม่น้อยกว่า 20 คน ได้แก่

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก

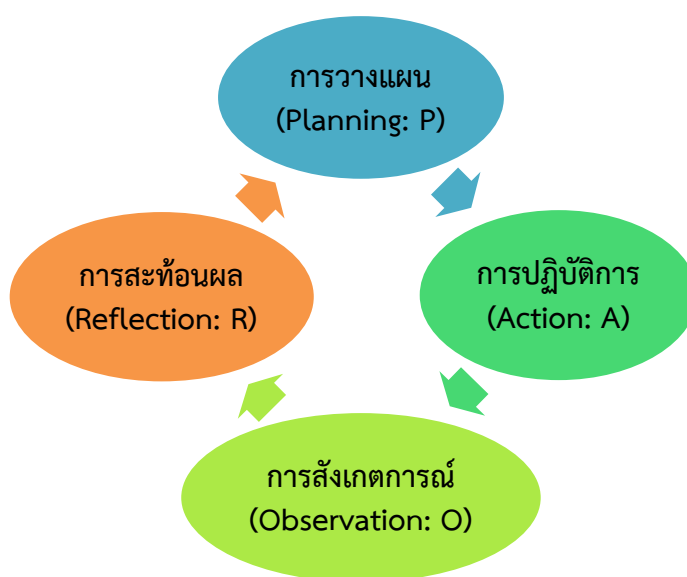
- ผู้จัดการโปรแกรมทัวร์ (บริษัททัวร์)
- การจัดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์โดยชุมชน
- ผู้จัดการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (CSR)
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- องค์กรทางด้านบำเพ็ญประโยชน์ (NGO, มูลนิธิ)

เพื่อศึกษาในส่วนของอุปทานด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก จำนวน 20 คน

นักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาในส่วนของผู้สงค์ด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 2 เดือน ในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงแบก้าเพื่อประโยชน์และนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร มุกดาหาร นครพนม) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAOR ประกอบด้วย การวางแผน (Planning: P) การปฏิบัติการ (Action: A) การสังเกตการณ์ (Observation: O) และการสะท้อนผล (Reflection: R) ดังภาพ 3.1

ภาพที่ 3.1 กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 การวางแผน

- 1) ประเมินแนวคิด
- 2) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 3) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
- 4) ทำแผนประชากรเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อตั้งเป้าประสงค์การมาประมวลผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย
- 5) ประชากรเป้าหมายของโครงการ

2.2 การปฏิบัติการ

- 1) ดำเนินการตามบริบทประชากรเป้าหมาย โดยเริ่มจากการให้เล่าเรื่อง (Story telling) โดยนักวิจัยจะใช้แผนที่ความรู้ (Knowledge mapping) บันทึกข้อมูลจากการเล่าเรื่องและทำการบันทึกเทปพร้อมๆ กัน
- 2) นักวิจัยฟังเรื่องเล่าและบันทึกลงในแผนที่ความรู้ได้ระดับหนึ่งก็จะเริ่ม (Dialogue) โดยถามแบบย่อ ค่อยในแต่ละมิติ (Node) ของแผนที่ความรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึก (In-depth) ในแต่ละข้อจนมั่นใจร่วมกันว่าไม่มีข้อมูล/สารสนเทศใดๆ เพิ่มในแต่ละมิติแล้ว (Saturated) ก็จะหยุด

3) นักวิจัยประมวลผลที่ได้จากข้อ 2 แล้วนำมาเสนอผู้เล่า เพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ความรู้ที่ได้จากการเล่าเรื่องที่เป็นสนทนาอย่างสร้างสรรค์

4) นักวิจัยจะนำผลที่ได้จากข้อ 3 ไปเป็นฐาน ฟังเรื่องเล่าของกลุ่มต่อไปเรื่อยๆ เพื่อเติมเต็มข้อมูล/สารสนเทศ จนสรุปเป็นคำตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

2.3 การสังเกตการณ์

1) นักวิจัยสังเกตพฤติกรรมความรู้โดยการประเมินคำตอบที่เกิดจากการปฏิบัติการความรู้ว่าเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย และส่วนที่เพิ่มเติมเพื่อให้ดำเนินการไปตามที่วางแผนไว้ และสามารถนำเอาข้อมูลที่ได้ไปทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงหรือยืนยันตามหลักการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data triangulation)

2) นักวิจัยสังเกตคำตอบที่ได้ความรู้ว่า มีประเด็นใดบ้างที่ไม่มีความแตกต่างไปจากคำตอบของท่านที่ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ ก็จะหยุดถาม และสังเกตในประเด็นที่เหลือในทำนองเดียวกัน จนกระทั่งคำตอบที่ได้จากประชากรเป้าหมายคนหลัง ๆ ไม่แตกต่างไปจากผู้ตอบก่อนหน้านี้ก็จะหยุดกิจกรรมถอดความรู้

3) นักวิจัยสังเกตว่าประชากรเป้าหมายมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมการวิจัย นักวิจัยต้องสร้างและรักษาบรรยากาศดังกล่าวให้ตลอดกิจกรรม

2.4 การสะท้อนผล

1) เมื่อเสร็จกิจกรรม การถ่ายทอดความรู้แต่ละครั้ง นักวิจัยสรุปว่า ได้อะไรที่เป็นไปตามกรอบแนวคิดและมีอะไรที่เพิ่มเติม แล้วจัดทำเป็นแผนที่ความรู้ (Knowledge mapping) เพื่อให้ประชากรเป้าหมายได้ตรวจสอบและให้การรับรอง

2) ประมวลผลข้อมูลจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด กรอบแนวคิด และข้อมูล/สารสนเทศ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

3) สารสนเทศที่ได้จากประมวลผลในข้อ 2 จะนำมาจัดทำวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยอาศัยหลัก/ทฤษฎี เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเปลี่ยนสารสนเทศเป็นองค์ความรู้

4) นำองค์ความรู้ที่ได้ในข้อ 3 มาสังเคราะห์ให้เกิด “องค์ความรู้”

3. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือการจัดการความรู้ (KM Tools)
2. การทบทวนแนวคิดครอบคลุม คำสำคัญ (Key words) ตามหัวข้อวิจัย
3. การสร้างกรอบแนวคิด เพื่อนำไปสู่การยกร่างแผนที่ความรู้ (Knowledge mapping) เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมายจากการเล่าเรื่อง สนทนา และการถาม/ตอบโดยมีตัวแปรที่ต้องการศึกษาดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ความพร้อมของปัจจัยทางด้านการท่องเที่ยว (5A) คือ

- Attraction แหล่งท่องเที่ยว

- Access การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- Accommodation ที่พัก
- Activity กิจกรรมการท่องเที่ยว
- Amenity สิ่งอำนวยความสะดวก

รูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์
- การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน
- การอนุรักษ์สัตว์
- การสอนและให้ความรู้
- โครงการสหกรณ์
- โครงการก่อสร้าง
- งานด้านการเกษตร
- งานดูแลเด็ก
- งานสาธารณสุข

3.2 กลุ่มนักท่องเที่ยว

ทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

- ทัศนคติเชิงบวก เปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้ให้
- เกิดความรู้สึกภูมิใจ อิ่มเอิบใจที่ได้ทำอะไรดีๆ ในระหว่างการท่องเที่ยวสู่

สังคม

- เกิดประสบการณ์ท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

ความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของการบำเพ็ญประโยชน์

- รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม
- ระยะเวลา
- ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม
- การเตรียมตัว

ทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

- รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม
- ระยะเวลา
- ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

1. ใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่

แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่

แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่

แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้จากบุคคลที่แตกต่างกันในเวลาและสถานการณ์ที่แตกต่างกันในเรื่องเดียวกันได้คำตอบที่เหมือนกัน

2. การรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยจะดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง ไม่มีความแตกต่างในคำตอบ เรียกว่า “อิ่มตัว” ก็จะนำเอาข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 4 เดือน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยแจกแบบสอบถาม ตามสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ (Accidental Sampling) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านเพศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	128	32.00
- หญิง	272	68.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทยถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 และเป็นเพศชายจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
- น้อยกว่า 20 ปี	35	8.75
- 20 – 30 ปี	64	16.00
- 31 – 40 ปี	69	17.25
- 41 – 50 ปี	62	15.50
- 51 – 60 ปี	96	24.00
- มากกว่า 60 ปี	74	18.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 รองลงมา มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	114	28.50
- ปริญญาตรี	228	57.00
- ปริญญาโท	50	12.50
- ปริญญาเอก	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมา นักท่องเที่ยวมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	150	37.50
- ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	108	27.00
- เกษตรกร	17	4.25
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	43	10.75
- นักศึกษา	38	9.50
- อื่นๆ	44	11.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น แม่บ้าน เกษียณ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวด้านระดับรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับรายได้ต่อเดือน		
- น้อยกว่า 10,000 บาท	76	19.00
- 10,001 – 20,000 บาท	118	29.50
- 20,001 – 30,000 บาท	44	11.00
- 30,001 – 40,000 บาท	46	11.50
- 40,001 – 50,000 บาท	52	13.00
- มากกว่า 50,000 บาท	64	16.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมามีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 และมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	197	49.25
ไม่เคย	203	50.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 4.6 พบว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวส่วนมากไม่เคยเป็นอาสาสมัครหรือเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 ใกล้เคียงกับนักท่องเที่ยวที่เคยเป็นอาสาสมัครหรือเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25

2) ทศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตารางที่ 4.7 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	ระดับการรับรู้			
	$\bar{x}$	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นมิติใหม่ของการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากผู้จาก “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้ให้”	4.29	0.78	มากที่สุด	5
2. การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ไปด้วยกับการท่องเที่ยว	4.31	0.72	มากที่สุด	4
3. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะสามารถสร้างรายได้ และเป็น การกระจายรายได้สู่ชุมชน	4.26	0.84	มากที่สุด	7
4. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะสามารถช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.29	0.83	มากที่สุด	5
5. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะสามารถอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้เป็นอย่างดี	4.32	0.81	มากที่สุด	3

6. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อตัวท่าน	4.22	0.89	มากที่สุด	8
7. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	4.43	0.74	มากที่สุด	1
8. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ	4.35	0.83	มากที่สุด	2
รวม	4.31	0.81	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.7 แสดงทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.81) พบว่า อันดับหนึ่ง เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 (SD = 0.74) อันดับสอง เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 (SD = 0.83) และอันดับสาม เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะสามารถอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.32 (SD = 0.81) ตามลำดับ

3) ปัจจัยดึงดูดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสแกน

ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยดึงดูด (Motivation) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสแกน

ปัจจัยดึงดูด	ระดับการรับรู้			
	$\bar{X}$	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. ท่านเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	4.41	0.76	มากที่สุด	1
2. ท่านรู้สึกถึงการเป็นผู้ให้	4.30	0.83	มากที่สุด	2
3. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นการตอบแทนสังคม	4.23	0.87	มากที่สุด	3
4. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)	4.13	0.88	มาก	7
5. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น	4.12	0.86	มาก	8
6. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาท้องถิ่น	4.19	2.13	มาก	4
7. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยว	4.14	0.90	มาก	6

8. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาประเทศ	4.06	0.95	มาก	9
9. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่	4.17	0.83	มาก	5
รวม	4.19	1.00	มาก	

จากตารางที่ 4.8 แสดงปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสกล ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 1.00) พบว่าอันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 (SD = 0.76) อันดับสอง มีความรู้สึกถึงการเป็นผู้ให้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.30 (SD = 0.83) และอันดับสาม เห็นว่าได้ทำอะไรที่เป็นการตอบแทนสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 (SD = 0.87) ตามลำดับ

4) ความต้องการด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสกล

ตารางที่ 4.9 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. การอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม	235	23.38	2
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	246	24.48	1
3. การอนุรักษ์สัตว์	79	7.86	5
4. การสอนและให้ความรู้	153	15.22	3
5. โครงการสหกรณ์	50	4.98	7
6. โครงการก่อสร้าง	35	3.48	9
7. การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์	88	8.76	4
8. งานดูแลเด็ก	48	4.78	8
9. งานสาธารณสุข	71	7.06	6

จากตารางที่ 4.9 แสดงความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า อันดับหนึ่ง มีความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 24.48 อันดับสอง กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 และอันดับสาม การสอนและให้ความรู้ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
การอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม	3.73	1.33

จากตารางที่ 4.10 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.73 (SD = 1.33)

ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	118	31.38
- 2 – 5 วัน	178	47.34
- 1 สัปดาห์	66	17.55
- 1 เดือน	9	2.39
- 1 – 3 เดือน	3	0.80
- มากกว่า 3 เดือน	2	0.53

จากตารางที่ 4.11 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2 – 5 วัน จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 47.34 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 วัน (one day trip) จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 31.38 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 สัปดาห์ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	85	22.61
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	76	20.21
- โรงแรม	71	18.88
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	144	38.30

จากตารางที่ 4.12 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการพักในชุมชนที่เป็นแหล่ง

กิจกรรม จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 อันดับสอง มีความต้องการพักโฮมสเตย์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.61 และอันดับสาม มีความต้องการพักรีสอร์ท/เกสต์เฮ้าส์ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 1,000 บาท	56	14.89
- 1,000 – 5,000 บาท	201	53.46
- 5,001 – 10,000 บาท	83	22.07
- มากกว่า 10,000 บาท	36	9.57

จากตารางที่ 4.13 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม พบว่า อันดับหนึ่ง 1,000 – 5,000 บาท จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 53.46 อันดับสอง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 22.07 และอันดับสาม น้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน)	3.73	1.31

จากตารางที่ 4.14 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน) มีค่าเฉลี่ย 3.73 (SD = 1.31)

ตารางที่ 4.15 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน)

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	117	30.95
- 2 – 5 วัน	172	45.50
- 1 สัปดาห์	75	19.84
- 1 เดือน	7	1.85
- 1 – 3 เดือน	3	0.79
- มากกว่า 3 เดือน	4	1.06

จากตารางที่ 4.15 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2 – 5 วัน จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 วัน (one day trip) จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 30.95 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 สัปดาห์ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.84 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน)

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	77	20.37
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	69	18.25
- โรงแรม	74	19.58
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	158	41.80

จากตารางที่ 4.16 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการพักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80 อันดับสอง มีความต้องการพักโฮมสเตย์ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.37 และอันดับสาม มีความต้องการพักโรงแรม จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.58 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน)

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 1,000 บาท	68	18.09
- 1,000 – 5,000 บาท	194	51.60
- 5,001 – 10,000 บาท	82	21.81
- มากกว่า 10,000 บาท	32	8.51

จากตารางที่ 4.17 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การผลิตสินค้า OTOP สินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือการสร้างสาธารณูปโภคให้ชุมชน พบว่า อันดับหนึ่ง 1,000 – 5,000 บาท จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 51.60 อันดับสอง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.81 และอันดับสาม น้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 18.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
กิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน)	3.63	1.50

จากตารางที่ 4.18 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน) มีค่าเฉลี่ย 3.63 (SD = 1.50)

ตารางที่ 4.19 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน)

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	88	24.04
- 2 – 5 วัน	149	40.71
- 1 สัปดาห์	64	17.49
- 1 เดือน	24	6.56
- 1 – 3 เดือน	23	6.28
- มากกว่า 3 เดือน	18	4.92

จากตารางที่ 4.19 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน) พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2 – 5 วัน จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 40.71 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 วัน (one day trip) จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 24.04 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 สัปดาห์ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน)

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	74	20.22
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	72	19.67
- โรงแรม	75	20.49
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	144	39.34

จากตารางที่ 4.20 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการพักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 39.34 อันดับสอง มีความต้องการพักโรงแรม จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.49 และอันดับสาม มีความต้องการพักโฮมสเตย์ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 20.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน)

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 1,000 บาท	75	20.83
- 1,000 – 5,000 บาท	166	46.11
- 5,001 – 10,000 บาท	60	16.67
- มากกว่า 10,000 บาท	59	16.39

จากตารางที่ 4.21 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ (สอนภาษาอังกฤษ / สอนทำอาหาร / ทักษะทางวิชาชีพเพื่อการสร้างงานให้กับคนในชุมชน) พบว่า อันดับหนึ่ง 1,000 – 5,000 บาท จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 46.11 อันดับสอง น้อยกว่า 1,000 บาท

จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 และอันดับสาม 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตามลำดับ

5) ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสแกน

ตารางที่ 4.22 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสแกน

ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสแกน	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{X}$	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. ท่านมีความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ	4.36	0.72	มากที่สุด	1
2. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จัดกิจกรรมที่เหมาะสม	4.19	0.77	มาก	7
3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความน่าสนใจและตรงกับความต้องการในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	4.28	0.78	มากที่สุด	6
4. ท่านมีความพึงพอใจหลังจากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	4.29	0.77	มากที่สุด	5
5. ท่านมีความภูมิใจในตัวเองหลังจากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	4.33	0.75	มากที่สุด	4
6. ท่านจะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	4.34	0.79	มากที่สุด	3
7. ท่านจะกลับมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อีกครั้งในอนาคต	4.35	0.75	มากที่สุด	2
รวม	4.31	0.76	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.22 แสดงความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสแกน ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.76) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.36 (SD = 0.72) อันดับสอง นักท่องเที่ยวจะกลับมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อีกครั้งในอนาคต อยู่ในระดับ

มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 (SD = 0.75) และอันดับสาม จะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 (SD = 0.75)

การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางหรือการวิเคราะห์ตารางไขว้ (crosstabulation) และการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่แบบสองทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 3 อันดับแรก โดยเทียบกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ต้องการทำกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่

- 1) กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม
- 2) กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน
- 3) กิจกรรมการสอนและให้ความรู้

ตารางที่ 4.23 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามเพศ

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม		กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	74	27.82	69	28.05	46	30.07
	หญิง	192	72.18	177	71.95	107	69.93
	Chi-Square (χ^2)	6.377, df =1, p =.012		4.584, df =1, p =.032		0.426, df =1, p =.514	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 4.23 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม มีนักท่องเที่ยวเพศชายให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 27.82 และนักท่องเที่ยวเพศหญิงให้ความสนใจจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 72.18 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของเพศกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 6.337 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .012 ซึ่งมีความน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน มีนักท่องเที่ยวเพศชายให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 28.05 และนักท่องเที่ยวเพศหญิงให้ความสนใจ

จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.95 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของเพศกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 4.585 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .032 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงให้ความสนใจกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนแตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ มีนักท่องเที่ยวเพศชายให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 30.07 และนักท่องเที่ยวเพศหญิงให้ความสนใจ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 69.93 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของเพศกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 0.426 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .514 ซึ่งมีมากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิง เกษตร สิ่งแวดล้อม		กิจกรรมการพัฒนาการ ท่องเที่ยวในชุมชน		กิจกรรมการสอนและ ให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	25	9.40	14	5.69	9	5.88
	20 – 30 ปี	45	16.92	37	15.04	21	13.73
	31 – 40 ปี	49	18.42	42	17.07	29	18.95
	41 – 50 ปี	45	16.92	38	15.45	26	16.99
	51 – 60 ปี	63	23.68	76	30.89	44	28.76
	มากกว่า 60 ปี	39	14.66	39	15.85	24	15.69
	Chi-Square (χ^2)	8.816, df =5, p =.117		22.286, df =5, p =.000		7.301, df =5, p =.199	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งจะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 23.68 รองลงมาจะมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 18.42 อันดับสามมีอายุระหว่าง 20 – 30 ปีและ 41 – 50 ปี จำนวน 45 คนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 16.92 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 8.816 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) =

.117 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่อายุต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งจะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.89 รองลงมาจะมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07 อันดับสามมีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 39 คนคิดเป็นร้อยละ 15.85 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 22.286 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่อายุต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน แตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งจะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.89 รองลงมาจะมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07 อันดับสามมีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 39 คนคิดเป็นร้อยละ 15.85 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 7.301 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .199 ซึ่งมีมากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่อายุต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

		กิจกรรมการอนุรักษ์ เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม		กิจกรรมการ พัฒนาการท่องเที่ยวใน ชุมชน		กิจกรรมการสอนและ ให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับ การศึกษา	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	68	25.56	66	26.83	36	23.53
	ปริญญาตรี	163	61.28	142	57.72	95	62.09
	ปริญญาโท	32	12.03	32	13.01	20	13.07
	ปริญญาเอก	3	1.13	6	2.44	2	1.31
	Chi-Square (X ²)	8.112, df =3, p =.044		1.432, df =3, p =.698		3.934, df =3, p =.269	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 4.25 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม การศึกษาโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 61.28 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 25.56 อันดับสาม มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.03 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 8.112 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .044 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน

กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน การศึกษาโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 57.72 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 อันดับสาม มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 1.432 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .698 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ การศึกษาโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 62.09 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 อันดับสาม มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.07 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 3.934 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .269 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามรายได้

		กิจกรรมการอนุรักษ์ เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม		กิจกรรมการ พัฒนาการท่องเที่ยวใน ชุมชน		กิจกรรมการสอนและ ให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ร ะ ดั บ รายได้ต่อ เดือน	น้อยกว่า 10,000 บาท	45	16.92	29	11.79	19	12.42
	10,001 – 20,000 บาท	83	31.20	65	26.42	52	33.99
	20,001 – 30,000 บาท	27	10.15	29	11.79	18	11.76
	30,001 – 40,000 บาท	39	14.66	37	15.04	17	11.11
	40,001 – 50,000 บาท	33	12.41	42	17.07	18	11.76
	มากกว่า 50,000 บาท	39	14.66	44	17.89	29	18.95
	Chi-Square (X ²)	11.121, df =5, p =.049		36.442, df =5, p =.000		9.147, df =5, p =.103	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 4.26 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามรายได้ แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม รายได้เฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งมีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20 รองลงมา มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 16.92 อันดับสาม มีรายได้ 30,001 – 40,000 บาทและมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 14.66 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 11.121 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .049 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน

กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน รายได้เฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งมีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 26.42 รองลงมามีรายได้มากกว่า 50,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89 อันดับสาม มีรายได้ 40,001 – 50,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 36.442 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน แตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ รายได้เฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร และสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งมีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.99 รองลงมามีรายได้มากกว่า 50,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.95 อันดับสาม มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 12.42 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 9.147 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .103 ซึ่งมีมากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกันให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางข้อมูล
นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 3
อันดับแรก

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม		กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ในชุมชน		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	74	27.82	69	28.05	46	30.07
	หญิง	192	72.18	177	71.95	107	69.93
อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	25	9.40	14	5.69	9	5.88
	20 – 30 ปี	45	16.92	37	15.04	21	13.73
	31 – 40 ปี	49	18.42	42	17.07	29	18.95
	41 – 50 ปี	45	16.92	38	15.45	26	16.99
	51 – 60 ปี	63	23.68	76	30.89	44	28.76
	มากกว่า 60 ปี	39	14.66	39	15.85	24	15.69
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	68	25.56	66	26.83	36	23.53
	ปริญญาตรี	163	61.28	142	57.72	95	62.09
	ปริญญาโท	32	12.03	32	13.01	20	13.07
	ปริญญาเอก	3	1.13	6	2.44	2	1.31
ระดับรายได้ต่อเดือน	น้อยกว่า 10,000 บาท	45	16.92	29	11.79	19	12.42
	10,001 – 20,000 บาท	83	31.20	65	26.42	52	33.99
	20,001 – 30,000 บาท	27	10.15	29	11.79	18	11.76
	30,001 – 40,000 บาท	39	14.66	37	15.04	17	11.11
	40,001 – 50,000 บาท	33	12.41	42	17.07	18	11.76
	มากกว่า 50,000 บาท	39	14.66	44	17.89	29	18.95

จากตารางที่ 4.27 สรุปได้ว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 72.18 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 23.68 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 61.28 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20

กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.95 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.89 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 57.72 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 26.42

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 69.93 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 28.76 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 62.09 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.99

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

จากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามได้จำนวน 190 ชุด เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลาตลอดจนการคัดกรองนักท่องเที่ยวด้วยข้อคำถาม (Screening Question) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่แท้จริง อย่างไรก็ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 190 คนนั้นยังคงเชื่อถือได้และผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.28 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก โดยการจำแนกตามทวีป

นักท่องเที่ยวจำแนกตามทวีป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อเมริกา	40	16.84
ยุโรป	57	31.58
แอฟริกา	4	2.11
ออสเตรเลีย	17	11.58
เอเชีย	72	37.89
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.28 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวทวีปเอเชีย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 37.89 อันดับสอง นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 และอันดับสาม นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.84 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.29 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติก่อนที่จะเดินทางมากลุ่มจังหวัดสนุก

การเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ก่อนที่จะเดินทางมากลุ่มจังหวัดสนุก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไอร์แลนด์	2	1.28
สหรัฐอเมริกา	2	1.28
ออสเตรเลีย	2	1.28
กัมพูชา	10	6.41
แคนาดา	2	1.28
จีน	18	11.54

อียิปต์	2	1.28
สหราชอาณาจักร	4	2.56
ฮ่องกง	6	3.85
อินเดีย	2	1.28
ญี่ปุ่น	4	2.56
การ์ตา	2	1.28
ลาว	40	25.64
มาเลเซีย	22	14.10
สหภาพพม่า	4	2.56
นิวซีแลนด์	6	3.85
ฟิลิปปินส์	2	1.28
สิงคโปร์	4	2.56
ไต้หวัน	2	1.28
ธิเบต	2	1.28
สหราชอาณาจักรและเครือจักรภพอังกฤษ	2	1.28
เวียดนาม	16	10.26
รวม	156	100.00

จากตารางที่ 4.29 ก่อนที่จะเดินทางมากลุ่มจังหวัดสนุก พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมากจากประเทศลาว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 อันดับสอง นักท่องเที่ยวเดินทางมากจากประเทศมาเลเซีย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 และอันดับสาม นักท่องเที่ยวเดินทางมาจากประเทศจีน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.54 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเดินทางของจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว

จุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหรัฐอเมริกา	4	2.56
แคนาดา	4	2.56
จีน	4	2.56
นิวซีแลนด์	4	2.56
สหราชอาณาจักร	2	1.28
สหภาพยุโรป	4	2.56
เยอรมันนี	6	3.85
ฮ่องกง	6	3.85
อินเดีย	2	1.28
อินโดนีเซีย	4	2.56

อิตาลี	2	1.28
ญี่ปุ่น	2	1.28
เกาหลีใต้	6	3.85
ลาว	24	15.38
มาเลเซีย	10	6.41
สหภาพพม่า	12	7.69
สิงคโปร์	12	7.69
ไทย	34	21.79
ตุรกี	2	1.28
เวียดนาม	12	7.69
รวม	156	100.00

จากตารางที่ 4.30 พบว่า จุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ อันดับหนึ่ง ประเทศไทย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.79 อันดับสอง ประเทศลาว จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 อันดับสาม คือประเทศเวียดนาม สหภาพพม่าและสิงคโปร์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำแนกตามเพศ

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	102	53.68
- หญิง	88	46.32
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 53.68 และเป็นเพศหญิง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 46.32

ตารางที่ 4.32 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำแนกตามอายุ

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
- น้อยกว่า 15 ปี	2	1.05
- 16 – 25 ปี	52	27.37
- 26 – 35 ปี	50	26.32

- 36 – 45 ปี	40	21.05
- 46 – 55 ปี	30	15.79
- มากกว่า 55 ปี	16	8.42
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.32 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ อันดับหนึ่ง มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 27.37 รองลงมา มีอายุ 26 – 35 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 และมีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าอนุปริญญา	4	2.15
- อนุปริญญา	34	18.28
- ปริญญาตรี	122	65.59
- สูงกว่าปริญญาโท	26	13.98
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.33 นักท่องเที่ยวส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 65.59 รองลงมา นักท่องเที่ยวมีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.28 และมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำแนกตามอาชีพ

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
- นักเรียน/นักศึกษา	8	4.26
- พนักงานบริษัท	82	43.62
- ธุรกิจส่วนตัว	44	23.40
- พนักงานรัฐ	14	7.45
- องค์กรอิสระ (NGO)	4	2.13
- อื่นๆ เช่น เกษียณอายุ แม่บ้าน พ่อบ้าน	36	19.15
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.34 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 43.62 รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 และประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น แม่บ้าน เกษียณ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 19.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำแนกตามรายได้

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับรายได้ต่อเดือน		
- น้อยกว่า 12,000 ดอลลาร์สหรัฐ	38	20.00
- 12,000 – 36,000 ดอลลาร์สหรัฐ	84	44.21
- 36,001 – 45,000 ดอลลาร์สหรัฐ	40	21.05
- 45,001 – 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ	20	10.53
- มากกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ	8	4.21
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.35 นักท่องเที่ยวส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 12,000 – 36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.21 รองลงมามีรายได้ น้อยกว่า 12,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และ 36,001 – 45,000 ดอลลาร์สหรัฐจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.36 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการเดินทางมาเยือนประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

การเดินทางมาประเทศไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ครั้งแรก	100	52.60
- ไม่ใช่ครั้งแรก	90	47.40
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.36 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 และ เดินทางมาเมืองไทยมากกว่าหนึ่งครั้ง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.37 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาประเทศไทย

จำนวนครั้งในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- 2 ครั้ง	12	24.00
- 3 ครั้ง	12	24.00
- 4 ครั้ง	10	20.00
- 5 ครั้ง	2	4.00
- 6 ครั้ง	2	4.00
- 10 ครั้ง	6	12.00
- มากกว่า 10 ครั้ง	6	12.00
รวม	50	100.00

จากตารางที่ 4.37 พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนใหญ่ เคยเดินทางมาประเทศไทย 2 ครั้ง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 ซึ่งเท่ากับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เคยเดินทางมาประเทศไทย 3 ครั้ง และเคยเดินทางมาประเทศไทย 4 ครั้ง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.38 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

เดินทางมาเกี่ยวกับใคร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- เพียงลำพัง	42	22.11
- เพื่อน	68	35.79
- เพื่อนร่วมงาน	8	4.21
- ครอบครัว/ญาติ	54	28.42
- อื่นๆ เช่น มาอยู่กับกรุ๊ปทัวร์	18	9.47
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.38 พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 35.79 รองลงมาเดินทางมากับครอบครัว/ญาติ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 28.42 และเดินทางมาเพียงลำพัง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 22.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.39 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการร่วมทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

การร่วมทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ใช่	84	44.21
- ไม่ใช่	106	55.79
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.39 พบว่าในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 55.79 นั้นไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยในส่วนักท่องเที่ยวจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.21 เคยเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

2) ทศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตารางที่ 4.40 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการ ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	ระดับการรับรู้			
	$\bar{X}$	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นมิติใหม่ของการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากผู้จาก “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้ให้”	4.06	0.75	มาก	8
2. การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ไป ด้วยการท่องเที่ยว	4.19	0.75	มาก	3
3. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะสามารถสร้างรายได้ และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน	4.13	0.81	มาก	5
4. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะสามารถช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.14	0.76	มาก	4
5. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะสามารถอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้เป็นอย่างดี	4.11	0.90	มาก	6
6. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีประโยชน์ต่อตัวท่าน	4.07	0.98	มาก	7

7. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	4.24	0.79	มากที่สุด	2
8. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ	4.24	0.74	มากที่สุด	1
รวม	4.15	0.81	มาก	

จากตารางที่ 4.40 แสดงทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 (SD = 0.81) พบว่า อันดับหนึ่ง เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 (SD = 0.74) อันดับสอง เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 (SD = 0.79) และอันดับสาม เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ไปด้วยกับการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 0.75) ตามลำดับ

3) ปัจจัยดึงดูดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

ตารางที่ 4.41 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยดึงดูด (Motivation) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

ปัจจัยดึงดูด	ระดับการรับรู้			
	$\bar{X}$	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. ท่านเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	4.22	0.81	มากที่สุด	3
2. ท่านรู้สึกถึงการเป็นผู้ให้	4.20	0.75	มาก	2
3. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นการตอบแทนสังคม	4.23	0.76	มากที่สุด	
4. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น	4.16	0.81	มาก	
5. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาท้องถิ่น	4.18	0.78	มาก	
6. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยว	4.11	0.79	มาก	1
7. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาประเทศ	4.17	0.81	มาก	
8. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่	4.33	0.76	มากที่สุด	
รวม	4.20	0.78	มาก	

จากตารางที่ 4.41 แสดงปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 (SD = 0.78) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวรู้สึกได้ทำอะไรที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 (SD = 0.76) อันดับสอง มีความรู้สึกได้ทำอะไรที่เป็นการตอบแทนสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23 (SD = 0.76) และอันดับสาม นักท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22 (SD = 0.81) ตามลำดับ

4) ความต้องการด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

ตารางที่ 4.42 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. การอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม	98	17.88	1
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	52	9.49	5
3. กิจกรรมสอนหนังสือ	86	15.69	3
4. การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์	34	6.20	6
5. การอนุรักษ์สัตว์	30	5.47	8
6. โครงการสหกรณ์	22	4.01	10
7. โครงการก่อสร้าง	28	5.11	9
8. กิจกรรมการพัฒนาชุมชน	78	14.23	4
9. งานด้านการเกษตร	32	5.84	7
10. งานสาธารณสุข ดูแลเด็ก	88	16.06	2

จากตารางที่ 4.42 แสดงความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มีความสนใจการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 17.88 อันดับสอง งานสาธารณสุข จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 16.06 และอันดับสาม กิจกรรมสอนหนังสือ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.43 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
กิจกรรมต้องการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนา	3.52	1.41

จากตารางที่ 4.43 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.52 (SD = 1.41)

ตารางที่ 4.44 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	22	12.50
- 2 – 5 วัน	94	53.41
- 1 สัปดาห์	52	29.55
- 1 เดือน	6	3.41
- 1 – 3 เดือน	2	1.14
- มากกว่า 3 เดือน	22	12.50

จากตารางที่ 4.44 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2 – 5 วัน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 53.41 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 สัปดาห์ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 29.55 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 วัน (one day trip) จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.45 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	52	29.55
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	50	28.41
- โรงแรม	42	23.86
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	32	18.18

จากตารางที่ 4.45 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มีความต้องการพักโฮมสเตย์ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 29.55 อันดับสอง มีความต้องการพักรีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 28.41 และอันดับสาม มีความต้องการพักโรงแรม จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 23.86 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.46 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ	46	26.14
- 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ	72	40.91
- 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ	26	14.77
- มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ	32	18.18

จากตารางที่ 4.46 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนา พบว่า อันดับหนึ่ง 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 อันดับสอง น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 26.14 และอันดับสาม มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.47 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.39	1.43

จากตารางที่ 4.47 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.39 (SD = 1.43)

ตารางที่ 4.48 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	22	12.64
- 2 – 5 วัน	90	51.72
- 1 สัปดาห์	48	27.59
- 1 เดือน	6	3.45
- 1 – 3 เดือน	6	3.45
- มากกว่า 3 เดือน	2	1.15

จากตารางที่ 4.48 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2 – 5 วัน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 51.72 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 สัปดาห์ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 27.59 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 วัน (one day trip) จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.64 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.49 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	36	20.69
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	68	39.08
- โรงแรม	38	21.84
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	32	18.39

จากตารางที่ 4.49 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มีความต้องการพักรีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 39.08 อันดับสอง มีความต้องการพักโรงแรม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 21.84 และอันดับสาม มีความต้องการพักโฮมสเตย์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.69 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.50 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ	46	26.14
- 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ	72	40.91
- 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ	26	14.77
- มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ	32	18.18

จากตารางที่ 4.50 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์/สถานที่สำคัญทางศาสนา พบว่า อันดับหนึ่ง 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 อันดับสอง น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 26.14 และอันดับสาม มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.51 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	3.27	1.27

จากตารางที่ 4.51 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.27 (SD = 1.27)

ตารางที่ 4.52 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	28	15.91
- 2 – 5 วัน	70	39.77
- 1 สัปดาห์	58	32.95
- 1 เดือน	8	4.55
- 1 – 3 เดือน	10	5.68
- มากกว่า 3 เดือน	2	1.14

จากตารางที่ 4.52 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการ

ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2 – 5 วัน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 39.77
อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 สัปดาห์ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 32.95 และ
อันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมฯ 1 วัน (one day trip) จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ
15.91 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.53 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	42	23.86
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	70	39.77
- โรงแรม	48	27.27
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	16	9.09

จากตารางที่ 4.53 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มีความต้องการพักรีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 39.77 อันดับสอง มีความต้องการพักโรงแรมจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และอันดับสาม มีความต้องการพักโฮมสเตย์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 23.86 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.54 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ	44	25.00
- 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ	80	45.45
- 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ	16	9.09
- มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ	36	20.45

จากตารางที่ 4.54 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 อันดับสอง น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และอันดับสาม มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.45 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.55 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือของ
นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
กิจกรรมสอนหนังสือ	3.41	1.38

จากตารางที่ 4.55 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวใน
ชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.27 (SD = 1.27)

ตารางที่ 4.56 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือของ
นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	14	8.05
- 2 – 5 วัน	38	21.84
- 1 สัปดาห์	22	12.64
- 1 เดือน	32	18.39
- 1 – 3 เดือน	44	25.29
- มากกว่า 3 เดือน	24	13.79

จากตารางที่ 4.56 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ
ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 – 3 เดือน
จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 25.29 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 2 – 5 วัน
จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 21.84 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 เดือน
จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.39 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.57 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	30	17.24
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	58	33.33
- โรงแรม	64	36.78
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	22	12.64

จากตารางที่ 4.57 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมสอน
หนังสือ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มีความต้องการพักโรงแรม จำนวน 64 คน

คิดเป็นร้อยละ 36.78 อันดับสอง มีความต้องการพักรีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอันดับสาม มีความต้องการพักโฮมสเตย์ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.24 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.58 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ	26	14.94
- 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ	78	44.83
- 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ	24	13.79
- มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ	46	26.44

จากตารางที่ 4.58 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 44.83 อันดับสอง มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 26.44 และอันดับสาม 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 13.79 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.59 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้าง

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
กิจกรรมโครงการก่อสร้าง	3.19	1.39

จากตารางที่ 4.59 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.19 (SD = 1.39)

ตารางที่ 4.60 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	8	4.76
- 2 – 5 วัน	66	39.29
- 1 สัปดาห์	52	30.95
- 1 เดือน	12	7.14
- 1 – 3 เดือน	20	11.90
- มากกว่า 3 เดือน	10	5.95

จากตารางที่ 4.60 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 2 – 5 วัน จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 39.29 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 สัปดาห์ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 30.95 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 – 3 เดือน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.61 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้าง

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	32	19.05
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	68	40.48
- โรงแรม	36	21.43
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	32	19.05

จากตารางที่ 4.61 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มีความต้องการพักรีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 40.48 อันดับสอง มีความต้องการโรงแรม จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และอันดับสาม มีความต้องการพักโฮมสเตย์และพักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 19.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.62 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ	32	19.05
- 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ	58	34.52
- 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ	32	19.05
- มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ	46	27.38

จากตารางที่ 4.62 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการก่อสร้างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 34.52 อันดับสอง มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 27.38 และอันดับสาม 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐและน้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 19.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.63 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็ก

กิจกรรม	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	SD
กิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็ก	3.44	1.58

จากตารางที่ 4.63 แสดงระดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็ก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.44 (SD = 1.58)

ตารางที่ 4.64 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็กของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- 1 วัน (one day trip)	16	9.64
- 2 – 5 วัน	32	19.28
- 1 สัปดาห์	62	37.35
- 1 เดือน	30	18.07
- 1 – 3 เดือน	18	10.84
- มากกว่า 3 เดือน	8	4.82

จากตารางที่ 4.64 แสดงความต้องการด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็ก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 สัปดาห์ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 37.35 อันดับสอง ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 2 – 5 วัน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 19.28 และอันดับสาม ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 เดือน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.65 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข

รูปแบบที่พัก	จำนวน	ร้อยละ
- โฮมสเตย์	22	13.25
- รีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์	50	30.12
- โรงแรม	56	33.73
- พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม	38	22.89

จากตารางที่ 4.65 แสดงความต้องการด้านรูปแบบที่พักในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุลเด็ก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มีความต้องการพักโรงแรม

จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 33.73 อันดับสอง มีความต้องการพักรีสอร์ท / เกสต์เฮ้าส์ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 30.12 และอันดับสาม มีความต้องการพักพักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 22.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.66 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุแลเด็ก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

งบประมาณในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐ	30	18.07
- 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ	46	27.71
- 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ	40	24.10
- มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ	50	30.12

จากตารางที่ 4.66 แสดงงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุข ดุแลเด็ก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่ง มากกว่า 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 30.12 อันดับสอง 51 – 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 27.71 และอันดับสาม 101 – 150 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 ตามลำดับ

5) ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

ตารางที่ 4.67 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{X}$	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. ท่านมีความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ	4.09	0.81	มาก	7
2. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จัดกิจกรรมที่เหมาะสม	4.17	0.79	มาก	3
3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความน่าสนใจและตรงกับความต้องการในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	4.16	0.77	มาก	4
4. ท่านมีความพึงพอใจหลังจากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	4.13	0.77	มาก	6

5. ท่านมีความภูมิใจในตัวเองหลังจากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	4.32	0.73	มากที่สุด	2
6. ท่านจะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	4.35	0.74	มากที่สุด	1
7. ท่านจะกลับมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อีกครั้งในอนาคต	4.14	0.89	มาก	5
รวม	4.19	0.79	มาก	

จากตารางที่ 4.67 แสดงความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 0.79) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวจะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 (SD = 0.74) อันดับสองมีความภูมิใจในตัวเองหลังจากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.32 (SD = 0.73) และอันดับสาม เห็นว่าผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จัดกิจกรรมที่เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.17 (SD = 0.79)

การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางหรือการวิเคราะห์ตารางไขว้ (crosstabulation) ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่แบบสองทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 3 อันดับแรก โดยเทียบกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ต้องการทำกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่

- 1) กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม
- 2) งานสาธารณสุข ดูแลเด็ก
- 3) กิจกรรมการสอนและให้ความรู้

ตารางที่ 4.68 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติดังต่อไปนี้ที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามเพศ

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม		งานสาธารณสุขดูแลเด็ก		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	46	46.90	40	45.50	50	58.10
	หญิง	52	53.10	48	54.50	36	41.90
	Chi-Square (X^2)	3.704, df = 1, p = .054		4.465, df = 1, p = .035		1.254, df = 1, p = .263	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 4.68 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวยุโรปต่างชาติดังต่อไปนี้ที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามเพศ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม มีนักท่องเที่ยวยุโรปชายให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.90 และนักท่องเที่ยวยุโรปหญิงให้ความสนใจจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของเพศกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 3.704 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .054 ซึ่งมีความมากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก มีนักท่องเที่ยวยุโรปชายให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 และนักท่องเที่ยวยุโรปหญิงให้ความสนใจจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของเพศกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 4.465 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .035 ซึ่งมีความน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก แตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ มีนักท่องเที่ยวยุโรปชายให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 และนักท่องเที่ยวยุโรปหญิงให้ความสนใจจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของเพศกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 1.254 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .263 ซึ่งมีความมากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.69 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามทวีป

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม		งานสาธารณสุขดูแลเด็ก		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สัญชาติ (ทวีป)	อเมริกา	28	28.57	14	15.19	36	41.86
	ยุโรป	25	25.51	38	43.18	14	16.28
	แอฟริกา	2	2.04	0	0.00	4	4.65
	ออสเตรเลีย	5	5.10	6	6.82	10	11.63
	เอเชีย	38	38.78	30	34.09	22	25.58
	Chi-Square (X^2)	10.185, df =4, p =.037		8.465, df =4, p =.076		18.141, df =4, p =.001	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 4.69 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามทวีปแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งมีนักท่องเที่ยวทวีปเอเชียให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.78 อันดับสองได้แก่นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และอันดับสามนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25.51 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของทวีปของนักท่องเที่ยวกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 10.185 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .037 ซึ่งมีความน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวในแต่ละทวีปให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม แตกต่าง

กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก อันดับหนึ่งมีนักท่องเที่ยวทวีปยุโรปให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 43.18 อันดับสองได้แก่นักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชียจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 34.09 และอันดับสามนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.19 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของทวีปของนักท่องเที่ยวกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 8.465 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .076 ซึ่งมีความมากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละทวีปให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ อันดับหนึ่งมีนักท่องเที่ยวทวีปอเมริกาให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 อันดับสองได้แก่นักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชียจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.58 และอันดับสามนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป จำนวน 14 คน คิด

เป็นร้อยละ 16.28 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของทวีปของนักท่องเที่ยวกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 18.141 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละทวีปให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.70 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม		งานสาธารณสุขดูแลเด็ก		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	น้อยกว่า 15 ปี	2	2.04	0	0.00	0	0
	16 – 25 ปี	30	30.61	24	27.27	34	39.53
	26 – 35 ปี	24	24.49	32	36.36	30	34.88
	36 – 45 ปี	20	20.41	14	15.91	12	13.95
	46 – 55 ปี	18	18.37	12	13.64	6	6.98
	มากกว่า 55 ปี	4	4.08	6	6.82	4	4.65
	Chi-Square (X^2)	8.330, df =5, p =.139		11.056, df =4, p =.050		28.675, df =5, p =.000	

ระดับนัยสำคัญ α = .05

จากตารางที่ 4.70 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุแสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวอายุ 16 – 25 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.61 อันดับสอง นักท่องเที่ยวอายุ 26 – 35 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.49 และอันดับสามนักท่องเที่ยวอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.37 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 8.330 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .139 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละอายุให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวอายุ 26 – 35 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 อันดับสอง นักท่องเที่ยวอายุ 16 – 25 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และอันดับสามนักท่องเที่ยวอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.91 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 11.056 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .050 ซึ่งมีค่า

เท่ากับ .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงอายุให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธิตและดูแลเด็ก ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวอายุ 16 – 25 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 อันดับสอง นักท่องเที่ยวอายุ 26 – 35 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 34.88 และอันดับสามนักท่องเที่ยวอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 19.35 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของอายุกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 28.675 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงอายุให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.71 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม		งานสาธิตและ ดูแลเด็ก		กิจกรรมการสอน และให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	2	2.08	0	0.00	0	0
	อนุปริญญา	18	18.75	18	20.93	10	11.63
	ปริญญาตรี	60	62.50	64	74.42	66	76.74
	สูงกว่าปริญญาโท	16	16.67	4	4.65	10	11.63
	Chi-Square (X^2)	1.343, df =3, p =.719		15.911, df =3, p =.001		10.977, df =3, p =.012	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 4.71 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 อันดับสอง นักท่องเที่ยวมีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และนักท่องเที่ยวมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของการศึกษากับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 1.343 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .719 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละระดับการศึกษาให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 74.42 อันดับสอง นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 และนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.65 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 15.911 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละระดับการศึกษาให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็กแตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 76.74 โดยมีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญาและสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.63 เท่ากัน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 10.977 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .012 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละระดับการศึกษาให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.72 ตารางการทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรสิ่งแวดล้อม		งานสาธารณสุขดูแลเด็ก		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับรายได้ต่อปี	น้อยกว่า 12,000 ดอลลาร์สหรัฐ	26	26.53	14	15.91	20	23.26
	12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ	42	42.86	36	40.91	44	51.16
	36,001–45,000 ดอลลาร์สหรัฐ	20	20.41	22	25.00	10	11.63
	45,001–100,000 ดอลลาร์สหรัฐ	6	6.12	12	13.64	8	9.3
	มากกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ	4	4.08	4	4.55	4	4.65
	Chi-Square (X^2)	8.177, df = 3, p = .085		9.476, df = 3, p = .050		4.539, df = 3, p = .338	

ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 4.72 การทดสอบไค-สแควร์เพื่อศึกษาความแตกต่างของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ย 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 อันดับสองมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 12,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.53 และนักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ย 36,001–45,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.41 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของรายได้กับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 8.177 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .085 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละระดับรายได้ให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ย 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 อันดับสอง นักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ย 36,001–45,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และนักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 12,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.91 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของรายได้กับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 9.476 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .050 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวในแต่ละระดับรายได้ให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก ไม่แตกต่างกัน

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ อันดับหนึ่งนักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ย 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 51.16 อันดับสองมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 12,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.26 และนักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ย 36,001–45,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.63 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของรายได้กับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ โดยการคำนวณค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า = 4.539 โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig.) = .338 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.73 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางข้อมูล
นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 3
อันดับแรก

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม		งานสาธารณสุข ดูแลเด็ก		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	46	46.90	40	45.50	50	58.10
	หญิง	52	53.10	48	54.50	36	41.90
สัญชาติ (ทวีป)	อเมริกา	28	28.57	14	15.19	36	41.86
	ยุโรป	25	25.51	38	43.18	14	16.28
	แอฟริกา	2	2.04	0	0.00	4	4.65
	ออสเตรเลีย	5	5.10	6	6.82	10	11.63
	เอเชีย	38	38.78	30	34.09	22	25.58
อายุ	น้อยกว่า 15 ปี	2	2.04	0	0.00	0	0
	16 – 25 ปี	30	30.61	24	27.27	34	39.53
	26 – 35 ปี	24	24.49	32	36.36	30	34.88
	36 – 45 ปี	20	20.41	14	15.91	12	13.95
	46 – 55 ปี	18	18.37	12	13.64	6	6.98
	มากกว่า 55 ปี	4	4.08	6	6.82	4	4.65
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	2	2.08	0	0.00	0	0
	อนุปริญญา	18	18.75	18	20.93	10	11.63
	ปริญญาตรี	60	62.50	64	74.42	66	76.74
	สูงกว่าปริญญาโท	16	16.67	4	4.65	10	11.63

		กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม		งานสาธารณสุข ดูแลเด็ก		กิจกรรมการสอนและให้ความรู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับรายได้ต่อปี	น้อยกว่า 12,000 ดอลลาร์สหรัฐ	26	26.53	14	15.91	20	23.26
	12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ	42	42.86	36	40.91	44	51.16
	36,001–45,000 ดอลลาร์สหรัฐ	20	20.41	22	25.00	10	11.63
	45,001–100,000 ดอลลาร์สหรัฐ	6	6.12	12	13.64	8	9.3
	มากกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ	4	4.08	4	4.55	4	4.65

จากตารางที่ 4.73 สรุปได้ว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่ให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อมในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 และเดินทางมาจากทวีปเอเชียมากที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.78 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีอายุอยู่ระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.61 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86

กิจกรรมงานสาธิตและดูแลเด็ก ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่ให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธิตและดูแลเด็ก ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และเดินทางมาจากทวีปยุโรปมากที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 43.18 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมงานสาธิตและดูแลเด็ก จะมีอายุอยู่ระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 74.42 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธิตและดูแลเด็ก จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้เพศชายมากกว่าเพศหญิง กล่าวคือเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 และเดินทางมาจากทวีปอเมริกามากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีอายุอยู่ระหว่าง 16 – 25 ปีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 76.74 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 51.16

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว

1) ทศคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

1.1 ทศคติเชิงบวก เปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้ให้

นักท่องเที่ยว 1 “การให้ เราคิดว่ามันเป็นสิ่งที่ดีแน่นอน การได้ไปเที่ยวก็มีความสุขมากอยู่แล้ว แล้วเราได้เดินทางมาให้สิ่งของ หรือมาให้ความรู้กับชาวบ้านในหมู่บ้านด้วยมันก็ยิ่งมีความสุขมากขึ้นไปอีก เวลาเรากลับไปเราก็จะไปบอกคนอื่นว่ามันน่าประทับใจ เราเจอคนลำบาก เจอบ้านหลังเก่าๆ ที่เค้าต้องอยู่กันหลายคน เราก็รู้สึกที่เราโชคดีนะ ดังนั้นเราต้องทำความดีให้มากๆ”

นักท่องเที่ยว 6 “เราเป็นกลุ่มแม่บ้าน มาเที่ยวกันประมาณ 10 กว่าคน วันนี้แวะมานอนที่โฮมสเตย์ เค้ามีกิจกรรมให้เราดูเยอะมากเลย พาเราไปดูแปลงผัก การทำนา ปลูกข้าว วันนี้เราใช้เวลา 1 วันสอน คนในหมู่บ้านทำขนม ขนมง่าย ๆ นะ ใช้วัตถุดิบที่เค้ามีอยู่แล้วในหมู่บ้าน เรามีสูตรขนมโบราณหลายอย่าง เรายังสอนเค้า ตั้งเป็นฐานๆ เช่น กล้วยบวชชี พักทองสังขยา ขนมกล้วย ขนมชั้น ส่วนใหญ่ขนมพวกนี้ใช้เวลาไม่นาน ให้สูตรขนมชาวบ้านไว้ เพื่อวันหลังเค้าจะได้ทำขาย นักท่องเที่ยว ไม่น่าจะอาจจะทำได้ร่อยกว่าพวกเรานะอีก”

ภาพที่ 4.1 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบ้านภู

1.2 เกิดความรู้สึกภูมิใจ อิ่มเอิบใจที่ได้ทำอะไรดีๆ ในระหว่างการท่องเที่ยวสู่สังคม

นักท่องเที่ยว 2 “มานครพนมเราได้มีโอกาสมาเลี้ยงปลากระชัง ชาวบ้านก็เอาปลาให้ ๆ ฝรั่งให้แขกเนี่ยมาเลี้ยงปลาเนอะ แล้วก็ลองเรืออะไรอย่างเนี่ย เอาอาหารให้ปลา แล้วเอาปลามาทำกับข้าว เออ หุงข้าว ๆ ดองข้าวเหนียวอะไรอย่างเนี่ยคะ เออ แล้วก็ไปบ้าน ซึ่งบ้านเนี่ยอาจารย์เขา ๆ เป็นอาจารย์ เขาก็จะสร้างทำเป็นโฮมสเตย์ ของเขาอยู่ บ้านก็จะมี 3 - 4 หลังที่รับรองได้ คล้าย ๆ เหมือนกับที่บ้านภูที่มุกดาหาร ก็สนุกดีนะ เห็นลุงเจ้าของบ้านแล้วว่าฝรั่งก็มาบ่อย บางทีก็มาช่วยสร้างป้ายบอกทางเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศสในหมู่บ้าน ชาวบ้านเค้าก็ดีใจ เพราะเค้าก็อยากให้คนมาเที่ยวได้สื่อสารกันรู้เรื่องกับชาวบ้าน”

นักท่องเที่ยว 3 “มาสอนหนังสือให้โรงเรียน เอาอุปกรณ์การเรียนมาให้ ได้เจอเด็กๆ ชาวภูไทย เด็กที่ดัดใจเรียนดีคะ อาจารย์พานักศึกษา รวมๆกันประมาณ 10 คน เรานอนกันที่บ้านชาวบ้านในหมู่บ้าน ป้าเจ้าของบ้านก็พาเราไปเที่ยวพวกน้ำตก วัดต่างๆใกล้ๆหมู่บ้าน ดีใจที่เราได้เอาสิ่งที่เราเรียนมา วิชาชีพครูมาสอนเด็กๆ ที่นี่ เด็กๆบอกเราสอนสนุกเราก็น่าดีใจนะ”

1.3 เกิดประสบการณ์ท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

นักท่องเที่ยว 10 “ข้าราชการบำนาญ แล้วเป็นคนจัดทัวร์มาเที่ยว โดยมีลูกทัวร์ประมาณ 54 คน เรามาทุกปีที่สกลนคร เพราะว่าสกลนครเป็นเป้าหมายหลักในการท่องเที่ยวของเจ. น่าน เพราะว่ามีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงศาสนา มีการค้างคืนที่วัด กวาดลานวัด ชดสั้ม เอาพวกข้าวของเครื่องใช้มาบริจาคให้กับทางวัดและเราก็พากันมาท่องเที่ยวด้วย โดยใช้เส้นทางจากน่าน ผ่านอุดรติดเข้ามาเข้านครไทย ออกด่านซ้าย มาอุดร แล้วข้ามไปเวียงจันทน์ เราก็กลับมาพักที่อุดรคืนหนึ่ง จากนั้นเราจะมาชมงานแห่ปราสาทผึ้งที่สกลนคร จบจากนี้เราจะไปชมการรำถวายของพระธาตุพนม แล้วการไหลเรือไฟต่อ”

ภาพที่ 4.2 โรงเรียนบ้านภู อ.หนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

2) ความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของการบำเพ็ญประโยชน์

2.1 รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยว 8 “ปกติประจำทัวร์เขาจะบินมาตอนเช้าวันนี้ แล้วมาดูตรงนี้ พักค้างคืน แล้ววันรุ่งขึ้นก็ไปที่นครพนม แล้วนอนนครพนม แล้วเช้าอีกวันหนึ่งอาจจะไหว้พระแล้วเที่ยว แล้วกลับกรุงเทพ ที่นั่นสามารถทำเที่ยวเดียวได้สามจังหวัด บินมาจากกรุงเทพ จะลงสกลนครก็ได้ นครพนมก็ได้ แล้วไปเที่ยวมุกดาหาร นอนมุกดาหารหนึ่งคืน เช้ามาที่นี่ เข้าแพ็กเกจปกติ มาเที่ยวที่นี่ ไปไหว้พระทำบุญเสร็จ ก็มาดูขบวนแห่ เช้าอีกวันก็ไปนครพนม หรือถ้าไม่ไปมุกดาหาร ที่นี่ยากได้วันพักเพิ่มขึ้น ก็ทำเป็นเส้นทางเหมือนกับบอลที่เราไปทำชุมชน ไปทำเทียน แต่ว่าให้คนก่อนที่จะเข้าไปดูขบวนแห่สามารถเข้าไปดูทำเทียนได้ แต่ว่าอันนี้อย่างไปไกล เพราะว่าถ้าไปไกลจะไม่มา 2 ครั้ง ให้คนมาหนึ่งวันล่วงหน้าเข้าไปดูการทำเทียนก่อนในวัดแล้วเปิดให้ทำบุญ บริจาคเงินเพื่อซื้อเทียนมาทำ หรือให้คนเข้ามามีส่วนร่วม เพราะว่าเทียนโบราณมันทำดอกง่าย ไม่ได้เป็นแบบนี้ จะเห็นว่าเป็นต้นเล็กๆ แล้วดอกเทียนจะทำบล็อกง่าย ๆ ให้ทุกคนมีส่วนร่วม ช่วยๆ ก็ได้เที่ยวไปด้วย ช่วยชุมชนเขาไปด้วย ก็สนุกดีนะ”

นักท่องเที่ยว 9 “ถ้าเราอยากลงมาอยู่กับชุมชนให้นานๆ พี่ว่านะตรงนี้ก็สามารรถมาก่อนล่วงหน้าได้หนึ่งวัน อาจเครื่องลงมาถึงเช้า ประมาณ 8 โมงกว่าๆ เข้าชุมชนไปทำเทียนขึ้นมา กลางวันทานอาหารเที่ยง ช่วงบ่ายอาจจะไปดูผ้าฮ่อคราม หรืออาจไปที่ภูพานก็ได้ ตอนเย็นพัก เช้ามาที่นี้ตอนเช้าไปไหว้พระธาตุ ถ้าดูผ้าฮ่อครามแล้วอาจจะไปวัดอื่น ๆ หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีอยู่ มีหลายวัดตรงนั้นก็ได้ ก็เข้าไปรบกวนปกติไป ถ้าจะผูกให้มุกดาหารได้ด้วยนี้ ที่นครพนม จบจาก

นครพนมตอนกลางคืนแล้วเข้าน้ขึ้นมา เราอาจไปมุกดาหาร ไปตลาดอินโดจีนไปซื้อของกลับกรุงเทพ โดยปกติแล้ว พี่กับเพื่อนก็จะเดินทางมาเที่ยวประมาณนี้แหละ ใช้เวลาช่วงหยุดยาวประมาณ 2-3 วัน”

ภาพที่ 4.3 กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน

2.2 ระยะเวลา

นักท่องเที่ยว 4 “ ปกติครอบครัวเราจะมาปีละหน ใช้เวลาครั้งนึงก็ประมาณ 5 วัน ช่วงเด็กๆปิดเทอม เที่ยวทางภาคอีสานไปเรื่อยๆ ชอบวัฒนธรรมของที่นี่ แต่ละจังหวัดก็มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม ผู้คนเค้าก็อยู่กันเจียบๆ เวลาขับรถผ่านไปตามหมู่บ้านระหว่างจังหวัด ก็มีพวกสิ่งของที่เอาใส่รถมาจากกรุงเทพฯ แจกไปเรื่อยๆ บางทีพี่น้องๆ ที่ทำงานเค้าก็ฝากมาด้วย เด็กบางหมู่บ้านดูน่าสงสาร ตัวเล็กกว่าเด็กกรุงเทพฯเยอะมาก ”

2.3 ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยว 2 “ พี่ก็สนใจนะ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แต่บางครั้งเราก็มีเวลาน้อย อยากขับรถเที่ยวไปเรื่อยๆ การที่จะให้อยู่เป็นเดือนๆ แบบฝรั่ง หรือตามสารคดีมันก็ไม่ไหวเนอะ แล้วเราเองก็ไม่ได้คิดว่าชาวบ้านตรงนั้น พวกเค้าต้องการให้เราช่วยเหลืออะไร อยากมาทำเหมือนกัน สงสัยต้องชวนคนที่ทำงานมาแต่อาจจะต้องติดต่อมาก่อนว่าเค้าต้องการให้เราช่วยเหลืออะไรบ้าง ”

นักท่องเที่ยว 3 “ การที่เรามาไหว้พระทำบุญนี้ มันจะเข้าข่ายอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ไหม มันจะเป็นลักษณะกิจการทำบุญ คือพี่ไม่รู้วาคำว่าบำเพ็ญประโยชน์มีความหมายแค่ไหน ก่อนอื่นที่อาจารย์จะทำว่าส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบบำเพ็ญประโยชน์ แต่ถ้าบอกว่าท่องเที่ยวเพื่อทำบุญจะดีกว่า ตรงนั้นมากกว่า ตรงกับความต้องการของท่องเที่ยวมากกว่า พี่คิดว่า การบริจาคทาน ก็เป็นการบำเพ็ญประโยชน์เหมือนกันนะ ”

2.4 การเตรียมตัว

นักท่องเที่ยว 10 “ เรามากับที่ทำงาน ฝ่ายประสานงานเค้าก็จะติดต่อมาให้ เราก็เตรียมตัวแล้วว่าเราจะเอาอะไรมาทำกิจกรรมกับชุมชนบ้าง เช่น หาหนังสือมาให้ พวกข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ขนม พี่คิดว่าเราไม่ต้องเตรียมตัวอะไรมากนักนะ เตรียมใจมาอย่างเดียวก็มีความสุขแล้ว ”

ภาพที่ 4.4 บ้านกุโฮมสเตย์ (1)

3) ทศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

3.1 รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยว 7 “พีคิดว่าเราวัยทำงานนี้ จะให้ฝังตัวอยู่นานๆ ถึงขนาดกับสร้างโรงเรียน สร้างศาลาได้เป็นหลังๆนี้คงทำไม่ได้หรอก พี่เลยอยากให้ ททท. มีการประชาสัมพันธ์ลงในเว็บไซต์เลย ว่าจังหวัดนี้ต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง แต่ละอย่างใช้เวลากี่วัน เช่น เราพอจะมีความรู้เรื่องภาษา ก็เคยทราบว่ามันมีคนพม่า มีฝรั่งที่มีภรรยาเป็นคนไทย ไปช่วยอยู่ที่โรงพยาบาล คล้ายๆ กับพวกล่าม อะไรอย่างนี้ พี่ก็อยากทำนะ เทียว 3 วัน ช่วยงานแค่สัก 1 วันก็น่าจะทำได้”

นักท่องเที่ยว 5 “อยากจะพัฒนาวัด วัดที่ค่อนข้างลำบากนะ เราเป็นคนพุทธ อยากจะทำบุญบำรุงพระศาสนา”

3.2 ระยะเวลา

นักท่องเที่ยว 5 “ใช้เวลา 4-5 วัน ถ้าเป็นพวกเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องทำกับคนในชุมชนนี้น่าจะเพียงพอนะ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา เราก็แลกเปลี่ยนในสิ่งที่เรารู้สนุกดี”

3.3 ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยว 9 “นาน ๆ ที่ ถึงจะได้มาเที่ยวทางอีสาน เพราะมันเดินทางยาก แล้วอากาศก็ค่อนข้างร้อนด้วย ถ้าที่บริษัทจัดมาสมมติว่าสัก 5 วัน มีกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน สอนหนังสือเด็กสัก 1 วัน ก็น่าจะสนุกดีนะ ไม่เสียเวลาหรอก แต่บางครั้งเราก็คิดว่าถ้ามันเยอะจนเกินไป คนอื่นๆที่เค้ามากับเราเค้าก็ไม่ได้ชอบอะไรแบบเรากันทุกคน แต่ถ้าเรามาคนเดียวหรือเพื่อนๆนี้ สัก 5 วันก็น่าจะทำได้สบายๆ”

ภาพที่ 4.5 บ้านภูโสมสเตย์ (2)

ส่วนที่ 2 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

“อุปทานของการท่องเที่ยว” หมายถึง สินค้าและบริการทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจัดให้มีเพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ปรากฏในลักษณะที่เป็นนามธรรมหรือรูปธรรม สิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้นมา อุปทานนี้เองจะเป็น ตัวการสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ (ศาสตราจารย์หม่อมหลวง ต้อย ชุมสาย (2527))

การศึกษาอุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ แหล่งท่องเที่ยว หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) การวิจัยครั้งนี้ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAOR ประกอบด้วย การวางแผน (Planning: P) การปฏิบัติการ (Action: A) การสังเกตการณ์ (Observation: O) และการสะท้อนผล (Reflection: R) จากข้อค้นพบส่วนของอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีรูปแบบกิจกรรมที่ให้ความสนใจ 4 กิจกรรม ผู้วิจัยจึงนำข้อค้นพบของอุปสงค์มาสอบถามความพร้อมในส่วนของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (5A) ดังนี้

1. กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้
2. กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม
3. กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก
4. กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

1. กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้

1) สถานที่ (Attraction)

ในกลุ่มจังหวัดสกลนคร – นครพนม – มุกดาหาร ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์จะทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการสอนหนังสือ การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ การสร้างสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมประกอบอาหารกลางวันให้กับเด็ก ตลอดจนการพัฒนาห้องสมุด ข้อสังเกตจากการลงพื้นที่ พบว่า ในกลุ่มจังหวัดสนุกโรงเรียนประถมขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่ โดยส่วนใหญ่มีความต้องการครูชาวต่างชาติมา

สอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กๆ ดังคำสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 “โรงเรียนของเราไม่ค่อยมีครูที่เก่งในเรื่องของภาษาอังกฤษ โดนส่วนใหญ่เราก็จะให้นักเรียน เรียนหนังสือโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษผ่านทางทีวี ของวังไกลกังวล เด็กก็ไม่ค่อยจะตั้งใจเรียนกันหรอก มันไม่น่าตื่นเต้น ครูที่โรงเรียนก็ไม่ค่อยมีความรู้เรื่องภาษาเท่าที่ควร สำเนียงก็ไม่ค่อยได้ถ้ามีฝรั่ง หรือคนไทยที่เก่งภาษาอังกฤษ มาสอนบ้าง เด็กๆ ก็คงอยากจะเรียนกันมากกว่านี้” และ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11 “นานมาแล้ว ประมาณ 2- 3 ปี เห็นจะได้ มีฝรั่งกลุ่มหนึ่งมาอยู่กับเราที่โรงเรียน แบบว่าเพื่อนเขาได้ภรรยาเป็นผู้หญิง ในหมู่บ้านนี้แหละ มากัน 3 คนเนอะ อยู่นานเหมือนกันประมาณ 2 เดือน วันไหนว่า คือถ้าเขาไม่ได้ไปเที่ยวไหน เขาก็จะแวะมาสอนหนังสือ อยู่กับเด็กทั้งวัน จะได้ว่า มาจากอเมริกันนะ เด็กๆ ชอบมาก อยากเรียนภาษาอังกฤษ ถ้าวันไหนเขาอยู่ที่โรงเรียน เด็กก็จะมาคุยกับเขาทั้งวัน เราก็ไม่ได้จ่ายค่าแรงอะไรให้หรอก แต่เราก็มีข้าวเที่ยงให้เขาทาน เห็นนุ่นไหม พวกป้ายต่างๆ ที่เป็นประโยคภาษาอังกฤษนี้ เขาก็ช่วยคุณครูเขียนนะ อาทิเช่น คำขวัญของโรงเรียน ช่วยสะกดชื่อเด็กๆ เป็นภาษาอังกฤษ เด็กๆ นี่ดีใจใหญ่ เราเองก็เบาภาระ หลังจากเขากลับไปแล้วเขาก็ส่งจดหมายกลับมาด้วย เขียนมาหาเด็กๆ เด็กๆก็ช่วยสอนภาษาไทยให้เขา ไทยปนอีสานนะ สนุกดี เห็นเขาว่าปีนี้แหละเขาจะกลับมาอีก”

ภาพที่ 4.6 โรงเรียนในจังหวัดสุโขทัย

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสุโขทัยให้ความเห็นว่า ในปัจจุบันนี้มีนักท่องเที่ยวที่ให้เราช่วยวางแผนการเดินทางให้ ถ้าเป็นลูกค้ากลุ่มบริษัทเค้าก็จะให้เราช่วยจัดโปรแกรมเพื่อให้การเดินทางมาเที่ยวในครั้งนี้ได้มีกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์สอดแทรกอยู่ด้วย ซึ่งอาจจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมอย่างน้อย 1 วัน หรือมากที่สุดก็ประมาณ 3 วัน ดังคำสัมภาษณ์ ผู้ให้

สัมภาษณ์คนที่ 7 “พื่ออยู่ในสมาคมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างของสมาคมเราเองทำที่เลยก็เน้นกลุ่มพวกนี้อยู่แล้ว อย่างนั้นมาอีสานตรงไหนก็ได้ มันอยู่ที่เราครีเอท ครีเอทมิติตั้ง ครีเอทกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมา มันสามารถมาได้หมด ตลาดยุโรปเองอันนี้ที่พูดถึงอินบาวและโดเมสติกันนะ ก็เป็นไปได้ หรือในเรื่องของ csr ก็เป็นไปได้แต่เราจะทำยังไงให้เป็นอีโคเฟลได้ แล้วมาติดตามในเชิงวาเลนเทียได้หมด มันอยู่ที่เราครีเอทโปรดักส์ตรงนี้ขึ้นมาเท่านั้น อยู่ที่ว่าทำยังไงให้จูงใจให้เขามาให้ได้” ซึ่งผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่า ถึงแม้กลุ่มคนเหล่านี้อาจจะไม่ใช่กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่กลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็จะเดินทางกลับมาซ้ำ ซึ่งครั้งต่อไปเค้าเหล่านี้จะรวมกลุ่มกับเพื่อนๆ หรือครอบครัวกลับมาอีกครั้ง ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 “ลูกค้าที่อยู่มุกดาหารกำลังไปวาเลนเทียอยู่ที่โรงเรียน ลูกค้าเมื่อวานที่นั่งด้วยกันคะ ล็อกมาด้วย นี่คือเริ่มต้นทำในพื้นที่ มันอยู่ที่เราจัดใส่ไปในโปรแกรม เพราะว่าทุกโปรแกรมของพีจะมีพวก csr พวกนี้สอดแทรกอยู่แล้ว” ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 “ต่างชาติผมไม่แน่ใจ แต่คนไทยเคยมีเวลามีสมาชิกท่องเที่ยวมา อาจจะไปปลูกป่า ไปเยี่ยมชุมชน ไปซ่อมโต๊ะเก้าอี้มีบ้างแต่ไม่ได้ออกไปในเชิงกลุ่มท่องเที่ยวเท่าไร บางทีตั้งใจมาเลยก็มี อันนั้นไม่วันผล เพราะว่าเขาเข้ามาแล้วไม่ได้ยืมผ่านทาง การท่องเที่ยวหรือบริษัททัวร์ ยกเว้นที่อยากให้เราจัด หรือให้บริษัทไหนจัด เขาจะบอกพาฉันไปตรงนี้ได้ไหม ที่เห็นชัดคือวัดธรรมมงค์ ตรงนั้นเป็นที่บำบัดเราเรียกว่า อโรคยาสารยุคปัจจุบัน หลวงปู่จะเป็นที่คนป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้ายจะมาพำนักรที่นี่ หลายคนรอด หลายคนไม่รอด วัดนี้จะเป็นวัดที่พินิจนิคม ซึ่งจะมีคุณหมอหลากหลายทั้งในพื้นที่และต่างจังหวัด เวลามีโอกาสเขาจะซื้อพวกอุปกรณ์เรื่องของอนามัยไปบริจาค อันนี้เป็น csr อย่างหนึ่งที่ทำกัน”

หากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาในรูปแบบของหมู่คณะ หรือองค์กร รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ก็จะถูกกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ไม่ว่าจะเป็น การปลูกป่า กิจกรรมการร่วมบูรณะโรงเรียน การพัฒนาวัด ฯลฯ โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเดินทางกลับเข้ามาในพื้นที่ทุก ๆ ปี ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มลูกค้าสำคัญที่ค่อนข้างมีกำลังซื้อสูง ช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนบริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 “ในแต่ละปีที่เรารับลูกค้า เราจะมีกลุ่มอย่างเช่นนักธุรกิจ กลุ่มหนึ่งที่มากับเรา คือเขามาทุกปี คือ 1 กิจกรรมที่เขาทำคือไหว้ 7 พระธาตุ เขาอาจจะเที่ยวหนองคาย เที่ยวลาว เที่ยวนครพนม แต่จะมีกิจกรรมไหว้ 7 พระธาตุ แล้วเขาจะมีการทำบุญ มีการทำโรทานที่วัด หรือถ้ามีการบริจาคเราก็จะดูว่า เวลาบริจาคแต่ละครั้งเราต้องดูกิจกรรมของพื้นที่ด้วยว่าเขาต้องการอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 “ถ้าเป็นกลุ่มพวกองค์กรมา เขาจะตัวเองคือหมายถึงว่าประสานไปทางโรงเรียน คือเขาอาจจะขอข้อมูลทางพื้นที่ เสร็จแล้วไปบริจาค การบริจาคคือดูว่าโรงเรียนนี้ขาดอะไร อาจจะเป็นอุปกรณ์กีฬา ขาดห้องน้ำ แต่ในส่วนนี้เราได้รับค่อนข้างน้อย แต่ในเรื่องของการทำบุญต่างๆ เรามีกิจกรรม ปีหนึ่งหลายครั้งคะ ล่าสุดเมื่อต้นปีมีคณะจากกรุงเทพฯ ก็เหมาะสมเป็นรถบัสมา ก็เป็นกลุ่มลูกค้า ที่มาทำบุญมาสร้างวัด มาสร้างพระพวกนี้”

ภาพที่ 4.7 โรงเรียนบ้านคำตানা จ.สกลนคร

ในกลุ่มของนักท่องเที่ยวยาวไทย โดยส่วนใหญ่แล้วจะเดินทางมาเที่ยวและดำเนินกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบของการบริจาคสิ่งของซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยกลางคน หากเป็นกลุ่มของวัยรุ่นก็จะมาอายุอยู่ในช่วงของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เดินทางมาเที่ยวและช่วยโรงเรียนซ่อมแซมอาคารเรียน ห้องน้ำ โรงอาหาร ทาสีรั้วโรงเรียน ตลอดจนการบริจาค การสร้างสื่อการเรียนการสอนให้กับเด็กๆ ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 29** “มีกลุ่มหนึ่งเมื่อเดือนที่แล้ว มาจากชมรมอาสาพัฒนาของมหาวิทยาลัยทางภาคเหนือ เข้ามารสร้างโรงอาหารให้กับโรงเรียนของเรา มาอยู่ประมาณเดือนหนึ่งเห็นจะได้ ชาวบ้านที่นี่เค้าก็เอาข้าวเอาน้ำมาส่ง นอนกันที่วัดใกล้ๆโรงเรียนนี่แหละ ก็เห็นเค้าสนุกกันดีนะ ชาวบ้านก็ได้มาช่วยด้วย คนเยอะมาก 20 กว่าคนเห็นจะได้ มีแต่รุ่นพี่พามาอะ อาจารย์ไม่ได้มา ชาวบ้านแถวนี้เอาของกินมาให้ไม่ได้ขาด บางช่วงเค้าก็มาช่วยงานสอนหนังสือ พอเด็กๆ ที่โรงเรียน กลับไปบอกปู่ย่าตายายเขาที่บ้าน วันรุ่งขึ้น ตายายเขาก็ฝากขนมมาให้”

โดยในกลุ่มของนักท่องเที่ยวยาวที่มีกำลังซื้อต่ำ งบประมาณในการท่องเที่ยวจำกัด ก็จะเลือกใช้บริการทางการท่องเที่ยวเพียงแค่บางส่วน โดยนักท่องเที่ยวกุ้มนี้อาจเลือกที่จะนำเงินมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มากกว่า **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10** “องค์กรบางที่เขาไม่ใช่ทัวร์คะ เขาทำเอง แต่ว่ามาทาสีให้โรงเรียน มาสร้างห้องน้ำให้โรงเรียน บางที่ติดต่อทางโรงเรียนโดยตรง”

ภาพที่ 4.8 งานอาสาสมัครของนักท่องเที่ยวยาว

นอกจากพื้นที่ของโรงเรียนแล้วนั้น คณะผู้วิจัยยังพบว่า มีชาวต่างชาติมาสอนภาษาให้กับพระ เณรตามโรงเรียนปริยัติธรรม ซึ่งนอกเหนือเวลาสอนหนังสือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มนี้ยังมาช่วยต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวที่วัด ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะทำหน้าที่ช่วยอธิบายถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนมารยาทในการเข้าวัด และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงให้อีกด้วย

2) การเข้าถึงแหล่ง (Access)

โรงเรียนโดยส่วนใหญ่แล้วนั้นจะมีการเดินทางที่ค่อนข้างสะดวก หากแต่ในพื้นที่ต่างอำเภอ โรงเรียนเหล่านี้จะหาป้ายบอกทางค่อนข้างยาก ต้องอาศัยการสอบถามจากคนในหมู่บ้าน มีรถประจำทางเข้าถึงเพียงวันละไม่กี่เวลา ดังคำสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 16 “ผมเป็นพ่อ.ที่นี่ มีคนอยากจะทำเข้ามาที่โรงเรียนเยอะเหมือนกัน แต่ว่าจะมาถึงโรงเรียนบางกลุ่มก็หลงอยู่เป็นชั่วโมง แบบว่าพื้นที่แถบนี้มันมีชื่อคล้ายๆ กันเนอะ หลังพบเลยอาศัยว่า ถ้าใครจะมาแล้วติดต่อกันไว้ก่อน ผมจะให้คุณครูไปรอรับ หน้าโรงพยาบาลบ้าง หน้าอำเภอบ้าง เราก็ไม่ลำบากหรอก เราถือว่าคนที่จะมาช่วยโรงเรียนเขาลำบากกว่าเราเยอะ เขามาไกลเนอะ เราอำนวยความสะดวกแค่นี้ เรื่องเล็กๆ น้อยๆ นี่สบาย”

ภาพที่ 4.9 กิจกรรมสอนหนังสือ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 20 “การเดินทางระหว่างอำเภอค่อนข้างที่จะอยู่ใกล้กัน ถึงแม้ว่าถนนหนทางจะสะดวกแต่ก็ค่อนข้างที่จะใช้เวลา ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่จะมาพัฒนาโรงเรียนส่วนใหญ่จะต้องเตรียมตัว เตรียมพวกอุปกรณ์อะไรเหล่านี้มาให้ครบมากๆ เพราะให้ต่างจังหวัด อุปกรณ์ก่อสร้าง หรือพวกอุปกรณ์เฉพาะมันก็จะแพงไปหมด” และ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 22 “พื้นที่ชนชมเลยครับ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติบางคนนี่ คาเอาพวกหนังสือ หรือสื่อการเรียนการสอนแปลกๆ มาจากประเทศเค้าเลย เด็กๆนี่ ตื่นเต้นใหญ่ เล่นกันทั้งวัน เพราะแถวนี้ค่อนข้างห่างไกลนะ เด็กเองก็ยากจน เวลาไปประชุมกับทางจังหวัด ก็พยามบอกผู้ใหญ่บ่อยๆ ว่าถ้ามีกลุ่มนักเรียนแลกเปลี่ยนจะมาทำประโยชน์อะไรพวกนี้ โรงเรียนเรารับหมดนะ จะสนับสนุนและดูแลเต็มที่”

3) ที่พัก (Accommodation)

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นด้านความพร้อมของที่พักรับรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนนั้นหากมาเป็นหมู่คณะก็จะสามารถพักได้เลยที่โรงเรียน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหมู่บ้านหรือโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน ชาวต่างชาติที่มีความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นั้น กลุ่มผู้ประกอบการยังขาดศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติบางกลุ่ม ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1** “นครพนมเอง ยุโรปโอเค แต่พออเมริกา มันมีเรื่องสงคราม เลยเป็นอะไรที่เราเล่นยุโรปดีกว่า ญี่ปุ่นมาวอลเลย์ได้ เพราะว่าเพิ่งคุยกับท่าน ผอ.บริสุทธิ์ ผอ.เก่าททท. ตอนนี้เป็นสื่ออยู่เดลินิวส์ ท่านเป็นคนให้อิเดียดี ตอนแรกพี่นึกไม่ถึง ญี่ปุ่นเลย พอ ผอ.ออกก็ปึ้ง เพราะว่า วอลเลย์ญี่ปุ่นเขาพร้อม ก็โอเคเพียงแต่ว่าการเดินทางของญี่ปุ่นค่อนข้างแอคซิริวิตีหนึ่งเราก็ต้องดูแลเขาก็กแบบหนึ่งแต่เขาก็พร้อม ลงด้วยเงินมากกว่า ไม่ใช่ฮาร์ดคอสอย่างยุโรป ยุโรปนี่ลงงานเลย” และ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7** “นครพนมช่วงที่เรามาพักสถานที่พักหายากหน่อยหนึ่ง และราคาจะเพิ่มสูงขึ้นจากช่วงปกติหลายเท่าตัว”

4) รูปแบบกิจกรรม (Activity)

นอกจากตัวรูปแบบกิจกรรมการสอนและการให้ความรู้แล้วนั้น ในกลุ่มจังหวัดสนุกจะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็น การล่องแก่ง การเดินป่า ซึ่งกิจกรรมเด่นที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันจากการท่องเที่ยวกระแสหลักในพื้นที่ภาคอีสาน ก็จะเป็นทัวร์วัด การทำบุญ เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1** “ในส่วนของนครพนมจริงๆ ที่เราทำ ที่เราเน้นจริงๆ เป็นไหว้พระ เราทำไหว้พระธาตุประจำวันเกิดตั้งแต่ เริ่มเปิดโครงการเมื่อ 10 ปีที่แล้วทำร่วมกับ ททท. สมัยนั้นมีอาจารย์ศุขา ร่วมกับอาจารย์ศุขากับ ผอ. กฤติกา สมัยแรกๆ คือตัวนั้นจะบูม เพราะว่าเราจะมีธูปสอดแทรกเข้าไป ถ้าเราไปไหว้อย่างเดียวมีแต่คุณค่าเปล่าๆ มันไม่มีเสน่ห์ เราก็อาศัยว่าจัดของไหว้ประจำวันเกิด เพราะว่าปกติของไหว้ประจำวันเกิด ถ้าเราดูในคู่มือไหว้พระธาตุ จะเห็นอยู่แล้วเราก็ใส่ธูปในการไหว้พระธาตุเข้าไป จัดในเรื่องของการบวงสรวงพญานาคเข้าไป แต่ว่าเราทำ เราศึกษาจากผู้รู้ แล้วมีพราหมณ์มาทำพิธี ถ้ามีเรื่องพญานาคเข้ามาเกี่ยวข้องนะ เพราะว่าถ้าทำเองเราทำไม่ได้ เพราะฉะนั้น นครพนมจริง ๆ เหมาะสำหรับเป็นที่ไหว้พระ แล้วคนที่มาส่วนใหญ่ชอบเล่นหริ่มโขง คือนครพนม เป็นเมืองที่มีเสน่ห์มากริมแม่น้ำโขงชอบ แล้วโรงแรมติดริมแม่น้ำ”

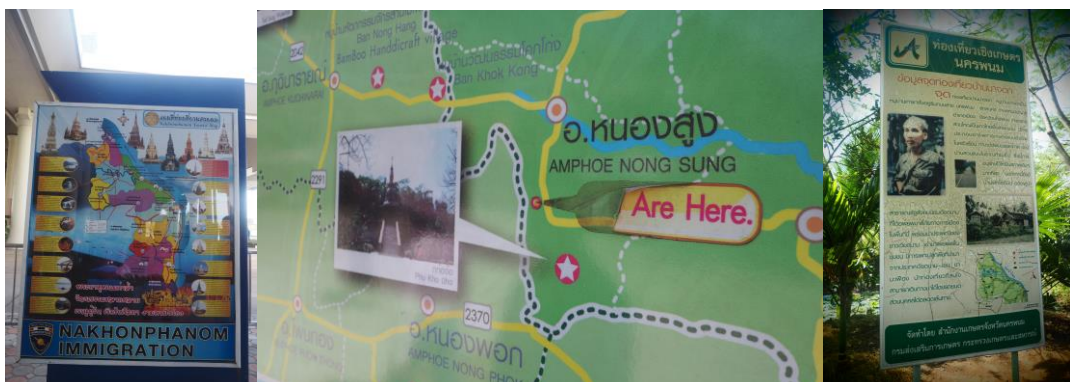

ภาพที่ 4.10 บริจาคอุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเรียนการสอน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 “สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ได้เปรียบในเรื่องของดีดแม่น้ำโขง ของเรานอกจากเล็กแล้วไม่ได้ติดทางผ่าน โอกาสที่คนจะเข้ามาเที่ยวก็น้อยมาก ยกเว้นว่าของเรามีความโดดเด่นหรืออัตลักษณ์คือเชิงพุทธมากกว่า ด้านศาสนา คนโบราณ จะรู้สกลนครในเรื่องของพระอาจารย์มั่น สายกรรมฐาน และวัฒนธรรม ซึ่งรู้ว่าทุกจังหวัดในประเทศไทย เขาก็มองว่าทุกคนมีวัฒนธรรมอยู่แล้ว แต่ภาคอีสานเราไม่รู้ว่าจะดึงดูดตรงไหนนอกจากวัฒนธรรม พุทธศาสนา ธรรมชาติก็สู้ ทะเล ทางเหนือ ไม่ได้อยู่แล้ว คนที่จะมาเที่ยวน่าจะเป็นกลุ่มเฉพาะมากกว่า เช่น จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่มา พระธาตุเชิงชุม วัดป่าสุทธาวาส และเป็นกลุ่มเฉพาะทางจริงๆ คือ คนแก่ กลุ่มผู้สูงอายุ ให้วพระ เขาจะรู้เอง อย่างบริษัทนำเที่ยว หมู่มสาวทัวร์ ถ้าเป็นคนในพื้นที่จะไม่รู้ว่าใครมาเที่ยวบ้านเราบ้าง แต่ถ้าเราเป็นผู้สังเกตการณ์หรืออยากทราบข้อมูลจะรู้ว่า บริษัททัวร์ในกรุงเทพจะมีผู้สูงอายุ พามาให้วพระ แก้ววัดกิติ เจ็ดวัดกิติ แล้วจะเป็นทางผ่านโดยส่วนมาก จะไม่ค่อยพัก เพราะไม่มีกิจกรรม นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สูงอายุกลุ่มเดียวอย่างที่บอก แล้วก็นักเรียนมาทัศนศึกษาตามโอกาส ไม่ได้มากถ้าเทียบกับจังหวัดอื่น”

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

ซึ่งหมายถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่อนักท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภคน้ำไฟ โทรศัพท์ห้องสุขาและสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้เช่น โรงพยาบาล ธนาคาร สำนักงาน ไปรษณียบารบริการในกรณีฉุกเฉิน ก็มีความสำคัญเช่นกัน สอดคล้องกับ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 “เราต้องค้นหาให้ได้ว่าท้องถิ่นนี้มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นอะไรเด่นๆ มีอะไรที่จะรอบรับนักท่องเที่ยวได้บ้าง มีครบไหม อย่างเช่นร้านอาหารในนครพนม ทะลอนชิมริมโขงได้หมดเลย อาหารเวียดนาม อาหารอีสาน ที่นี้คลาสสิกที่สุด แต่ไม่มีร้านที่ใหญ่แล้วรองรับทัวร์ใหญ่ๆ แต่มันเหมาะกับวาเลนเทีย 20-30 คน กำลังน่ารักแต่ขอความถี่เข้ามาแต่อย่ามาแบบแมส กลุ่มนี้พี่ว่าแมสแล้วมันถล่มทลายแล้วมันพัง หลักการว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีเครือข่ายท้องถิ่นสำคัญที่สุด แล้วเราจะทำอะไรง่าย เพียงแต่ว่าแผนกท้องถิ่นต้องค้นหาทรัพย์สินสมบัติของเขามาให้เราให้ได้ว่าเขาทำอะไรกันอยู่”

ภาพที่ 4.11 ป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว

จากการสอบถามข้อมูลของผู้ประกอบการร้านค้า ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์นั้น ผู้ประกอบการให้ความเห็นว่า เมื่อมีคนต่างถิ่นเข้ามาในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยพบปัญหา เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่ได้มีความคาดหวังในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่านักท่องเที่ยวเหล่านี้มีความเข้าใจในบริบทเชิงพื้นที่สูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6** “เป็นร้านอาหารเล็กๆ ที่อยู่ในอำเภอนี้เลยนะ สมัยก่อนก็ขายได้เฉพาะช่วงกลางวัน เพราะคนที่นี่ส่วนใหญ่เค้ากินข้าวเย็นกันที่บ้าน ช่วงหลังพอในอำเภอเรามีแหล่งท่องเที่ยว คนมาเที่ยวมากขึ้น นักท่องเที่ยวเยอะ ฝรั่งเศสก็มีเยอะ ร้านก็เปิดถึงตอนค่ำๆ ขายอาหารง่ายๆนะ ขายฝรั่งก็พวกข้าวผัด ไม่ค่อยยาก ให้รสออกจืดหน่อย บางคนพักแรมนี้หลายๆ วันก็กินแบบเดิมทุกวัน เค้าทานได้นะ ไม่มีปัญหาอะไร”

2. กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม

1) สถานที่ (Attraction)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร ตั้งอยู่ที่บ้านนาบกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยพื้นที่โครงการประมาณ 2,300 ไร่ และพื้นที่เพื่อการพัฒนาป่าไม้ประมาณ 11,000 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 13,300 ไร่ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าภูล้อมข้าว - ภูเพ็ก และป่าโครงการไม้กระยาเลยน้ำพุ เป็นศูนย์ทดลองงานพัฒนาการเกษตรสาขาต่างๆ บนพื้นที่ดินปนทราย เค็ม ขาดแคลนน้ำและนำผลการทดลอง ที่ได้เป็นแบบอย่างให้ราษฎรนำไปปฏิบัติในที่ดิน ของตนเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ ผลการทดลองที่ประสบผลสำเร็จมีหลายด้าน เช่น การผลิตข้าวพันธุ์ดีเหมาะกับท้องถิ่น การปลูกพืชไร้ปลอดสารเคมี การเพาะเห็ด การปลูกยางพารา หวายดง การเลี้ยงสัตว์แบบง่าย ๆ เช่น สุกรหมอยาน และไก่พื้นเมือง การเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน ระบบการทำฟาร์ม การบำรุงดินอย่างถูกวิธี ฯลฯ ตลอดจนการให้ความรู้อาชีพอุตสาหกรรม ในครัวเรือนเพื่อพัฒนาอาชีพของราษฎรในพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10** “ศูนย์พัฒนาภูพานเมื่อก่อนเป็นศูนย์ของในหลวงมาพัฒนาชาวบ้าน ทุกวันนี้ไม่ใช่ส่งเสริมแต่ยังมีการเดินป่า มีสามด้า มีกิจกรรมให้ไปร่วม แล้วมีนักท่องเที่ยวที่มาต่างถิ่นทั้งนั้น แต่ละวันที่มาเป็นล้านเลย”

ภาพที่ 4.12 จุดให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 “เมื่อประมาณ 2 เดือนที่แล้วที่เรารับคณะของราชภัฏศรีสะเกษ พี่เขาเอาเอเยนต์มาแพลนทริป คือตัวสินค้าของนครพนมโดยเฉพาะ มีนครพนมที่เดียวที่เป็นสินค้าของนครพนม ตอนนี้เขาตั้งใจจะเอาฝรั่งมา ตอนนี้เราก็ข้ามไปฝั่งโน้นด้วย คราวนี้กิจกรรมเขาอยากได้คือ 1 เราพาเขาไปไหว้พระ พาฝรั่งไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ หรือกิจกรรมอย่างเช่นเราพาเขาไปดูการทำขนม ก็อยากให้ฝรั่งมีส่วนร่วม หรืออย่างไปดูการทำนา”

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม ตำบลดงขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ อาทิเช่น จักรสานกระติบข้าว ผลิตภัณฑ์หอมแบ่ง เป็นต้นหอมที่มีคุณภาพดี สะอาด ถูกหลักอนามัยหมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม ได้รับเลือกเป็นหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมของหมู่บ้านนั้น โดดเด่นในเรื่องของกิจกรรมการสาธิตการปลูกผัก การเลี้ยงไก่ไข่ การทำนาข้าว และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักรสาน

ภาพที่ 4.13 กิจกรรมบ้านบึงหล่ม

ซึ่งหัวหน้ากลุ่มจักรสานได้กล่าวถึงความสำเร็จของการรวมตัวกันขายงานจักรสานว่า ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 19 “ปกติจะนำไปขายตามงานในจังหวัด มีการผลิตของจำพวกไม้กวาดดอกหญ้า กระติบใส่ข้าวเหนียว ตะกร้าผ้าหรือจำพวกตะกร้าใส่ของเล็กๆ ในบางช่วงต้องมีการทำสินค้าไว้ล่วงหน้า เพราะมีคนรู้จักมากขึ้น ขายของได้เยอะขึ้นทุกปี รายได้จากการขายนั้นทางหมู่บ้านมีระบบสหกรณ์เข้ามารองรับ ในช่วงที่ไม่ได้ทำนา คนในหมู่บ้านก็จะปลูกผัก ทางหมู่บ้านมีแปลงผักปลอดสารพิษซึ่งจะปลูกกันริมตลิ่งของแม่น้ำ มีทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐและนักท่องเที่ยวมาดูงาน

ค่อนข้างเยอะ หากพูดถึงตลาดของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยส่วนใหญ่จะขายสินค้าสำเร็จรูปไปเลย ทางหมู่บ้านไม่เคยมีชาวต่างชาติมาศึกษาดูงาน ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยและนักศึกษาที่เรียนทางด้านเกษตรมาแลกเปลี่ยนความรู้ มาอยู่ในหมู่บ้านประมาณอาทิตย์หนึ่ง” สอดคล้องกับ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 12 “มันจะมีบ้านอยู่ไหนที่โน่นกับคอนตาล 2 ที่ บ้านกู ๆ นี่เขา อ่า อยู่หนองสูงค่ะ หมู่บ้าน ๆ ภูนี้เขา ๆ full option ของเขาอยู่แล้ว ไปนี่คือตอบโจทย์หมดทุกอย่าง แต่ที่เนี่ยทำยังไม่ถึง สุด อืม นั่นคือที่หนึ่ง อีกที่หนึ่งก็อยู่ที่อะไรนะบ้านบึงหล่ม ๆ ก็อยู่ตรงแถวนี้ค๊ะ เส้นทางที่ไปธาตุพนม นั้นนะอันนั้นก็จะเป็น style แบบว่าคือ ๆ เพิ่งจะเริ่มทำ แต่เขาเองมีของเขาอยู่แล้วคือ 1. กลุ่มจักรสาน 2. แล้วมวลชนที่มันเป็นแบบว่าเป็นไทยอีสานยัง ๆ อยู่เหมือนเดิมค๊ะ ยังมีความเป็น real thai อีสานอยู่ แต่ว่าไม่ใช่ว่าจะไม่ทันสมัยเลย เพราะว่ามันไม่ได้ไกลการตัวเมือง เพียงแต่ว่าด้วยวิถีด้วย เรื่องของงานบุญ เรื่องของอาชีพแบบเนี่ย เขาก็เลยยังคงเดิมไว้อยู่ แล้วก็แปลงเกษตรริมน้ำโขง ซึ่งเขาจะปลูกเป็นแปลงหมดเลยแถวนี้แหละ แล้วปลูกมะเขือ ค่ะน้ำ หัตถกรรมจะอยู่กับ ๆ แปลงเกษตรเนอะ จะอยู่ติดกัน”

ภาพที่ 4.14 หัตถกรรมจักรสานบ้านบึงหล่ม

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 “ททท.ก็สนับสนุนให้เราพานักท่องเที่ยวมา เมื่อพฤษภาคม เราพานักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งมาคือเขามีพิธีปลูกฝ้าย มีการดูแลต้นฝ้าย พอดันฝ้ายโตเดือนตุลาคม พุทธศักราช จะเป็นหน้ากฐิน จะต้องเป็นสาวพรหมจรรย์ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กหมดเลยไปเก็บ เก็บฝ้าย เสร็จแล้วเอาไปทอ เราจะเห็นกรรมวิธีของชาวบ้านไปทอ ทอเสร็จแล้ว ภายในวันเดียวต้องเสร็จ วันรุ่งขึ้นเอาผ้าเป็นผ้ากฐิน”

2) การเข้าถึงแหล่ง (Access)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร ตั้งอยู่กลางเทือกเขาภูพาน บนเส้นทางหลวงสายสกลนคร-กาฬสินธุ์ เส้นทางหลวงหมายเลข 213 ห่างจากตัวเมืองสกลนคร 13 กิโลเมตร มีทางแยกเข้าไปทางด้านขวามือ ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 2106 การเดินทางจะต้องเดินทางด้วยรถส่วนตัว มีรถประจำทางผ่านค่อนข้างน้อย แต่ภายในศูนย์ฯ มีแหล่งอำนวยความสะดวกเพียงพอเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ดังคำสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 “การชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯให้จบในวันเดียว ไม่ใช่เรื่องยาก เพราะทางศูนย์ฯมี

บริการรถพ่วงพาชม และแม้ ศูนย์ศึกษาฯ อาจจะยังไม่ได้ถูกบรรจุไว้เป็น “แหล่งท่องเที่ยว” ขึ้นหน้า ขึ้นตาของเมืองสกล แต่สำหรับผู้สนใจเดินทางหาความรู้ใหม่ๆ ไล่ตัว โดยเฉพาะความรู้เพื่อการทำความเข้าใจ หรือจะมาอุดหนุนสินค้าชุมชนคนสกลแท้ๆ ก็สามารถเข้าเยี่ยมชมศูนย์แห่งนี้ได้ทุกวัน”

ภาพที่ 4.15 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม ตำบลดงขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำโขง มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านธรรมชาติ และแหล่งอาหารที่ได้จากแม่น้ำโขง สภาพอากาศมี 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูร้อน ฤดูหนาว อากาศดีเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบบรรยากาศที่สบาย ๆ ดิตชายฝั่งแม่น้ำโขง ห่างจากตัวเมืองประมาณ 24 กิโลเมตร ดังคำสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 “นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาที่นี่ได้ตลอดทั้งปี ปกติหากเป็นกรุ๊ปทัวร์มาดูงาน เมื่อใกล้ถึง เราก็จะมีเจ้าหน้าที่หรือผู้ใหญ่บ้านออกไปรับตรงบริเวณปากทาง ส่วนการเดินทางทางเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขงนี้ไม่มีนะ ของเราเป็นตลิ่งไม่ได้มีทำน้ำให้เดินทางมาถึง ฝั่งตรงข้ามก็เป็นฝั่งลาวเลยสามารถมองเห็นได้ แต่ส่วนใหญ่เค้าก็มากันถูกนะ เห็นบางคนบอกว่าหมู่บ้านนี้มีในอินเทอร์เน็ตด้วย ดูแล้วเดินทางมาถึงเองได้”

ภาพที่ 4.16 แปลงผักปลอดสารพิษบ้านบึงหล่ม

3) ที่พัก (Accommodation)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร คำสัมภาษณ์
ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 “เนื่องจากที่นี่มีศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพานของพระเจ้าอยู่หัว ที่นี้ถือเป็นศูนย์ใหญ่
ที่สุด คนมาดูงานแต่ละปีเป็นแสน สถิติแต่ละปีมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ แล้วก็เกษตรกร แต่ส่วนหนึ่งที่มี
อย่างเช่น มีนักท่องเที่ยวมา อย่างปีก่อนผมก็พาราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นนักศึกษาจะจบแล้วกับอาจารย์
มาดูงานซึ่งเรามีที่พักเพียงพอแก่การรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการมีกิจกรรมศึกษาดูงานด้วย”

ภาพที่ 4.17 เรือนพักศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม ที่พักในหมู่บ้านที่ใช้เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวของ
หมู่บ้านบึงหล่มนั้น หากเป็นกลุ่มเล็กๆ นักท่องเที่ยวจะต้องนอนที่บ้านของคนในหมู่บ้าน (โฮมสเตย์)
ซึ่งในหมู่บ้านจะมีบ้านพักลักษณะเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ประมาณ 10 หลัง นักท่องเที่ยว
จะต้องกินอยู่กับชาวบ้าน มีค่าใช้จ่ายต่ำ เนื่องจากค่อนข้างอยู่ไกลจากตัวเมืองนครพนม จึงไม่เหมาะที่
นักท่องเที่ยวจะพำนักในตัวเมือง

4) รูปแบบกิจกรรม (Activity)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร จะมีการสร้าง
อาชีพโดยการสาธิตการเลี้ยงไก่ดำ เนื้อวัวโคขุน เนื้อหมูดำ การปลูกข้าวฮาง ข้าวกล้อง เรียนรู้การทอ
ผ้า การแปรรูปหัตถกรรมประเภทผ้า ดังคำสัมภาษณ์ของ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11 “คุณนาย พล
เศษ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ศูนย์พัฒนาภูพานฯ ได้เป็นผู้พาเราชมพื้นที่ส่วนงานต่างๆ อาทิ แปลงนา

ข้าวเกษตรอินทรีย์ ซึ่งยามนี้เป็นนาสีเขียวแก่อีกไม่นานก็จะกลายเป็นสีทองให้ได้เก็บเกี่ยว และมีข้าวพันธุ์สกลนครที่โดดเด่น” สอดคล้องกับ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 34 “หรือเมื่อมาชมงานศึกษาและพัฒนาป่าไม้ เมื่อเดินเข้าไปก็จะพบกับกรงอนุรักษ์นกหายาก พันธุ์ไม้ต่างๆ ฝายชะลอน้ำ และพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า อาทิ เนื้อทราย หมูป่า เป็นต้น จุดนี้ยังทำเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ให้เด็กๆ ได้เข้ามาจัดกิจกรรมค่ายพักแรมได้”

ภาพที่ 4.18 กิจกรรมทำนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน

ตารางที่ 4.74 จำนวนคณะที่เข้าศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ 2556

ลำดับ ที่	เดือน	จำนวน		นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ	อาชีพ			
		(คณะ)	(คน)			เกษตรกร	ประชาชน ทั่วไป	ชาวต่าง ประเทศ	ทำสารคดี
1	ต.ค.55	40	2,908	1,832	482	448	106	34	6
2	พ.ย.55	54	5,394	3,620	608	1,112	54	-	-
3	ธ.ค.55	66	6,445	4,746	682	836	114	50	17
4	ม.ค.56	87	7,089	4,678	753	1,488	76	44	50
5	ก.พ.56	120	11,780	7,814	1,198	2,502	87	119	60
6	มี.ค.56	115	9,431	4,838	1,097	3,336	147	1	12
7	เม.ย.56	29	1,714	109	407	920	202	76	-
8	พ.ค.56	40	2,263	256	298	1,358	8	3	-
9	มิ.ย.56	52	4,635	755	496	3,351	13	16	4
10	ก.ค.56	47	4,374	966	7,161	2,249	19	-	-
11	ส.ค.56	87	6,835	3,290	1,743	1,768	6	24	4
12	ก.ย.56	74	7,613	2,642	1,004	3,923	9	35	-
รวมทั้งหมด		811	70,481	35,546	15,929	23,291	841	402	153

นอกเหนือจากกิจกรรมทางการเกษตรแล้ว ทางศูนย์ยังมีกิจกรรมงานฝีมือให้นักท่องเที่ยวได้ลองลงมือทำด้วยตนเอง และยังมีสินค้าขึ้นชื่อของจังหวัดสกลนครให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อเป็นของที่ระลึกอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 “สกลเลยเป็นผ้าคราม คือถ้าเราเอาตรงนี้ดึงเป็นแมกเนตเข้ามา โดยที่เอวาวเลนเทียเข้ามาด้วย” ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 “ผลิตภัณฑ์

เหมือนผ้าครามเขาพยายามทำให้เป็นอัตลักษณ์ โปรดัคส์ของจังหวัดอยู่แล้ว ถ้าสังเกตเมื่อวานผู้ใหญ่จะใส่ คือเขาจะส่งเสริม แล้วมีหลายอำเภอที่ทำผ้าย้อมครามเพื่อส่งออกนอก ในจังหวัดร้านผ้าครามเยอะมาก ที่เป็นกลุ่มการผลิตจะรู้เรื่องการตลาดดีมาก”

ภาพที่ 4.19 นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ อยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติภูพาน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปสัมผัสธรรมชาติ หรือร่วมกิจกรรมเดินป่าได้ที่อุทยาน หรือพักที่บ้านพักเรือนรับรองของอุทยาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบใกล้เคียงที่น่าสนใจ เช่น

“น้ำตกคำหอม และ โค้งปั้งจู” ตั้งอยู่บนถนนสายสกลนคร - กาฬสินธุ์ เป็นช่วงที่คดเคี้ยวไปมาเหมือนกับงูเลื้อย ริมทางตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม การคมนาคม เข้าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้สะดวก และปลอดภัย สามารถเดินทางเข้าถึงตลอดทั้งปี สำหรับน้ำตกต่าง ๆ จะมีน้ำเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น

“ผานางเมิน และลานสาวเอ้” อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 700 เมตร และ 2 กม. ตามลำดับตามทางเดินเท้าจาก ที่ทำการ สองข้างทางจะเป็นป่าพรงไปตลอดถึงริมหน้าผา ซึ่งเป็นลาดหินทอดยาวหันหน้าไปทางทิศตะวันตกมองเห็นธรรมชาติเบื้องล่างได้อย่างชัดเจนสวยงาม ส่วนด้านล่างหน้าผามีทางเดินไปลานสาวเอ้ ซึ่งเป็นลานหินธรรมชาติที่สวยงาม อยู่ท่ามกลางป่าเขาและบริเวณหน้าผาสูงชันในเดือนสิงหาคม - ตุลาคม และจะได้พบเห็นดอกไม้ขึ้นสลบสี เป็นทุ่งกว้างเหมาะสำหรับพักผ่อน ถ่ายภาพ และชมธรรมชาติ

“ถ้าเสรีไทย” เป็นถ้ำที่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝ่ายเสรีไทย ได้ใช้เป็นที่พักพิงและเสบียง เพราะเป็นทำเลที่เหมาะสม ปกปิดด้วยป่าไม้ที่เขียวชอุ่ม และบริเวณเดียวกันมีร่องรอยการขุดแต่งเพื่อเป็นสนามบินลับด้วย ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9** “แม่แต่ภูผาเหล็กที่อยู่สองดาว ถามว่าเต็มไหม เต็ม ถ้าเป็นช่วงวันหยุดยาวเต็ม มีคนไปเข้าไปพักเป็นห้องเป็นบ้าน ทำให้เราคิดว่าสิ่งที่ไม่มันมี ไปสองดาวอำเภอโชนันเป็นคอมมิวนิสต์เดิม เขาก็มีเรื่องของจิตภูมิศาสตร์ เสียชีวิตที่นี่ มีอนุสรณ์ที่นั่น ถ้าไปภูพานจะมีอนุสาวรีย์ของ เตีย ลีชาน พวกเสรีไทยก็อยู่ที่นี่ สกลนครมีความหลากหลายในเชิงของเดิม ร้านค้าเก่า รัตนโกสินทร์ คอมมิวนิสต์ เสรีไทยมีความหลากหลาย สตอรีเยอะ”

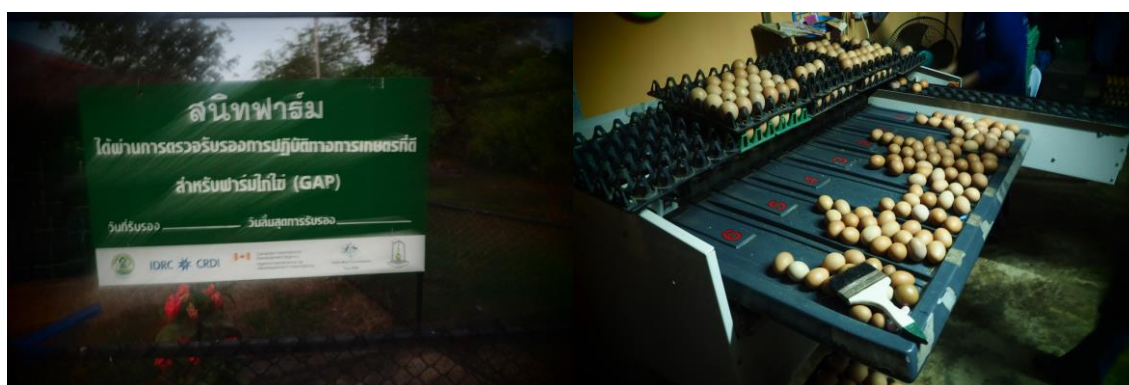
ภาพที่ 4.20 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.มุกดาหาร

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม นอกจากกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ฐานเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจรแล้วนั้น การปลูกต้นหอม การสร้างอาชีพด้วยงานหัตถกรรมจักสานกระติบข้าวเหนียว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ในละแวกนั้นได้ อาทิเช่น

“อุทยานดอนปู่ตา (ดอนหอ)” เป็นบริเวณป่าที่บรรพบุรุษไว้กราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครองป้องกันภัย มีซากสิ่งปลูกสร้างที่คาดว่าจะเป็นวัด ตั้งแต่โบราณมีอายุหลายร้อยปี

“ชายฝั่งแม่น้ำโขง” เป็นชายฝั่งที่มีระยะทาง 10 กิโลเมตร น้ำใสสามารถลงเล่นน้ำได้ และเป็นแหล่งจับปลาน้ำโขงเพื่อเป็นอาหารมานาน

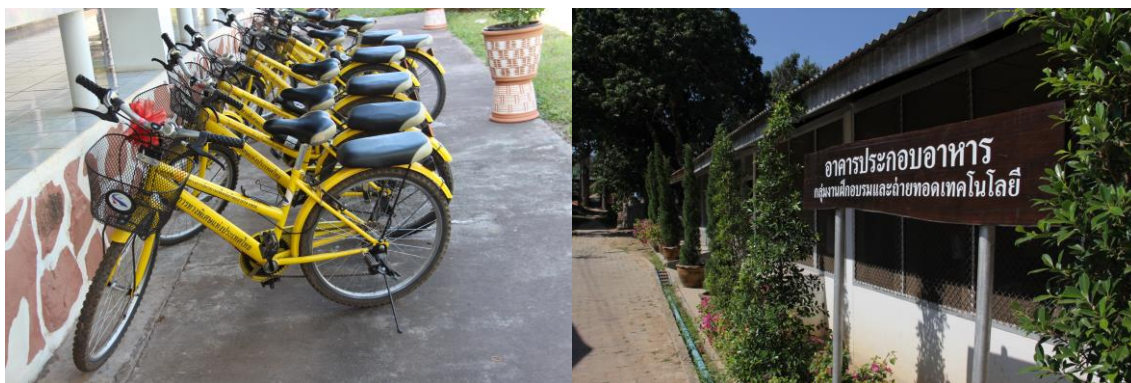
“บึงหล่ม” มีเนื้อที่ทั้งหมด 10 ไร่ เป็นบึงเก่าแก่และได้รับการพัฒนาขุดลอก แล้วบริเวณริมบึงเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย

ภาพที่ 4.21 กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

รูปแบบกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยบริบทในเชิงพื้นที่ของกลุ่มจังหวัด สกลนคร นครพนมและมุกดาหารนั้น แหล่งกิจกรรมเหล่านี้จะค่อนข้างตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง ทั้งยังเข้าถึงไปในพื้นที่ของตัวอำเภออีกด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นไปรษณีย์ ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ร้านค้าสะดวกซื้อหรือร้านอินเทอร์เน็ตจึงหาได้ยาก

ภาพที่ 4.22 สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการบริการนักท่องเที่ยว

3. กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก

1) สถานที่ (Attraction)

งานสาธารณสุขและงานดูแลเด็ก ในกลุ่มจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร มีการพำนักรักษาของชาวต่างชาติในลักษณะการพำนักระยะยาว กล่าวคือ กลุ่มชาวต่างชาติเหล่านี้ได้แต่งงานกับคนไทยเชื้อสายอีสาน ดังนั้นจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจะพบว่าตามสถานพยาบาล ทั้งในโรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลประจำอำเภอ จึงมีชาวต่างชาติมาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 15** “ที่โรงพยาบาลนครพนมนี้มีฝรั่งมาหาหมอเยอะมาก มีทุกวันตลอดทั้งวัน ส่วนใหญ่เลยจะเป็นฝรั่งที่ข้ามมาจากฝั่งลาว คือบางคนเดินทางข้ามฝั่งลาวเพื่อมาหาหมอโดยเฉพาะ ก็อาจเป็นไปได้นะว่าฝรั่งพวกนี้เค้าได้รับอุบัติเหตุในช่วงที่กำลังท่องเที่ยว แต่เค้าคงไม่มั่นใจการรักษายาบาลของโรงพยาบาลในลาว เค้าเลยยอมข้ามมาหาหมอทางฝั่งนี้ เป็นธรรมดาเพราะระบบความสะอาดหรือเทคโนโลยีอะไรต่อมิอะไรเราดีกว่าฝั่งนู้นมาก”

โรงพยาบาลสกลนคร และ โรงพยาบาลนครพนม โรงพยาบาลเรณูนคร จะมีผู้ป่วยมาเข้ารับบริการอย่างหนาแน่นตลอดทั้งวัน จากการเข้าสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไปของโรงพยาบาล ก็ทราบว่าโดยส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติค่อนข้างมาก เมื่อถามถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ผู้ให้สัมภาษณ์ก็บอกว่ามีเข้ามาที่โรงพยาบาลอยู่บ้างแต่ไม่ได้มีตลอด ดังคำสัมภาษณ์ **ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 18** “เมื่อสองสามเดือนก่อนมีกลุ่มนักท่องเที่ยวจากเนเธอร์แลนด์ อายุไม่มากนัก น่าจะอยู่ช่วงเพิ่งเรียนจบมหาวิทยาลัยใหม่ๆ เค้าบอกว่าเค้าเรียนหมอมาแต่ก็ไม่ใช่ทุกคนหรอก คือมีอยู่ไม่กี่คนในกลุ่มนั้นที่เป็นหมอ เค้ามาช่วยงานเป็นล่ามแปลภาษาอยู่ประมาณอาทิตย์นึง เห็นบอกว่าเค้ารอเพื่ออีกกลุ่มหนึ่งที่เดินทางเข้ามาทางเวียดนามและจะไปกรุงเทพพร้อมกัน”

ภาพที่ 4.23 โรงพยาบาลเรณูนคร

ในกลุ่มของนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้น จากการสัมภาษณ์ทราบได้ว่า คนไทยมาเป็นอาสาสมัครช่วยงานโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการศึกษาหรืออาสาสมัครทดลองงาน กลุ่มนักดนตรีอิสระที่เดินทางไปมาหลายจังหวัด และมาเล่นดนตรีให้กับคนในโรงพยาบาลฟัง เป็นต้น

2) การเข้าถึงแหล่ง (Access)

โรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือโรงพยาบาลประจำอำเภอนั้น โดยส่วนใหญ่จะมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก อยู่ในย่านใจกลางเมือง จากการลงพื้นที่จึงไม่พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงพื้นที่

ภาพที่ 4.24 ระบบขนส่งสาธารณะ

3) ที่พัก (Accommodation)

เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำบัดฟื้นฟูประโยชน์ประเภทงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก นั้น โดยส่วนใหญ่สถานที่ตั้งจะตั้งอยู่ในเมืองหรือพื้นที่ชุมชน ดังนั้นจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจึงไม่พบปัญหาในเรื่องของแหล่งที่พัก อาจจะมีบ้างที่นักท่องเที่ยวประสบปัญหาเรื่องราคาที่พักเนื่องจากที่พักส่วนใหญ่ไม่ได้มีราคาสำหรับนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะพักในระยะยาวมากกว่า 1 สัปดาห์

4) รูปแบบกิจกรรม (Activity)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พื้นที่กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก ในจังหวัด สกลนคร นครพนมและมุกดาหารนั้น รูปแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมมาทำกิจกรรมเชิงบำบัดฟื้นฟู ประโยชน์ได้แก่ งานบริการล่ามแปลภาษาให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ กิจกรรมเล่นดนตรีบำบัดใน โรงพยาบาล งานบริการการให้ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว หรือนักศึกษาพยาบาลมาช่วยอำนวยความสะดวกเพื่อการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในกับนักท่องเที่ยวซึ่งเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลยินดีให้คำแนะนำ โดยต้องการให้นักท่องเที่ยวเพื่อการบำบัดฟื้นฟูประโยชน์ เหล่านี้มาร่วมทำกิจกรรมให้มากขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 22 “ที่นี่โรงพยาบาลเรณูนครนี้ มีกลุ่มจิตอาสาเข้ามาตลอดเลยคะ ฝรั่งบ้าง คนไทยบ้าง เรามีอาหารให้เขาทานด้วยนะ นอกจากนี้ทางโรงพยาบาลจะมีเสื้อยืดให้ใส่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มคนที่จะ มาช่วยเหลือโรงพยาบาล กลุ่มจิตอาสาที่มีน้ำใจ นักท่องเที่ยวที่มาทำงานเขาก็จะเกิดความภูมิใจเนอะ เราคิดว่าอย่างนั้น”

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

แหล่งอำนวยความสะดวกในกลุ่มจังหวัดสนุก ในบริบทเชิงพื้นที่ของกิจกรรมงาน
สาธารณสุขแรงงานดูแลเด็กนั้น ค่อนข้างที่สิ่งอำนวยความสะดวกครบครันกว่ารูปแบบกิจกรรมอื่นๆ

ภาพที่ 4.25 จุดบริการนักท่องเที่ยว

4. กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

1) สถานที่ (Attraction)

โฮมสเตย์บ้านภู อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร บ้านภูเป็นหมู่บ้านชาวผู้ไทย ตั้งอยู่บนเนินเขาเตี้ยล้อมรอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน ในอดีต เทือกเขาเหล่านี้เต็มไปด้วยป่าไม้ พืชพันธุ์ ธรรมชาติและสัตว์ป่านานาชนิด แต่ในปัจจุบันได้ลดน้อยลง เนื่องจากการขยายตัวของประชากรในชุมชนทำให้ความต้องการที่ทำกินเพิ่มมากขึ้น ระหว่างหมู่บ้านกับภูเขาเป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำไร่ ทำนา มีลำห้วยที่เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอยู่ จำนวน 3 สาย ภูมิอากาศ มีสามฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว อากาศจะร้อนมากในฤดูร้อน และจะหนาวมากในฤดูหนาว ชาวผู้ไทยบ้านภูมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างประหยัดและพอเพียง อาหารส่วนมากจะเป็นผักพื้นบ้าน ปลอดภัย ปลอดสารพิษ ปลูกหอม กระเทียมเก็บไว้กินในฤดูฝน มีผักสวนครัว รั้วกินได้ การแต่งกายผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นสีดำ ตีนซิ่นมีลาย สวมเสื้อแขนยาวสีดำแถบแดง ผู้ชายใช้ชุดเสื้อม่อฮ่อม นิยมแต่งในงานประเพณีต่างๆ มีศิลปการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ไทย เช่น การฟ้อนผู้ไทย รำผู้ไทย (รำเลาะบ้าน รำเลาะตูป รำเลาะภู รำลงช่วง รำเสียงโชคชะตา รำอวยพร)

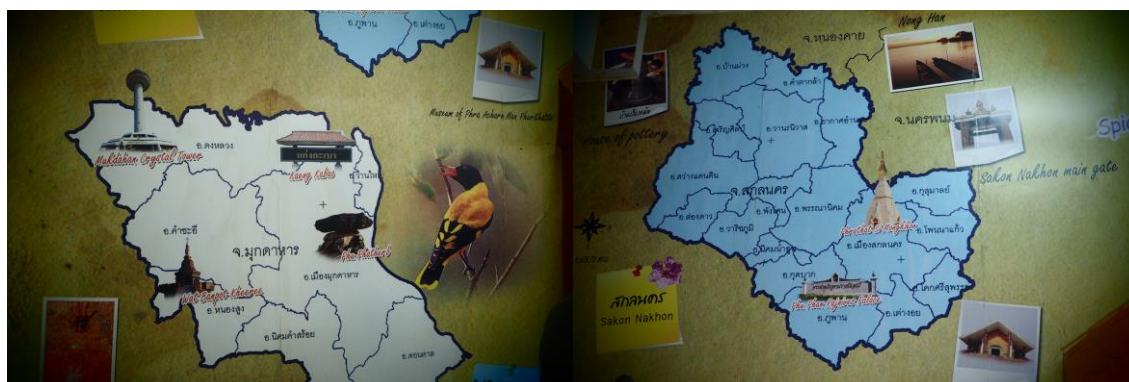
ชาวบ้านภูมิพิธีกรรมที่สำคัญ เช่น พิธีเหยา ซึ่งเกิดจากความเชื่อสามอย่างคือ ความเชื่อเกี่ยวกับปัญหาในการดำรงชีวิตของความเชื่อเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ความเชื่อเกี่ยวกับการเจ็บป่วย พิธีเลี้ยงปู่ตา เป็นพิธีกรรมที่ชาวผู้ไทยจะทำก่อนถึงฤดูเพาะปลูกของทุกปี เป็นการเลี้ยงบรรพบุรุษเพื่อให้ท่านช่วยเหลือดูแลให้ข้าวปลาอุดมสมบูรณ์ ชาวผู้ไทยมีประเพณีหลายอย่าง เช่น การเกิด การบวช การแต่งงาน งานศพ บุญสงกรานต์ การสักราช บุญผะเหวด การล้างบ้านผญาผู้ไทย (วรรณกรรมผู้ไทย) นิทานผู้ไทย ความเชื่อเรื่องการกิน (การคะลำ) ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านภู ได้แก่ ฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ และการถ่ายทอดงานหัตถกรรมต่างๆ

ภาพที่ 4.26 บ้านภู

2) การเข้าถึงแหล่ง (Access)

การเดินทางเข้าหมู่บ้าน เดินทางจากจังหวัดมุกดาหารโดยใช้ทางหลวงสายมุกดาหาร-กุฉินารายณ์ หมายเลข 2042 เลี้ยวเข้าตัวเมืองหนองสูงตรงทางแยกหน้าที่ว่าการอำเภอหนองสูง ตรงไปตามถนนหมายเลข 2370 สายอำเภอหนองสูง-อำเภอนิคมน้ำอ้อย ประมาณ 7 กิโลเมตร ก็จะถึงบ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 4.27 แผนที่ท่องเที่ยว

รถยนต์โดยสารประจำทาง /รถปรับอากาศ กรุงเทพฯ – มุกดาหาร สาย 927 , 928
เดินทางตามเส้นทาง กรุงเทพฯ -> สระบุรี -> นครราชสีมา -> อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น -> มหาสารคาม
-> ร้อยเอ็ด -> ถึงแล้ว อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร

3) ที่พัก (Accommodation)

หมู่บ้านผู้ไทยได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2551 – 2552 ค่าบริการห้องพักโฮมสเตย์ จำนวน 120 คนขึ้นไป 450 บาท/คน/คืน จำนวน 50 คนขึ้นไป 500 บาท/คน/คืน จำนวน 30-49 คน 600 บาท/คน/คืน ปัจจุบันบ้านภูมิโฮมสเตย์เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวประมาณ 80 หลัง โดยสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ 280 คน

ภาพที่ 4.28 ที่พักบ้านภู

4) รูปแบบกิจกรรม (Activity)

การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่น (Ethnic tourism) คือ การสัมผัสกับกลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์ และภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตัวของนักท่องเที่ยวโดยตรงจากการได้ใช้ชีวิตร่วมกันหรือพบปะพูดคุยกันในระยะเวลาหนึ่ง กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน หรือการได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สอดคล้องกับ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 “ส่วนใหญ่โฮมสเตย์ของเราที่ต่างๆ คือมีที่บ้านภู เป็นโฮมสเตย์ที่เข้มแข็ง เพราะว่าเขาออกงานบ่อย มีโอกาสต้อนรับ

นักท่องเที่ยว เพราะว่าที่นั่นเราสามารถพาแขกไปพักได้ ถ้าเรามีฝรั่งเราไปพักที่โฮมสเตย์โน่นได้ เป็น การเรียนรู้ว่าชาวบ้านเขาทำอะไร ตอนเช้าเขาก็พาตัดบาตรเช้า กินข้าวเสร็จแล้วอาจจะเดินป่าหรือ อะไรแล้วแต่มีกิจกรรม” นักท่องเที่ยวที่บ้านภู มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยส่วนใหญ่จะ เดินทางมาเป็นหมู่คณะ ไม่น้อยกว่า 20 คน รูปแบบกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่มาช่วย สอนภาษาอังกฤษให้กับคนในชุมชน การร่วมเรียนรู้กับคนในชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การ ช่วยคนในชุมชนพัฒนาแพคเกจจิ้ง

ภาพที่ 4.29 กิจกรรมบ้านภู

ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภูจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับคนในชุมชน โดยมีผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการ หมู่บ้านร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์คอยดูแลให้ความรู้กับชาวบ้านโดยยึดหลัก เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริฯ ชาวบ้านภูได้สร้างฐานสาธิตการเรียนรู้เพื่อให้ชาวบ้านภูได้ ศึกษา ดังนี้

ฐานที่ 1 การลดรายจ่าย เป็นฐานที่ให้ความรู้แก่ โดยการสาธิต กิจกรรม ที่สามารถ ลดรายจ่ายให้กับครัวเรือน เช่น การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ ขุดบ่อ เลี้ยงปลาทำน้ำหมักสารไล่แมลงน้ำยาล้างจาน การลดละเลิกอบายมุขและการทำ บัญชีครัวเรือน ฐาน ลดรายจ่ายตั้งอยู่ที่ กลุ่มปุ๋ยอัดเม็ดชีวภาพ มีการสาธิตการทำปุ๋ยทุกชนิด เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำ สูตร ต่างๆปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งชุมชนสามารถเข้ามาเรียนรู้และนำไปใช้ในครัวเรือนทดแทน การใช้ปุ๋ยเคมีในนา ไร่ สวน สามารถลดรายจ่ายค่าปุ๋ยได้เป็นอย่างมากฐานที่ 2 ด้านการเพิ่มรายได้ คนในชุมชนและนอก ชุมชนสามารถเข้ามาเรียนรู้กับกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ในหมู่บ้านได้ตามความถนัด ได้แก่ กลุ่มทอผ้าฝ้าย ลายขิดบ้านภู กลุ่มทอผ้าฝ้ายแปรรูปบ้านภู กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมบ้านภู กลุ่มทอผ้าสิรินคร กลุ่ม เพาะเห็ดและกลุ่มเลี้ยงโค จนสามารถทำเป็นอาชีพเสริมทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพหลัก

ที่ทำอยู่และทุกครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นฐานที่ 3 ด้านการประหยัด มีการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านถั่ว และธนาคารหมู่บ้านคีรีนคร ส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการประหยัด ทำให้คนในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวภูไท ที่รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักเก็บออม มีน้อยใช้น้อย มีมากใช้อย่างรู้คุณค่าฐานที่ 4 ด้านการเรียนรู้ ชาวบ้านภูได้จัดให้มีการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปราชญ์ชาวบ้านจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญให้กับลูกหลานในหมู่บ้าน ได้แก่ อัตลักษณ์วิถีชีวิตผู้ไท ซึ่งมีหลักยึดมั่นในความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี และใฝ่ศึกษา การแต่งกายแบบผู้ไท การขับร้องเพลงสอนธรรมะ เพลงกล่อมเด็ก การเล่นดนตรีพื้นบ้าน เช่น โปงลาง การทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ และการถักสายรัดประคตใหม่สำหรับพระภิกษุ เป็นต้นฐานที่ 5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฐานที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับพืช ผักพื้นบ้าน และการใช้สมุนไพรในการรักษาโรค การแบ่งเขตรับผิดชอบดูแลป่า ภูเขาและแหล่งน้ำในชุมชน โดยกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ ในการดูแลเขตอนุรักษ์ป่า ภูเขา และต้นน้ำลำธารต่าง ๆ ฐานที่ 6 ด้านการเอื้ออารีต่อกัน ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของหมู่บ้านการเตรียมความพร้อม การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของคนในชุมชน มีการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจขึ้น 3 กองทุนได้แก่ กองทุนฌาปนกิจบ้านภู กองทุนฌาปนกิจ ธนาคารหมู่บ้านคีรีนคร และกองทุนฌาปนกิจกองทุนหมู่บ้านและมีการจัดร้านค้าชุมชน เพื่อส่งเสริม การลดรายจ่ายในชุมชนได้แก่ ร้านค้าชุมชนบ้านภู หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 2 ร้านค้าสหกรณ์บ้านภู ร้านค้าชุมชนริมทาง

2. เรียนรู้และรักษาวัฒนธรรม เป็นการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อกัน การสร้างความภาคภูมิใจ รัก ห่วงแหน และรักษาไว้ซึ่งลักษณะที่โดดเด่นของชาวผู้ไท ซึ่งมีกิจกรรมสอดแทรกไว้ในฐานการเรียนรู้และการอนุรักษ์

3. เรียนรู้สิ่งที่ควรรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกชุมชน โดยการเปิดตัวเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวโดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนนอกชุมชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเรียนรู้ เป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักของคนนอกชุมชน และคนในชุมชนได้แสดงให้ลูกหลานได้เรียนรู้วิถีชีวิตโดยทางอ้อม ในปี 2552 มีผู้เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 70 คนะจากหลายชุมชน

4. การจัดการความรู้ เป็นการรวบรวมความรู้เดิมและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เก็บแสดงข้อมูลไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน เช่น วิธีทำแกงกะบั้ง การคิดค้นลายผ้าไหม การทอผ้า การแก้พิษเห็บ การใช้สมุนไพรพื้นบ้านรักษาโรค เป็นต้น และขยายผลองค์ความรู้สู่กลุ่มองค์กร บุคคลในชุมชนและภายนอกชุมชน

5. การประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน โดยการทำแผ่นพับและเปิดเว็บไซต์บ้านภูดอทเน็ต :www.banphu.net

ภาพที่ 4.30 ความร่วมมือของคนในชุมชน

ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู มีความสำคัญกับชุมชนบ้านภูมาก เพราะเป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดง ข้อมูลของหมู่บ้าน ข้อมูลกลุ่มองค์กรชุมชน แผนชุมชน องค์ความรู้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนั้น ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภูยังเป็นศูนย์กลางที่คนในชุมชนเข้ามาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นสถานที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างกลุ่ม องค์กรชุมชนและภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และอีกประการ หนึ่งที่สำคัญ คือ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านภู เป็นอาคารสำหรับต้อนรับ และให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ที่มาทัศนศึกษาดูงาน จึงได้มีการพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่สมบูรณ์แบบ และจะดำเนินการให้เป็นศูนย์เรียนรู้ ICT ชุมชนต่อไป

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

โฮมสเตย์บ้านภู เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอหนองสูง ภายในหมู่บ้านมีร้านค้า 2 แห่ง มีร้านอาหาร ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านตัดผม หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักที่โฮมสเตย์บ้านภู ชาวบ้านผู้เป็นเจ้าของบ้านก็จะมีอาหารให้นักท่องเที่ยวทานตลอด 3 มื้อ อาหารส่วนใหญ่ก็จะเป็นอาหารพื้นเมืองอีสาน อาทิเช่น แกงอ่อม แกงหอย น้ำพริกผู้ไทย แจ่วบอง ส้มตำปลาร้า ต้มปลา ซึ่งเมื่อเรามาพักผู้เป็นเจ้าของบ้านก็จะมาสอบถามนักท่องเที่ยวก่อน ว่าสามารถทานอาหารอะไรได้บ้าง วัตถุดิบในการปรุงอาหารก็จะเป็นวัตถุดิบในหมู่บ้านตามฤดูกาล อีกทั้งบ้านแต่ละหลังก็จะมีจักรยานไว้สำหรับนักท่องเที่ยวปั่นไปทำกิจกรรม หรือไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

ภาพที่ 4.31 นักท่องเที่ยวและชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนมมุกดาหาร) โดยการการวิจัยแบบผสม ซึ่งมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

จากการเก็บข้อมูลด้านอุปสงค์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทยตามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 และเป็นเพศชายจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 และนักท่องเที่ยวส่วนมากไม่เคยเป็นอาสาสมัครหรือเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75

1.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.81) อันดับหนึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 (SD = 0.74)

1.3 ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวไทยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 1.00) อันดับหนึ่ง เห็นว่านักท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 (SD = 0.76)

1.4 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า อันดับหนึ่ง การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 24.48 อันดับสอง กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 และอันดับสาม การสอนและให้ความรู้ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 ตามลำดับ

1.5 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.76) โดยอันดับหนึ่ง

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.36 (SD = 0.72)

1.6 ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ สรุปได้ว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 72.18 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 23.68 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 61.28 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20

กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.95 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.89 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 57.72 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 26.42

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า เพศหญิงจะให้ความสนใจในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 69.93 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้จะมีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 28.76 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 62.09 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.99

2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

จากการเก็บข้อมูลด้านอุปสงค์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 190 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 190 คน พบว่าชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 53.68 มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 27.37 มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 65.59 เป็นพนักงานบริษัท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 43.62 มีรายได้ต่อเดือน 12,000 – 36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.21 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 37.89 ก่อนที่จะเดินทางมากลุ่มจังหวัด

สนุกนักท่องเที่ยวเหล่านี้เดินทางมาจากประเทศลาว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 โดยจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือประเทศไทย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.79 และเดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 35.79 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 55.79 นั้นไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์เลยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

2.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 (SD = 0.81) อันดับหนึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 (SD = 0.74)

2.3 ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 (SD = 0.78) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวรู้สึกได้ทำอะไรที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 (SD = 0.76)

2.4 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า อันดับหนึ่งมีความสนใจการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 17.88 อันดับสอง งานสาธารณสุขและดูแลเด็ก จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 16.06 และอันดับสาม กิจกรรมสอนหนังสือ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 ตามลำดับ

2.5 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 0.79) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวจะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 (SD = 0.74)

2.6 ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่แบบสองทางข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ สรุปได้ว่า

กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่ให้ความสนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อมในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 และเดินทางมาจากทวีปเอเชียมากที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.78 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีอายุอยู่ระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.61 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86

กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่ให้ความสนใจกิจกรรมงานสาธารณสุข ดูแลเด็ก ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และเดินทางมาจากทวีปยุโรปมากที่สุด จำนวน 38 คน

คิดเป็นร้อยละ 43.18 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมงานสาธิตสุข ดุลเด็ก จะมีอายุอยู่ระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 74.42 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมงานสาธิตสุข ดุลเด็ก จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91

กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก สรุปได้ว่า มีนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้เพศชายมากกว่าเพศหญิง กล่าวคือเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 และเดินทางมาจากทวีปอเมริกามากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 41.86 อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่สนใจกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีอายุอยู่ระหว่าง 16 – 25 ปีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 76.74 โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ที่ 12,000–36,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 51.16

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. อุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

1) ทศคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

1.1 ทศคติเชิงบวก เปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้ให้

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ค่อนข้างห่างไกล ความเจริญ กลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้จะมีความต้องการที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือชุมชน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ท่องเที่ยว

1.2 เกิดความรู้สึกรักภูมิใจ อิ่มเอิบใจที่ได้ทำอะไรดีๆ ในระหว่างการท่องเที่ยวสู่สังคม

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เคยเป็นจิตอาสาหรือเคยทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวนั้น โดยส่วนใหญ่เมื่อเดินทางในครั้งต่อไป ก็จะมีนิยมนำมาท่องเที่ยวในรูปแบบนี้อีกเนื่องจากเกิดความรู้สึกรักภูมิใจ อิ่มเอิบใจที่ได้ทำอะไรดีๆ ในระหว่างการท่องเที่ยว

1.3 เกิดประสบการณ์ท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

กระแสการทำกิจกรรมในรูปแบบของคำว่า “การคืนกำไรสู่สังคม” นั้นกำลังได้รับความนิยมโดยเฉพาะในกลุ่มของนักท่องเที่ยววัยรุ่นและวัยทำงาน การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จึงนับเป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในสังคมไทย

2) ความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของการบำเพ็ญประโยชน์

2.1 รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ตนเองได้มีความรู้สึกว่าตนได้เป็นผู้ให้ โดยไม่ได้หวังผลตอบแทน เช่น การบริจาคสิ่งของให้กับโรงเรียน การมอบสิ่งของเครื่องใช้ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การร่วมปลูกป่า สร้างฝายหรือการสร้างงานพัฒนาอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน เป็นต้น แต่ในส่วนของการท่องเที่ยวชาวต่างชาติในรูปแบบกิจกรรมที่

ต้องการเข้าร่วมส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกิจกรรมที่ต้องอยู่กับชุมชนนั้นๆ เช่น งานก่อสร้างอาคารเรียน งานซ่อมแซมบูรณะ งานสอนหนังสือเด็กนักเรียน โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความต้องการพักอาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อต้องการที่จะศึกษาตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทย

2.2 ระยะเวลา

นักท่องเที่ยวชาวไทยยังคงให้ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อยู่ในระดับน้อยกล่าวคือ มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์เพียง 1- 3 วัน ซึ่งในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้นมีระยะเวลาที่ต้องการทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์นานกว่า

2.3 ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบรูปแบบกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ง่ายๆ ไม่หนักมาก เช่น การบริจาคสิ่งของให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมอบสื่อการเรียนการสอนให้กับโรงเรียน การปลูกป่า การสร้างฝาย การเป็นล่ามแปลภาษาตามโรงพยาบาลหรืองานปฐมพยาบาล เป็นต้น ซึ่งต่างกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพราะนักท่องเที่ยวต่างชาติจะให้ความสนใจในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่หนักกว่า เช่น งานด้านการก่อสร้าง งานด้านการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

2.4 การเตรียมตัว

การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นั้นนักท่องเที่ยวจะต้องมีการวางแผน ตลอดจนการเตรียมตัวเป็นอย่างดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะต้องไปอาศัยในพื้นที่ ที่บริบททางวัฒนธรรมแตกต่างกับพื้นที่ที่เราอาศัยอยู่ ตลอดจนพื้นที่เพื่อการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เหล่านี้ค่อนข้างที่จะห่างไกลจากตัวเมืองและแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ดังนั้น นักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมสิ่งของจำเป็นส่วนตัวให้เพียงพอ

3) ทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก

3.1 รูปแบบกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจใน 4 กิจกรรมกล่าวคือ กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้ กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนและกิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก

3.2 ระยะเวลา

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร เห็นว่าหากเดินทางมาเที่ยวปกตินั้นส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 3 – 5 วัน ซึ่งหากนักท่องเที่ยวจะทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยนั้นอาจจะต้องใช้เวลาในการเที่ยวอย่างน้อยๆ 5 วัน หรือมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรม

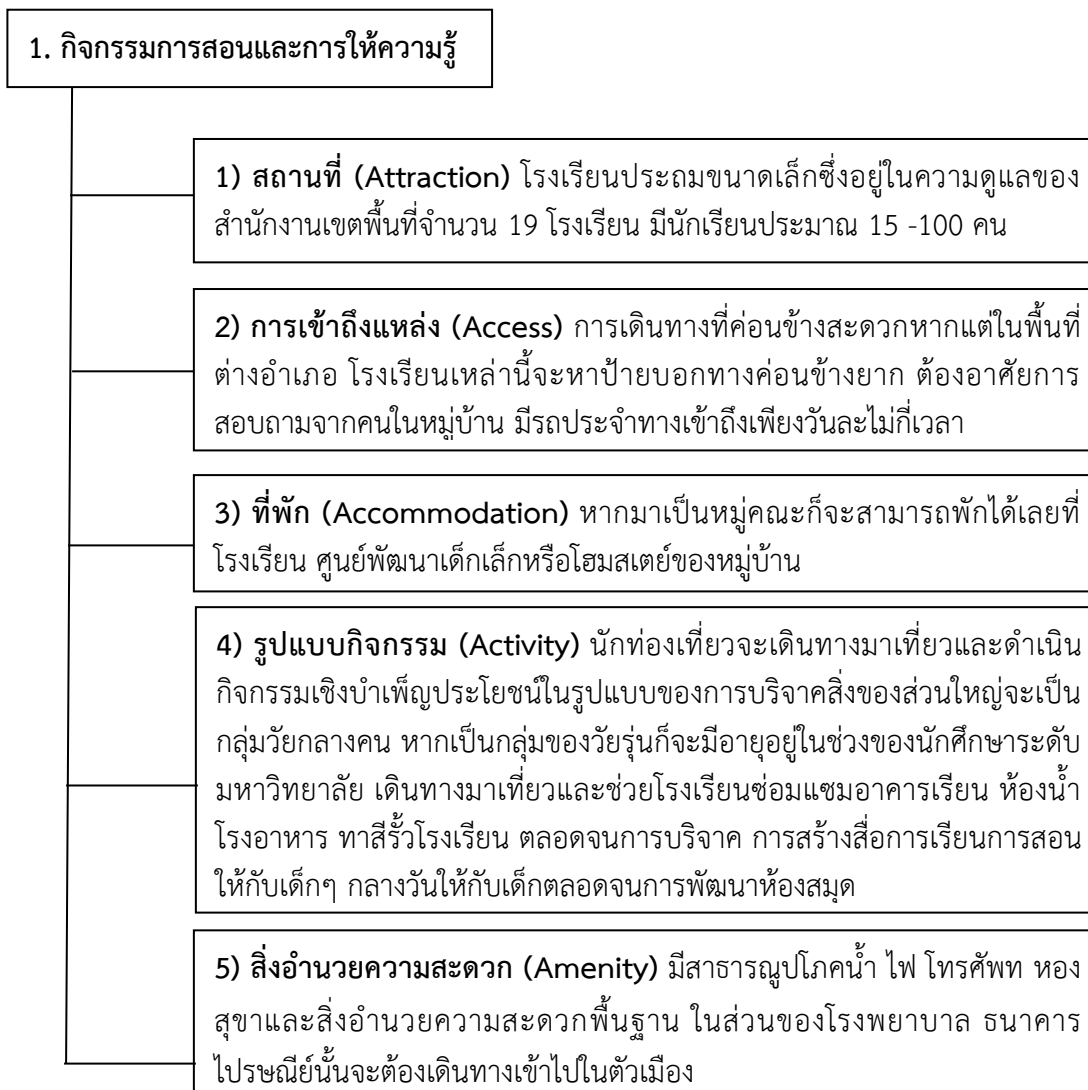
3.3 ระดับความเข้มข้นของกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในระดับที่ไม่เข้มข้นมาก เช่น การบริจาคสิ่งของ ปลูกป่า สร้างฝาย ในส่วนของนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นมีความเข้มข้นของระดับกิจกรรมที่มากกว่า เช่น งานด้านก่อสร้าง งานสอนหนังสือในโรงเรียน งานซ่อมแซมบูรณะ เป็นต้น ซึ่งระยะเวลาในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของชาวต่างชาตินั้นจะใช้ระยะเวลานานกว่า

2. อุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

การศึกษาอุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ แหล่งท่องเที่ยว หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) การวิจัยครั้งนี้ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAOR ประกอบด้วย การวางแผน (Planning: P) การปฏิบัติการ (Action: A) การสังเกตการณ์ (Observation: O) และการสะท้อนผล (Reflection: R) จากข้อค้นพบส่วนของอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก พบว่านักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีรูปแบบกิจกรรมที่ให้ความสนใจ 4 กิจกรรม ผู้วิจัยจึงนำข้อค้นพบของอุปสงค์มาสอบถามความพร้อมในส่วนของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (5A) ดังนี้

1. กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้
2. กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม
3. กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก
4. กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

ภาพที่ 5.1 กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้

การศึกษาด้านอุปทานของกิจกรรมการสอนและการให้ความรู้ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่าโรงเรียนประถมขนาดเล็กในพื้นที่ ทุกโรงเรียนมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่นั้นจะห่างไกลความเจริญ การเดินทางยากลำบาก ในส่วนของความต้องการการช่วยเหลือจะเหมือนกันคือ โรงเรียนต้องการชาวต่างชาติมาสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็ก อยากให้นักท่องเที่ยวมาช่วยบริจาคสิ่งของ อุปกรณ์การเรียนการสอน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่พื้นที่เหล่านี้ต้องการคือ ต้องการนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นในระดับมหาวิทยาลัยมาช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน ทาสีรั้ว ปรับปรุงโรงอาหาร และการประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอนให้กับเด็กๆ ซึ่งคนในพื้นที่และคนในชุมชนใกล้โรงเรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะดูแลและรองรับผู้ที่มีความประสงค์จะมาทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์

2. กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม

1) สถานที่ (Attraction)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ 13,300 ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าภูล้อมข้าว – ภูเพ็กและป่าโครงการไม้กระยาเลยน้ำพุ

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม หมู่ 8 ตำบลดงขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้รับเลือกเป็นหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร

2) การเข้าถึงแหล่ง (Access)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร เส้นทางหลวงสายสกลนคร-กาฬสินธุ์ หมายเลข 213 ห่างจากตัวเมืองสกลนคร 13 กม.

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม ห่างจากตัวเมืองประมาณ 24 กม. หมู่บ้านตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง การเดินทางใช้เส้นทางนครพนม – มุกดาหาร

3) ที่พัก (Accommodation)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร มีเรือนพักรับรองสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 300 คน

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม มีโฮมสเตย์เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ประมาณ 10 หลัง

4) รูปแบบกิจกรรม (Activity)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร เรียนรู้การเลี้ยงไก่ดำ เนื้อวัวโคขุน เนื้อหมูดำ การปลูกข้าวฮาง ข้าวกล้อง การทอผ้า

หมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม เรียนรู้งานเกษตรอินทรีย์ แปลงผักสาธิต ปลูกต้นหอม งานหัตถกรรมจักสาน

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) บริบทในเชิงพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหารนั้น แหล่งกิจกรรมเหล่านี้จะค่อนข้างตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง ทั้งยังเข้าถึงไปในพื้นที่ของตัวอำเภออีกด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นไปรษณีย์ ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ร้านค้าสะดวกซื้อหรือร้านอินเทอร์เน็ตจึงหาได้ยาก

ภาพที่ 5.2 กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาด้านอุปทานของกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัด สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อการ ดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อมอยู่ 2 แห่งคือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร และหมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม จ.นครพนม โดยรูปแบบของ กิจกรรมจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเรียนรู้วิถีชีวิตเชิงเกษตร ตลอดจนการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนรู้การปลูกผัก การเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ช่วยทำนาเกี่ยว ข้าว โดยเฉพาะพื้นที่บ้านบึงหล่มมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวมาช่วยในส่วนของการบรรจุภัณฑ์ สินค้าและอยากให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาช่วยในเรื่องของการแปลภาษาเพื่อขายสินค้าให้กับกลุ่ม นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เนื่องจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนนักท่องเที่ยว สามารถทำกิจกรรมปลูกป่าได้ในบางฤดูอีกด้วย

3. กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก	
	1) สถานที่ (Attraction) โรงพยาบาลสกลนคร และ โรงพยาบาลนครพนม โรงพยาบาลเรณูนคร ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชน มีชาวต่างชาติมาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอทั้งในส่วนของนักท่องเที่ยวที่พำนักระยะยาวและนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวอยู่ในประเทศลาวที่ตัดสินใจมาเข้ารับการรักษาพยาบาลในประเทศไทย
	2) การเข้าถึงแหล่ง (Access) โรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือโรงพยาบาลประจำอำเภอนั้น โดยส่วนใหญ่จะมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก อยู่ในย่านใจกลางเมือง จากการลงพื้นที่จึงไม่พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงพื้นที่
	3) ที่พัก (Accommodation) ตั้งอยู่ในเมืองหรือพื้นที่ชุมชน ดังนั้นจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจึงไม่พบปัญหาในเรื่องของแหล่งที่พัก อาจจะมีบ้างที่นักท่องเที่ยวประสบปัญหาเรื่องราคาที่พักเนื่องจาก ที่พักส่วนใหญ่ไม่ได้มีราคาสำหรับนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะพักในระยะยาวมากกว่า 1 สัปดาห์
	4) รูปแบบกิจกรรม (Activity) งานบริการล่ามแปลภาษาให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ กิจกรรมเล่นดนตรีบำบัดในโรงพยาบาล งานบริการการให้ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว หรือนักศึกษาพยาบาลมาช่วยอำนวยความสะดวกเพื่อการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในกับนักท่องเที่ยว
	5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) แหล่งอำนวยความสะดวกในกลุ่มจังหวัดสนุก ในบริบทเชิงพื้นที่ของกิจกรรมงานสาธารณสุขและงานดูแลเด็กนั้นค่อนข้างมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันกว่ารูปแบบกิจกรรมอื่นๆ

ภาพที่ 5.3 กิจกรรมงานสาธารณสุขและดูแลเด็ก

การศึกษาด้านอุปทานของกิจกรรมสาธารณสุขและดูแลเด็ก ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อการดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขและดูแลเด็กอยู่ 3 แห่งคือ โรงพยาบาลสกลนคร โรงพยาบาลนครพนมและโรงพยาบาลเรณูนคร จ. นครพนม เนื่องจากโรงพยาบาลดังกล่าวได้มีการเปิดรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติหรืออาสาสมัครเข้ามาช่วยงานตลอดปี โดยความต้องการของโรงพยาบาล ได้แก่ งานล่ามแปลภาษา งานบริการข้อมูล มีกิจกรรมดนตรีบำบัดและงานอาสาปฐมพยาบาลเบื้องต้นของนักเรียนแพทย์หรือนักศึกษาพยาบาล

4. กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

1) สถานที่ (Attraction) โฮมสเตย์บ้านภู อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร หมู่บ้านชาวผู้ไทย มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างประหยัดและพอเพียง การแต่งกายผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นสีดำ ตีนซิ่นมีลาย สวมเสื้อแขนยาวสีดำแถบแดง ผู้ชายใส่ชุดเสื้อหม้อห้อม นิยมแต่งในงานประเพณีต่างๆ มีศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ไทย เช่น การฟ้อนผู้ไทย รำผู้ไทย

2) การเข้าถึงแหล่ง (Access) โฮมสเตย์บ้านภู เดินทางจาก จ.มุกดาหาร โดยทางหลวงมุกดาหาร-กุฉินารายณ์ หมายเลข 2042 เลี้ยวเข้าหนองสูงตรงทางแยกหน้าที่ว่า การอ.หนองสูง ตรงไปตามถนนหมายเลข 2370 สาย อ.หนองสูง-นิคมคำสร้อย ประมาณ 7 กม.

3) ที่พัก (Accommodation) ได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2551-2552 ค่าบริการห้องพักโฮมสเตย์ จำนวน 120 คนขึ้นไป 450 บาท/คน/คืน จำนวน 50 คนขึ้นไป 500 บาท /คน/คืน จำนวน 30-49 คน 600 บาท/คน/คืน ปัจจุบันมีบ้านที่รองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 80 หลัง สามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ 280 คน

4) รูปแบบกิจกรรม (Activity) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านภูมีการสาธิตแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ ขุดบ่อเลี้ยงปลา ทำน้ำหมักสารไล่แมลง น้ำยาล้างจาน

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมู่บ้านตั้งอยู่ไม่ไกลจาก อ.หนองสูง ภายในหมู่บ้านมีร้านค้า 2 แห่ง มีร้านอาหาร ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านตัดผม หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักที่หมู่บ้าน เจ้าของบ้านก็จะมีอาหารให้ทานตลอด 3 มื้อ อาหารส่วนใหญ่ก็จะเป็นอาหารอีสานพื้นเมือง

ภาพที่ 5.4 กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

การศึกษาด้านอุปทานของกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สรุปได้ว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ 1 แห่งคือ โฮมสเตย์บ้านภู จ. มุกดาหาร ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวผู้ไทยได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากตลอดจนมีกิจกรรม

เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น กิจกรรมชุมชนพอเพียง สอนการทำปุ๋ยหมัก ปลูกผัก เรียนรู้การทอผ้า โดยโฮมสเตย์บ้านภูมิความต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาช่วยสอนภาษาอังกฤษให้กับคนในชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโฮมสเตย์และการช่วยออกแบบพัฒนาแพคเกจจิ้งสินค้า เป็นต้น

อภิปรายผล

1. อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

ผลการวิเคราะห์อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ในภาพรวม พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.81) อันดับหนึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.43 (SD = 0.74) ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวชาวไทยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 1.00) อันดับหนึ่ง เห็นว่านักท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 (SD = 0.76) ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า 1) มีความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 24.48 2) กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 และ 3) กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 ตามลำดับ มีความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = 0.76) โดยอันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.36 (SD = 0.72) สอดคล้องกับ เวิร์ริง (Wearing , 2001) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาเป็นการนำไปสู่การช่วยเหลือ หรือบรรเทาความลำบากของคนบางกลุ่มในสังคม หรือฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมาฟื้นฟูดังเดิม ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าแนวโน้มด้านอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) มีแนวโน้มและทัศนคติไปเป็นไปในทิศทางบวก และมีความต้องการที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ในภาพรวม พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 (SD = 0.81) อันดับหนึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 (SD = 0.74) ปัจจัยดึงดูดด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 (SD = 0.78) พบว่าอันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวรู้สึกได้ทำอะไรที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่อยู่ในระดับ

มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 (SD = 0.76) ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า 1) การอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 17.88 2) งานสาธารณสุขและดูแลเด็ก จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 16.06 และ 3) กิจกรรมสอนหนังสือ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 สอดคล้องกับ คมสัน วาฤทธิ์ (2556) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง อุปสงค์การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่ม และประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในเขตภาคเหนือตอนบน ได้ใช้บริการ คือ กิจกรรมการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมา การก่อสร้าง ร้อยละ 20 ลำดับสามคือ กลุ่มประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 13.75 และนอกจากนี้ยังมี กิจกรรมพัฒนาชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรม พัฒนาธุรกิจ การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม กลุ่มทางการแพทย์ การทำสื่อ (บทความ) และการวิจัยและศึกษาสภาพแวดล้อมไม่สอดคล้องกับ พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ จากผลจากการศึกษาด้านความต้องการกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ พบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์นิยมส่วนใหญ่เป็นการดูแลสัตว์ เช่น ช้าง สุนัข ชะนี คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมาเป็นการสร้างสาธารณูปโภค การดูแลเด็กและดูแลผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 19.75 และ 15.25 ตามลำดับ

ในส่วนของความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสุโขทัยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 (SD = 0.79) พบว่า อันดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวจะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 (SD = 0.74) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล บำรุงวงศ์ไทย (2551) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจที่มีต่อแนวโน้มพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยความพึงพอใจด้านที่งานมีผลต่อนักท่องเที่ยว ทำให้มีแนวโน้มในการกลับเข้ามาร่วมงานอีกและมีแนวโน้มในการให้คำแนะนำ บอกต่อคนอื่นๆ ที่รู้จัก ในการท่องเที่ยวครั้งต่อไป เช่นเดียวกับที่ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543: 19 อ้างอิงจาก Oliver, 1980: 460 A Cognitive Model of the Antecedents and Consequences of Satisfaction Decisions) โดยกล่าวว่าสิ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจ ปัจจัยหนึ่งคือผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น การบริการโดยการคำนึงถึงลูกค้าเป็นหลักย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่าย

2. อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

ผลการวิเคราะห์อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนแหล่งผู้จัดการดูแลแหล่งท่องเที่ยว สรุปได้ว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ สกลนคร นครพนม และมุกดาหารนั้น สามารถแบ่งรูปแบบของกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ 4 กิจกรรมหลัก คือ 1) กิจกรรมการสอนและการให้ความรู้ ในโรงเรียนประถมศึกษาเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่จะห่างไกลความเจริญ การเดินทางยากลำบาก ต้องการชาวต่างชาติมาสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็ก อยากให้นักท่องเที่ยวมาช่วยบริจาคสิ่งของ อุปกรณ์การเรียนการสอน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่ต้องการคือ ต้องการนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นในระดับมหาวิทยาลัยมาช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน ทาสีรั้ว ปรับปรุงโรงอาหาร และการประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอนให้กับเด็กๆ ซึ่งคนในพื้นที่และคนในชุมชนใกล้โรงเรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะดูแลและรองรับผู้ที่มีความประสงค์จะมาทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2) กิจกรรมการอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม มีพื้นที่ที่มีศักยภาพอยู่ 2 แห่งคือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร และหมู่บ้านสายใยรักบ้านบึงหล่ม จ.นครพนม โดยรูปแบบของกิจกรรมจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเรียนรู้วิถีชีวิตเชิงเกษตร ตลอดจนการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาทิเช่น การเรียนรู้การปลูกผัก การเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ช่วยทำนาเกี่ยวข้าว โดยเฉพาะพื้นที่บ้านบึงหล่ม มีความต้องการให้นักท่องเที่ยวมาช่วยในส่วนของการบรรจุภัณฑ์สินค้า และอยากให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาช่วยในเรื่องของการแปลภาษาเพื่อขายสินค้าให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 3) กิจกรรมสาธารณสุขและดูแลเด็ก มีพื้นที่ที่มีศักยภาพสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ 3 แห่งคือ โรงพยาบาลสกลนคร โรงพยาบาลนครพนมและโรงพยาบาลเรณูนคร จ. นครพนม เนื่องจากโรงพยาบาลดังกล่าวได้มีการเปิดรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติหรืออาสาสมัครเข้ามาช่วยงานตลอดปี ทางโรงพยาบาลต้องการ ล่ามแปลภาษา งานบริการข้อมูล มีกิจกรรมดนตรีบำบัด และงานอาสาปฐมพยาบาลเบื้องต้นของนักเรียนแพทย์หรือนักศึกษาพยาบาล 4) กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน มีพื้นที่ที่มีศักยภาพคือ โฮมสเตย์บ้านภู จ. มุกดาหาร นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้กิจกรรมชุมชนพอเพียง สอนการทำปุ๋ยหมัก ปลูกผัก เรียนรู้การทอผ้า โดยโฮมสเตย์บ้านภูมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาช่วยสอนภาษาอังกฤษให้กับคนในชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโฮมสเตย์ และการช่วยออกแบบพัฒนาแพคเกจจิ้งสินค้า

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก ที่มีศักยภาพนั้น “ผู้รับ” หรือแหล่งกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นั้นจะต้องมีกิจกรรมที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือกิจกรรมเพื่อการพัฒนาที่ชัดเจน และข้อสำคัญคือ พื้นที่หรือคนในชุมชนต้องมีศักยภาพในการรองรับ “ผู้ให้” หรือนักท่องเที่ยว โดยการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีน้ำใจ ยินดีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และทำประโยชน์ร่วมกัน สอดคล้องกับ เรมอนด์และฮอลล์ (Raymond & Hall.2008) กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบของการผ่อนคลาย จึงสามารถเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ อนึ่ง คลาร์ก

(Clarke, 2009) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน กล่าวได้ว่า ตัวอาสาสมัครหรือนักท่องเที่ยวเอง และชุมชนรวมถึงบุคคลต้องการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ โดย นินอส (Ninos, 2006) มีความเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เช่นเดียวกับที่ แวริงและเนล (Wearing; & Nail. 2003) ว่าไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการหาประสบการณ์ที่ต้องลงไปสัมผัส ว่าไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการหาประสบการณ์ที่ต้องลงไปสัมผัสด้วยตนเองซึ่งจะรวมไว้ในเรื่องของความเข้าใจกันหรือสำหรับความแตกต่างอันจะนำไปสู่แรงจูงใจที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐ

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ควรมีการทำการตลาด ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) อย่างเป็นทางการ โดยอาจเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็น อเมริกา ยุโรป ASEAN +3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี) และออสเตรเลีย โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มนักเรียน และนักศึกษา (Gap Year) ที่จะเข้ามาทำกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในระหว่างปิดภาคเรียน ในส่วนของการตลาดในประเทศ ควรมุ่งเน้นไปที่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีกิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา รวมถึงองค์กรต่างๆ ที่จะจัดกิจกรรม/โครงการความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR) ควรมีการทำโครงการเพื่อช่วยเหลือสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างห้องน้ำ การพัฒนาโรงเรียน การสร้างฝายทดน้ำ เป็นต้น ให้มีการทำการตลาดในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) มากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่อยู่ในชุมชน เพื่อจะได้เป็นการสร้างความเข้มแข็งและเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างแท้จริง
3. ควรมีการพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) เนื่องจากมีจำนวนน้อย และยังมีขาดมัคคุเทศก์ที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้
4. ควรมีการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งสาธารณะทางรถยนต์ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างค่อนข้างยากลำบาก
5. ควรมีการทำป้ายบอกทางให้ชัดเจน ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานให้มีความสะอาดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้

หน่วยงานภาคเอกชน

1. ผลการศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นบริษัทนำเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรม สามารถนำข้อมูล/องค์ความรู้ไปใช้ในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีคุณภาพต่อไปได้
2. ผลการศึกษาอุปทานการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) สามารถนำไปใช้สำหรับการวางแผนเพื่อพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของ

ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

3. ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของบริษัทนำเที่ยวในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) เนื่องจากมีจำนวนของบริษัทนำเที่ยวน้อยมากไม่ถึง 10 บริษัท ดังนั้นควรเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง และควรมีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในต่างประเทศเพื่อสามารถนำส่งนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จากต่างประเทศให้เข้ามาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย
2. กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเฉพาะกลุ่ม
3. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์บนพื้นฐานความยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

- กาญจนา สมมิตรและคณะ. (2556). **อุปทานการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน**. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- คมสัน วาฤทธ์และคณะ. (2556). **อุปสงค์การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน**. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จิราภรณ์ ดีอัมพร. (2547). **การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตตินันท์เดชะคุปต์. (2543). **จิตวิทยาการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิตยาพร เสมอใจ และจิตตินันท์ วารวินิช. (2551). **หลักการตลาด**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ดุษฎี ชุมสาย ม.ล. และณิพัณ พรหมโยธี. (2527). **ปฐมบทแห่งวิชาการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2542). **การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ **มติใหม่การท่องเที่ยวไทย** ค้นหาเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2556 จาก http://sunsangfun.blogspot.com/2009/04/blog-post_9630.html
- พงศ์ธวัช ศรีจำนอง. (2553). **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร**. หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม. (2554). **ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์. (2548). **อุตสาหกรรมนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มิ่งสรรพ และคณะ. (2548). **มูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่**. รายงานหลัก. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เลิฟลี่ค, คริสโตเฟอร์ เอช และไรท์, ลอเรน. (2546). **การตลาดบริการ [Principles of Service Marketing and Manegement]**. (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, ดลยา จาตุรงค์กุลและพิมพ์เดือน จาตุรงค์กุล, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาการศึกษา.
- สมวงศ์ พงศ์สถาพร. (2546). **การตลาดบริการ**. กรุงเทพมหานคร : นัทธิพัลลิก.
- สวัณน์ จุฑาภรณ์ และจริญญา เจริญสุขใส. (2549). **กระบวนการในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว**. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.

- สินธุ์ สโรบล และคณะ. (2545). การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สำนักงานภาค).
- สิรินาถ ฉัตรศุภกุล. (2556). สรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศ ปี และแนวโน้ม ปี 2555 และแนวโน้มปี 2556. ค้นหาเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2556 จาก <http://etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-web-etatjournal/menu-2013/menu-2013-apr-jun/6-22556-situation-travel-2012-2013>
- สิรินาถ ฉัตรศุภกุล. (2556). สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยไตรมาสแรก ปี 2556 ค้นหาเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2556 จาก <http://etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-web-etatjournal/menu-2013/menu-2013-jul-sep/129-32556-situation-travel>
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว.(2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ค้นหาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2556, จาก <http://www.tourism.go.th/>

บรรณานุกรมภาษาอังกฤษ

- Ayobami, O. K., Ismail, H. N. & Olyinka, S. (2012). A review paper on voluntourism theories and paradigm with special emphasis on rural revitalization. **Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business**. Vol. 3, No. 11, pp. 420-444.
- Callanan M. & Thomas S. (2005). **Volunteer tourism: Deconstructing volunteer activities within a dynamic environment**. Marina Novelli (editor). Niche Tourism Contemporary issues,trends and cases. (183-200). Wallington: Elsevier Butterworth-Heinemann
- Davidson, Rob. (1993) **Tourism**. 2nd ed. Singapore : Longman Group.
- EUROSTAT; OECD; WTO and UN Division. (2001). **Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework**. OECD Publishing. Li, G. Song, H. and Witt, S.F. 2005. "Recent developments in econometric modeling and forecasting" **Journal of Travel Research**, 44(1): 82-99.
- Holloway, J. Christopher. (1983). **The Business of Tourism**. Plymouth : Macdonald and Evan
- Le Monde. 2003. Air France-KLM: la difficile naissance du leader europeen, **Le Monde**, 1 October.
- Los Ninos. (2004-2005). Annual Report, retrieved September , 2009, from <http://www.losninosinternational.org>
- McIntosh, R.W., & Goeldner, C.R. (1984). **Tourism : Principles, Practices,Philosophies**. New York :John Wiley & Sons

- Narusorn. **8P - Service Marketing Mix Strategy** ค้นหาเมื่อวันที่ 19 กันยายน จาก
<http://blog.rmutp.ac.th/narusorn.m/tag/service-marketing-mix/>
- Needham, P. 2000. Trends and issues in the European travel industry. **Travel & Tourism Analyst**, 6.
- Mill, R.C. (1990). **Tourism: The International Business**. Newjersey: Prentice-Hall, Inc
- Pond, K. L. (1993). **The Professional Guide: Dynamics of Tour Guiding**. USA, New Jersey, Prentice-Hall
- Wearing S. (2001) **Volunteer Tourism: Experiences That Make a Difference**. Oxon: CABI.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม ชุदनักท่องเที่ยวชาวไทย
การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

.....

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยโครงการ “การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) โดยโครงการการวิจัยดังกล่าวได้รับทุนสนับสนุนจากเครือข่ายบริหารการวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ซึ่งข้อมูลที่ท่านตอบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุกให้มีศักยภาพสูงขึ้น ทางคณะผู้วิจัยจะปกปิดข้อมูลที่ท่านกรอกเป็นความลับ และทางคณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณที่ท่านสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามชุดนี้

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ทศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตอนที่ 3 ปัจจัยดึงดูด (Motivation) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตอนที่ 4 ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตอนที่ 5 ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นไปเพื่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว เช่น ปลูกป่า พัฒนาวัด เก็บขยะชายหาด สร้างสาธารณูปโภค สอนหนังสือ พัฒนาภูมิทัศน์ชุมชน ซึ่งในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น จากการที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนและได้เรียนรู้จากชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism activity) หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์, การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน, การอนุรักษ์สัตว์, การสอนและให้ความรู้, โครงการสหกรณ์, โครงการก่อสร้าง, งานด้านการเกษตร, งานดูแลเด็ก, งานสาธารณสุข

นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว

อุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism demand) หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ทัศนคติของท่านที่มีต่อท้องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6. ท่านคิดว่าการท้องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อตัวท่าน					
7. ท่านคิดว่าการท้องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน					
8. ท่านคิดว่าการท้องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ					

ตอนที่ 3 ปัจจัยดึงดูด (Motivation) ด้านการท้องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ท่านเกิดความภาคภูมิใจหลังจากได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์					
2. ท่านรู้สึกถึงการเป็นผู้ให้					
3. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นการตอบแทนสังคม					
4. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)					
5. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น					
6. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาท้องถิ่น					
7. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยว					
8. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นเป็นการพัฒนาประเทศ					
9. ท่านได้ทำอะไรที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่					

ตอนที่ 4 ความต้องการท้องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสกลนคร (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

ท่านมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() การอนุรักษ์เชิงเกษตร สิ่งแวดล้อม

() การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

() การอนุรักษ์สัตว์

() การสอนและให้ความรู้

() โครงการสหกรณ์

() โครงการก่อสร้าง

() การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์

() งานดูแลเด็ก สาธารณสุข

ความต้องการในการท้องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดสกลนคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด

4 หมายถึง ต้องการมาก

3 หมายถึง ต้องการปานกลาง

2 หมายถึง ต้องการน้อย

1 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

1.4.2 รูปแบบที่พัก

() โฮสเทล () รีสอร์ท/เกสต์เฮ้าส์ () โรงแรม () พักในชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม

1.4.3 งบประมาณในการท่องเที่ยว

() น้อยกว่า 1,000 บาท () 1,000- 5,000 บาท () 5,001-10,000 บาท () มากกว่า 1,000 บาท

ตอนที่ 5 ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสสุท (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ท่านมีความคาดหวังต่อที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ					
2. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จัดกิจกรรมที่เหมาะสม					
3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความน่าสนใจและตรงกับความต้องการในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์					
4. ท่านมีความพึงพอใจหลังจากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์					
5. ท่านมีความภูมิใจในตัวเองหลังจากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์					
6. ท่านจะบอกต่อถึงเพื่อนเกี่ยวกับประสบการณ์จากที่ได้เดินทางไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์					
7. ท่านจะกลับมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อีกครั้งในอนาคต					

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม ชุมนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

Questionnaire

The study of voluntourism demand in Sanuk Group (Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)

.....

We would like you answer the following questions about yourself and your volunteer experience in Thailand. The research may be used to crate Thai government policies and improve promotion about volunteering. All information and opinion will be kept in confidential. Thank you for your cooperation.

Part I: Personal information

Please ✓ in the blank

1. Nationality.....
2. What country that you come from
3. What is your next destination
4. What country that you arrived before Thailand.....
5. Gender ☐ Male ☐ Female
6. Age ☐ Under 15 ☐ 16-25 year ☐ 26-35 year
 ☐ 36-45 year ☐ 46-55 year ☐ over 55
7. Education ☐ Less than secondary ☐ Secondary/ Vocational certificate
 ☐ Bachelor degree ☐ Master degree or higher
8. Occupation ☐ Student ☐ Private sector employee
 ☐ Business owner ☐ Civil savants ☐ NGO
personnel
 ☐ Other please specify.....
9. What is your yearly income
 ☐ Less than 12,000 USD/year ☐ 12,000 -36,000 USD/year
 ☐ 36,001-45,000 USD/year ☐ 45,001-100,000 USD/year
 ☐ More than 100,000 USD/year
10. Is this your first time in Thailand
 ☐ Yes
 ☐ No. If NO. how many time have you visited?
11. Is anyone travelling with you?
 ☐ Travelling alone ☐ Friends
 ☐ Co-worker ☐ Family/relative
 ☐ Other (Please specify).....
12. In the last five year, have you ever join the volunteer program?
 ☐ Yes
 ☐ No. Because.....

Part II: Attitude towards for voluntourism

Please ✓ in the blank

5 = strongly agree 4 = agree 3 = moderate 2 = disagree 1 strongly disagree

Issue	level				
	5	4	3	2	1
9. Voluntourism is the new concept of tourism that change 'receiver' to be 'giver'					
10. Voluntourism is a good thing because tourist can make/develop a good thing (in the volunteer project) during travel.					
11. Voluntourism can distribute income from tourism to the local community.					
12. Voluntourism can preserve the environment.					
13. Voluntourism can preserve the cultural and local wisdom.					
14. Voluntourism is benefit for you.					
15. Voluntourism is benefit for society and community.					
16. Voluntourism is benefit for developing the country					

Part III: Attitude towards for voluntourism

Please ✓ in the blank

5 = strongly agree 4 = agree 3 = moderate 2 = disagree 1 strongly disagree

	level				
	5	4	3	2	1
1. Do you feel so pound after join the volunteer activity					
2. Do you feel so good about 'giver'					
3. Do you want to do thing for social responsibility					
4. Do you want to distribute tourism income to the local community					
5. Do you want to develop the local community to be a better place					
6. Do you want to develop new dimension of tourism					
7. Do you want to make a good thing to develop the country					
8. Do you want to get new experience of tourism					

Part IV: The demand of voluntourism in Sanuk Province Group (Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)

Please ✓ in the blank (You can chose ✓ more than one choice)

() Environmental / Agro tourism	() Community tourism projects
() Community development	() Wildlife
() Cooperatives	() Building Projects
() Historical conservation	() Farming
() Child care Health care	() Teaching

	Need level					No need
	5	4	3	2	1	
1.8 Other.....						
1.8.1 How long that you want to join the activity? () One day trip () 2-5 days () 6-8 day () 1 month () 1-6 months () more than 6 months 1.8.2 Accommodation () Home stay () Resort/Guest house () Hotel () Stay in the local community 1.8.3 Budget () Less than 50 USD () 51-100 USD () 101-150 USD () more than 150 USD						

Part V: The expectation of voluntourism in Sanuk Province Group (Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)

Please ✓ in the blank

5 = strongly agree 4 = agree 3 = moderate 2 = disagree 1 strongly disagree

Issue	level				
	5	4	3	2	1
1. You are expect that voluntourism can help to develop the tourism					
2. The voluntourism program is appropriated					
3. Voluntourism activity is attractive					
4. You are satisfy when finished voluntourism trip					
5. You feel proud when finished voluntourism trip					
6. You will tell your friend about experience from voluntourism trip					
7. You will go back to join the voluntourism trip					

Name.....

E-Mail

We may contact you in the future to provide further information about volunteering in Sanuk Province.

ภาคผนวก ค

การศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

.....

ตอนที่ 1 ความพร้อมของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว

1. ขอให้ท่านเล่าเกี่ยวกับองค์กรของท่านว่าเป็นมาอย่างไร และก้าวเข้ามาสู่ผู้ประกอบการ
ทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ขอให้ท่านเล่าเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม
มุกดาหาร)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ขอให้ท่านเล่าเกี่ยวกับความพร้อมของ ที่พัก กิจกรรมการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก
ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก แบบภาพรวม

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

1. ขอให้ท่านเล่าเกี่ยวกับรูปแบบของกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัด
สนุกโดยภาพรวม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

นักท่องเที่ยวชาวไทย	
จุดมุ่งหมายของนักท่องเที่ยว	
ระยะเวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง บำเพ็ญประโยชน์	
รูปแบบของกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์ - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ - การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน - การอนุรักษ์สัตว์ - การสอนและให้ความรู้ - โครงการสหกรณ์ - โครงการก่อสร้าง - งานด้านการเกษตร - งานดูแลเด็ก - งานสาธารณสุข	
ความยืดหยุ่นของระยะเวลาในการเข้าร่วม กิจกรรม	
นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ซ้ำ (Repeat	

Customer)	
การเดินทางต่อไปยังประเทศอื่นๆ ในอาเซียน	

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	
จุดมุ่งหมายของนักท่องเที่ยว	
ระยะเวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง บำเพ็ญประโยชน์	
รูปแบบของกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์ - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ - การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน - การอนุรักษ์สัตว์ - การสอนและให้ความรู้ - โครงการสหกรณ์ - โครงการก่อสร้าง - งานด้านการเกษตร - งานดูแลเด็ก - งานสาธารณสุข	
ความยืดหยุ่นของระยะเวลาในการเข้าร่วม กิจกรรม	
นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ซ้ำ (Repeat Customer)	

การเดินทางต่อไปยังประเทศอื่นๆ ในอาเซียน	
---	--

ความพร้อมของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (5A)

.....

.....

.....

.....

แหล่ง (Attraction)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การเข้าถึง (Access)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ที่พัก (Accommodation)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบกิจกรรม (Activity)

.....

.....

.....

.....

.....

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

.....

.....

.....

.....

SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของบริษัทท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสรุป Output

สัญญาเลขที่ RDG570008
ชื่อโครงการ การศึกษาอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)
หัวหน้าโครงการ นางสาว จารินี ศานติจรรยาพร
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
โทรศัพท์ 02-244-5972-3 **โทรสาร** 02-244-5973
อีเมล Jarinee_san@dusit.ac.th

Output ที่เสนอขอ	ผลสำเร็จ	Output ที่ได้จากการวิจัย
1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)	100%	- ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ - ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับอุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) โดยศึกษาจากผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)
2. ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีศักยภาพในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)	100%	ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ประกอบไปด้วย 1. กิจกรรมการสอนและให้ความรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 19 แห่ง 2. กิจกรรมอนุรักษ์เชิงเกษตรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แห่ง 3. กิจกรรมสาธารณสุขและดูแลเด็ก จำนวน 3 แห่ง 4. กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 7 แห่ง

ลงชื่อ.....

(นางสาว จารินี ศานติจรรยาพร)
 (หัวหน้าโครงการ)

หัวหน้าโครงการ : นางสาวจารินี ศานติจรรยาพร

1. ชื่อ นางสาวจารินี ศานติจรรยาพร

(Miss Jarinee Santijanyaporn)

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3810100678626

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

295 ถ.ราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 11000

โทร 089-1271913

5. ประวัติการศึกษา

วท.ม. (สถิติประยุกต์) สาขาวิทยาการประกันภัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

วท.บ. (คณิตศาสตร์ประยุกต์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) สถิติ สถิติสำหรับงานวิจัย คณิตศาสตร์ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือ ผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

7.1 หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการอาหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในงาน

- แผนยุทธศาสตร์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวประเทศไทย (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร. (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).

7.2 วิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน (อาจมากกว่า 1 เรื่อง)

- สภาพปัจจุบันของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และความต้องการรูปแบบรายการระบบสวนดุสิตอินเทอร์เน็ตบรอดคาสติง (SDIB) ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2552) ได้รับทุนสนับสนุน จาก สภาคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

- การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รายวิชาการคิดและการตัดสินใจ เรื่อง “ตรรกศาสตร์และการให้เหตุผล” และ “การใช้ข้อมูลและข่าวสารเพื่อการตัดสินใจ” (2548) ได้รับทุนสนับสนุน จากสำนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 35,000 บาท (สามหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

- ความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อการทำงานของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 2546 - 2547 (วิจัยร่วม) ได้รับทุนสนับสนุน จาก สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 60,000 บาท (หกหมื่นบาทถ้วน)
- ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).
- ยุทธศาสตร์การใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย แหล่งทุน: คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)., ตำแหน่ง: ผู้ร่วมวิจัย (สัดส่วนของงาน 25%)
- การพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบ จังหวัดสุพรรณบุรี แหล่งทุน: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (สัดส่วนของงาน 25%)
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการอาหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับทุนสนับสนุน จาก สภาคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2553 (ดำเนินการร้อยละ 50)

๕๕๕๕๕

ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 : รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณี สวนเพลง

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย นางสาว นาง ยศ

นางสาว พรรณี สวนเพลง

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr., Miss, Mrs., Rank

Associate Professor. Dr. Pannee Suanpang

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3700100526649

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

รองศาสตราจารย์ ระดับ 8 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

เวลาที่ใช้ทำวิจัย (20 ชั่วโมง : สัปดาห์)

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

ห้อง 223/1

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร 02-244-5972 โทรสาร 02-244-5972

e-Mail: dtechpannee@yahoo.com, pannee_sua@dusit.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

2544 - 2547: Doctor of Technology in Science (DTech)

University of Technology, Sydney, Australia

2541 - 2542: Master of Information Systems (MIS)

Griffith University, Australia

2540 - 2541: Bachelor of Information Technology (B. IT)

Major Information Systems (IS)

Griffith University, Australia

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร

- เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวสร้างสรรค์,

- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

- การจัดการความรู้

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

7.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่ง

พรรณิ สวนเพลง และคณะ. (2559). โครงการจัดทำชุดความรู้และงานวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (ได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)).

พรรณิ สวนเพลง และคณะ. (2558). กิจกรรมศึกษาวิจัยหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์. (ได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.))

พรรณิ สวนเพลง และคณะ. (2558). การศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน. (ได้รับทุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.))

พรรณิ สวนเพลง และพรเทพ ลีทองอิน. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารไทยในภูมิภาคอาเซียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร

พรรณิ สวนเพลง และคณะ (2558). เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้อาหารในภูมิภาคอาเซียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร. –เป็น ผู้ร่วมวิจัย

พรรณิ สวนเพลง และคณะ. (2558). การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารในภูมิภาคอาเซียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร

พรรณิ สวนเพลง และคณะ (2557). ยุทธศาสตร์การใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างรายได้เปรียบเทียบการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพมหานคร. คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).

พรรณิ สวนเพลง และคณะ (2557). พฤติกรรมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพมหานคร. คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).

พรรณิ สวนเพลง. (2557). การพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพมหานคร. คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).

พรรณิ สวนเพลง. (2556). การติดตามและประเมินผลข้าราชการ สพฐ. ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูง สำหรับข้าราชการ สพฐ. ลุ่มอาเซียน” (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ.

พรรณิ สวนเพลง และคณะ (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนให้กับการท่องเที่ยวตามเส้นทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน: กรณีศึกษาประเทศไทย (เชียงราย/เชียงใหม่) สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (เชียงใหม่) สาธารณรัฐประชาชนจีน (เชียงใหม่) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เชียงใหม่ หลวงพระบาง). ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) –เป็น ผู้ร่วมวิจัย

พรรณิ สวนเพลง. (2556). ยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างรายได้เปรียบเทียบการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร. (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)).

พรรณิ สวนเพลง และคณะ (2556). สภาพปัจจุบันของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวและสถานประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์).

- กรุงเทพมหานคร. (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)).
- พรรณิ สวนเพลง และคณะ (2556). *แผนยุทธศาสตร์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเทศไทย*. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร. (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)). –เป็น ผู้ร่วมวิจัย
- พรรณิ สวนเพลงและคณะ (2555). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร*. (ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) –เป็น ผู้ร่วมวิจัย
- พรรณิ สวนเพลง. (2555). *แผนกลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. (ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2553)
- พรรณิ สวนเพลง และคณะ (2555). *การพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบ จังหวัดสุพรรณบุรี*. (ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2554).
- พรรณิ สวนเพลง. (2554 ก.) *อินเทอร์เน็ตบรอดคาสต์กิจกรรมสร้างสรรค์ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศไทย: ระยะที่ 2* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. (ได้รับทุนสนับสนุนจาก คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)).
- พรรณิ สวนเพลง, นริศา คำแก่น, เบญจพร ดามาพงศ์ และอังคณา นุตยกุล. (2554). *การศึกษาความไปได้ร้านอาหารอร่อยกรุงเทพมหานคร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร)
- พรรณิ สวนเพลง, นริศา คำแก่น, เบญจพร ดามาพงศ์ และอังคณา นุตยกุล. (2554). *การศึกษาความไปได้ร้านค้าสะดวกกรุงเทพมหานคร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร)
- นริศา คำแก่น, พรรณี สวนเพลง, เบญจพร ดามาพงศ์ และพิมพ์มาดา วิชาศิลป์. (2554). *การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและทิศทางการวิจัยในอนาคต* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พรรณิ สวนเพลง. (2553). *นวัตกรรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ระยะที่ 2* (รายงานผลการวิจัยวิจัย) .กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2553).
- พรรณิ สวนเพลง, สุริยะ เจียมประชาชนรากร, Nonsala, S., จารินี ศานติจรรยาพร และทิพสุดา คิตเลิศ. (2553). *รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (ได้รับทุนสนับสนุนจาก คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)).

พรรณิ สวนเพลง, ประเสริฐ คันธมานนท์, จิตติมา เทียมบุญประเสริฐและสมโชค เรืองอิทธินันท์. (2553 ก). อินเทอร์เน็ตบรอดคาสต์นวัตกรรมสร้างสรรค์ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศไทย: ระยะที่ 1(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. (ได้รับทุนสนับสนุนจาก คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)).

พรรณิ สวนเพลง. (2550). “การพัฒนาบุคลากรด้าน ICT ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2548-2557” (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).

7.2 งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

1) กิจกรรมศึกษาวิจัยหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการปฏิบัติงานของ องค์การเอกชน

แหล่งทุน: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตำแหน่ง: หัวหน้าโครงการวิจัย

ปีงบประมาณที่ได้รับทุน: พ.ศ. 2557

2) จัดทำชุดความรู้และงานวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แหล่งทุน: องค์การบริหารพื้นที่พิเศษ (อพท.)

ตำแหน่ง: หัวหน้าโครงการวิจัย

ปีงบประมาณที่ได้รับทุน: พ.ศ. 2557

7.3 บทความทางวิชาการรับนานาชาติ

พรรณิ สวนเพลง. (2555 ก). อินเทอร์เน็ตบรอดคาสต์นวัตกรรมสร้างสรรค์ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศไทย: ระยะที่ 2. เทคโนโลยีสารสนเทศ. มกราคม-มิถุนายน

พรรณิ สวนเพลง. (2555 ข). แผนกลยุทธ์การบริหารจัดการนวัตกรรมสวนดุสิตอินเทอร์เน็ตบรอดคาสต์ (SDIB) ปี พ.ศ. 2548-2559. วิจัย มสค. 8(3).

พรรณิ สวนเพลง. (2552). การพัฒนาบุคลากรด้าน ICT ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2548-2557. วารสารวิจัย มสค. 4(1) 114-123.

Suanpang, P. (2015a). Gastronomic Tourism Route in ASEAN Case Study CLMV Countries. *Indian Journal of Applied Research*. Vol. 7, No. 5, pp. 138-142. (Impact Factor 3.62).

Suanpang, P. (2015a). The development of mobile application for gastronomic tourism in ASEAN. *International of computer science and information technology*, Vol. 6, No. 3, pp. 3150-3155. (Impact Factor 2.93).

Suanpang, P. (2015c, accepted). Gastronomic Tourism Strategy Implications for Thailand. *International of Advance Research*. . (Impact Factor 4.52).

- Suanpang, P. (2014). Tourist attitudes toward the use of e-Commerce for tourism in Thailand. *International Journal of Computers & Technology*. Vol 12, No. 7, pp. 3659-3667.
- Suanpang, P. (2013). Mobile IPTV implication for Education. *International Journal of Computers & Technology*. Vol. 11, No.13, pp. 2373-2387.
- Suanpang, P. (2012c). Internet Protocol Television (IPTV) Implication for Education. *Journal of Software Engineering and Application*. Vol. 5, pp. 50-54.
- Suanpang, P. (2012b). The Integration of m-Learning and Social Network for Supporting Knowledge Sharing. *Creative Education*. Vol. 3, pp. 39-43.
- Suanpang, P. (2012 a). Internet broadcasting for Developing Teacher in Early Childhood Care Centers in Thailand: Phase II Strategic and Development Planning. *Information Technology Journal*. Vol. 8, No. 1, pp. 13-20.
- Suanpang, P. (2011). Strategic for developing Rajabhat Universities toward Learning Organization. *SDU Research Journal*. Vol 6., No. 3, pp. 93-110.
- Suanpang, P., Termboonprasert, J., Kantamanon, P. and Reungaittinun, S. (2011). Internet Broadcasting: An Educational Innovation for Developing Teacher in Early Childhood Care Center all over Thailand: Phase I. *SDU Research Journal*. Vol. 3, No. 1, pp. 87-104.
- Suanpang, P. (2010). The Development of ICT Manpower of Thailand 2007-2014. *SDU Research Journal*. Vol. 4, No. 1, pp. 114-123.
- Suanpang, P. (2004). *Development, Delivery and Evaluation of Online Learning in Business Statistics at University in Thailand*. Doctor of Technology in Science (DTech) Thesis. Department of Mathematical Science. University of Technology, Sydney, Australia.
- Suanpang, P. & Petocz, P. (2006). E-Learning in Thailand: Case study and Analysis, *Journal of E-Learning*. 5 (3), 415-438
- Suanpang, P., Petocz, P. & Kalceff, W. (2004). Student's Attitude towards Learning Business Statistics Online Vs. Traditional Methods. *Journal of International Forum of Education Technology & Society*. 7 (3), 9-20.
- Suanpang, P., Petocz, P. & Reid, A. (2004). A relationship between learning outcomes and online access. *Australian Journal of Educational Technology*, 20(3), 371-387

7.4 บทความในการประชุมวิชาการ

- Suanpang, P. (2014). Tourist attitudes toward the use of e-Commerce for tourism in Thailand. *International Journal of Computers & Technology*. Vol 12, No. 7, pp. 3659-3667.
- Suanpang, P. (2013). Mobile IPTV implication for Education. *International Journal of Computers & Technology*. Vol. 11, No.13, pp. 2373-2387.
- Suanpang, P. (2012 a). The development IPTV to mobile IPTV implication for teaching and learning. *IEEE- International conference on ICT Convergence 2012*. Korea, October 15-17, 2012.
- Suanpang, P. (2012 b). Internet Broadcasting for Developing Teacher in Early Childhood Care Centers in Thailand:- Strategic and Development Planning. *SITE 2012--Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*, Texas, USA, March 5-9, 2012
- Suanpang, P. (2009). *Suan Dusit Internet Broadcasting (SDIB):-Educational Innovation in Knowledge-Based Society*. The Six International Conference on eLearning for Knowledge-Based Society. Bangkok, Thailand 17-18 December.
- Suanpang, P. & Kalceff, W. (2008). *Suan Dusit Internet Broadcasting (SDIB) Educational innovation in Thailand*. World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications is an international conference, Austria, 30 June-4 July 2008.
- Suanpang, P. (2007). *The Demanding of ICT Manpower of Thailand, Eco Summit 2007, Bejin China, 21-26 May 2007*.
(<http://www.ecosummit2007.elsevier.com/call.htm>).
- Suanpang, P. & Tumnanjit, B. (2007). Knowledge Management Process: Elephant Model. *Eco Summit 2007, Bejin China, 21-26 May 2007*.
- Suanpang, P. (2006). *The Investigation and analysis of ICT Manpower of Thailand*, การประชุมนักวิจัยรุ่นใหม่พบเมธีวิจัยอาวุโส สกว., 12-14 ตุลาคม 2549, จังหวัดเพชรบุรี.
- Suanpang, P. (2006). Knowledge Management Course at Suan Dusit Rajabhat University, *Knowledge Management in Higher Institutes*, Suan Dusit Rajabhat University, Bangkok, Thailand, February 21-23, 2006.
- Suanpang, P. (2005a). Keynote Speaker: Balancing between external and traditional library, *Online information and education conference 2005*. Suan Dusit Rajabhat University, Thailand.16-19 November 2005.
- Suanpang, P. (2005b). *Student's experience of online learning in Thailand, The Second Asain-Pacific Computing and Philosophy Conference, AP-CAP, Bangkok, Thailand. January 7-9, 2005*.

- Suanpang, P. (2004c). E-Learning project at Suan Dusit University, Thailand. *Online information and education conference 2004*. Suan Dusit Rajabhat University, Thailand. 15-18 September 2004.
- Suanpang, P. (2004b). *E-University at Suan Dusit University, Thailand*. E-University. Chaigmai University, Thailand. 3 September 2004.
- Suanpang, P. (2004a). E-document at Suan Dusit University, Thailand. *E-document 2004*. Shinwatra Building, Bangkok, Thailand. 26 May 2004.
- Suanpang, P. & Kalceff, W. (2003a). Instructional design and feature of an online Business Statistics course, *Thailand. The 29th Congress on Science and Technology of Thailand (STT)*. Khon Kean, Thailand. 20-23 October 2003.
- Suanpang, P. & Kalceff, W. (2003b). Teamwork Vs. individual student project in Business Statistics Online Course. *ED-Media 2004 World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications*. Switzerland. 21-24 June 2004.
- Suanpang, P. & Petocz, P. (2003a). Learning outcomes from a Business Statistics Course in Thailand, *The Ninth Sloan-C International Conference on Asynchronous Learning Networks (ALN): The Power of Learning: Implication for Teaching and Learning*: Orlando, Florida, USA. 14-16 November 2003.
- Suanpang, P. & Petocz, P. (2003b). Student's experience in learning Business Statistics Online. *Evaluations and Assessment Conference 2003*. Adelaide, Australia. 24-25 November 2003.
- Suanpang, P. & Petocz, P. (2003d). Learning Outcomes from Business Statistics Course in Thailand. *Postgraduate 5th Annual Conference, University of Technology, Sydney*. 22 August 2003.
- Suanpang, P., Petocz, P. & Kalceff, W. (2003). Student's Attitude towards Learning Business Statistics Online Vs. Traditional Methods. *Learning for unknown future*. New Zealand. HERDSA. 6-9 July 2003.

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2 : ดร. จิราณัฐ โสภา

1. . ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย นางสาว นาง ยศ

นางสาวจิราณัฐ โสภา

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr., Miss, Mrs., Rank

(Miss Chiranut Sopha)

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3102002445404

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการบริการ

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการบริการ อาคารบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 10300

โทร. 0818543749 โทรสาร 022433408

E-mail : chiranut1970@yahoo.com

5. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี : อักษรศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร 2536

ปริญญาโท : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2542

ปริญญาเอก : ปริญญาเอก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
หลักสูตร Architectural Heritage Management and Tourism
2553

ประกาศนียบัตร :

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพภาคพิเศษ (ต่างประเทศ) รุ่นที่ 7 คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร 2544

- ประกาศนียบัตรภาษาเวียดนามระดับต้น-กลาง มหาวิทยาลัยมหิดล 2545 -
2546

- ประกาศนียบัตรภาษาเขมรระดับต้น มหาวิทยาลัยศิลปากร 2548

- ประกาศนียบัตรโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรการวิจัยด้านการ
ท่องเที่ยวยั่งยืนกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) 30 สิงหาคม – 9 กันยายน 2548

- ประกาศนียบัตรภาษาญี่ปุ่นระดับต้น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการการ
ท่องเที่ยว วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือ ผู้ร่วม
วิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

7.1 หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

1. ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร และอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2554 (ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ)

7.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่และแหล่งทุน (อาจมากกว่า 1 เรื่อง)

1. การสำรวจและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเส้นทางน้ำเพื่อการชมหิ่งห้อย จังหวัดสมุทรสงคราม 2550 (ได้รับทุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)
2. การสร้างศักยภาพยุทธศาสตร์ด้านการนำเสนอข้อมูลชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 2550 (ได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ)
3. การสร้างศักยภาพยุทธศาสตร์ด้านการนำเสนอข้อมูลชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ระยะขยายผล 2552 (ได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ)
4. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).

7.3 งานวิจัยที่กำลังทำ : ชื่อข้อเสนอการวิจัย แหล่งทุน และสถานภาพในการทำวิจัยว่าได้ทำการวิจัยลุล่วงแล้วประมาณร้อยละเท่าใด

1. โครงการพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานสมรรถนะของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวตามมาตรฐานข้อตกลงร่วมอาเซียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร้อยละ 70
2. การศึกษาศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปี พ.ศ. 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ร้อยละ 20

๕๕๕๕๕

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3: อาจารย์ วริษฐา แก่นसानสันติ

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย นางสาว นาง ยศ

นาง วริษฐา แก่นसानสันติ

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr., Miss, Mrs., Rank

(Mrs. Varistha kankarensanti)

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 4209 00790 14 9

3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรธุรกิจการโรงแรม

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

เลขที่ 295 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต แขวงดุสิต เขตดุสิต 10300

โทร. 02 – 2445373 ,081 – 8127426 โทรสาร 02 – 2435779

อีเมล Varis1919@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

- 2533 – 2539 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ที่โรงเรียนเขาหลวงวิทยา จังหวัดเลย
- 2539 – 2544 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิต คณะวิทยาศาสตร์ สาขาเกษตรศาสตร์ทั่วไป
- 2546 – 2548 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยเกริก
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการทั่วไป
- 2552 -2556 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการบริการ (Master of Business Administration (Hospitality Management)

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

6.1 อาจารย์เชี่ยวชาญการเรียนการสอน สาขาธุรกิจการโรงแรม

6.2 คณะกรรมการบริหารสำนักกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

6.3 คณะกรรมการประกวดเจ้าบ้านน้อยที่ดี ทั้ง 5 ภูมิภาค ของโครงการศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

6.5 วิทยากรบรรยาย บุคลิกภาพพนักงานบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ กับหน่วยงานและมหาวิทยาลัยฯ

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

7.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

1. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)).

2. การศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน. (ได้รับทุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.))

~~๕๕๕๕๕~~